

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Kristina Daunaravičiūtė
Vadybos (Švietimo vadybos specializacijos)
Studijų programos II kurso magistrantė

**Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio
ugdymo sistemos veiklos strategija**

Mokslinis vadovas
Doc. Dr. T.Tamošiūnas

ŠIAULIAI 2006

PADĖKA UŽ PALAIKYMĄ IR PAGALBĄ:

- Šiaulių universiteto, menų fakulteto dėstytojui dr. Gvidui Viliui
- Balbieriškio pagrindinės mokyklos direktoriui Stasiui Valančiui ir mokyklos bendruomenei.

SANTRAUKA

Kristina Daunaravičiūtė

Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistemos veiklos strategija

Magistro darbas

Magistro darbe pateikiama strategijos samprata, pagrindinių sąvokų analizė, strateginio planavimo koncepcija, planavimo fazės, žingsniai bei strateginio proceso valdymo struktūra. Aptariama Europos švietimo tendencijų įtaka Lietuvos švietimo strategijai, švietimo sistemos pokyčiai ir reformos, analizuojama bendrojo muzikinio ugdymo problemos švietimo reformos kontekste. Atlikta pagrindinių muzikinio ugdymo sistemų pasaulio šalyse bei įvairių autorių koncepcijų analizė.

Darbe išanalizuoti išoriniai bei vidiniai Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistemos veiksniai: švietimo būklės analizė rodo demografinę krizę, nes mažas gimstamumas sąlygoja mažą iki darbinio amžiaus žmonių skaičių. Mažėja nedarbo lygis, tačiau didėja išvykstančių jaunų žmonių skaičius. Atlikus analizę išskiriami šie teigiami rodikliai: vis daugiau vaikų siekia viduriniojo mokslo, daugėja 7-24 metų amžiaus besimokančio jaunimo, vis daugiau mokyklų ugdymo procese taiko informacines technologijas, po truputį didėja finansavimas švietimo įstaigoms, mažėja neatestuotų mokytojų dalis, daugėja mokytojų turinčių mokytojo metodininko bei eksperto kvalifikacinę kategoriją.

Atlikta Balbieriškio muzikinės ugdymo sistemos SSGG analizė bei išskirtos didžiausios stiprybės: muzikos aparatūra, dalyvavimas mokyklos ir rajono organizuojamuose renginiuose, geras muzikinio ugdymo specialistas. Didžiausia grėsmė įvardinama mažėjantis mokinių skaičius, todėl gali neatsirasti aukštos kvalifikacijos muzikos specialistas, kuris užsiimtų muzikinės veiklos organizavimu bei teiktų grojimo instrumentu pamokas.

Remiantis atlikto tyrimo duomenimis suformuota muzikinio ugdymo sistemos strategija.

SUMMARY

Kristina Daunaravičiūtė

The strategy of musical education activities at Balbieriškis basic school Master's work

Definition of strategy, analysis of main concepts, conception, phases and steps of strategical planning, structure of strategical management are being presented in Master's work. Analysis of how educational tendencies in other European countries influence on strategy of education in Lithuania, changes and reforms in education, issues of musical education in context of education reform are being provided in this work. Analysis of main musical education systems in different countries and conceptions of various authors are being presented in Master's paper.

External and internal factors of musical education system at Balbieriškis basic school are being analyzed. Analysis of conditions in education shows demographic crisis. Decreasing number of children is conditioned by low number of births. Level of unemployment is getting lower. However, more young people leave country. Positive rates are as follows: more children aspire to secondary education, more young people aged 7-24 study, many schools use computers in process of education, sponsorship for educational institutions is growing, there are more certified teachers – supervisors and experts at schools.

SWOT analysis of musical education system at Balbieriškis basic school was done. Its greatest strengths are musical equipment, participation in events organized by school and district, specialist of musical education. Greatest danger is decrease of students. As a result high qualified specialist of music who would organize musical education activities and would teach play instrument may not be found.

Referring to data and results of survey strategy of musical education was structured.

TURINYS

IVADAS	1
I. TEORINIAI TYRIMO PAGRINDAI	5
1.1. Pagrindinių sąvokų analizė.....	5
1.2. Europos švietimo tendencijų įtaka Lietuvos švietimo strategijai.....	7
1.2.1. Švietimo pokyčiai ir reformos.....	9
1.3. Muzikinio ugdymo sistemų analizė pasaulio šalyse.....	14
1.4. Bendrojo muzikinio ugdymo problemos švietimo reformos kontekste.....	17
1.2. PAGRINDINIŲ MUZIKOS UGDYMO SISTEMŲ ANALIZĖ	19
1.2.1. Muzikinio ugdymo koncepcijos samprata.....	20
1.2.2. Muzikinių ugdymo koncepcijų analizė.....	20
1.3. STRATEGINIS PLANAVIMAS	21
1.3.1. Strateginio planavimo koncepcija.....	21
1.3.2. Strateginis planavimas.....	22
1.3.3. Strateginio planavimo fazės.....	22
1.3.4. Strateginio planavimo žingsniai.....	23
1.4. STRATEGINIS VALDYMAS	24
1.4.1. Strateginis valdymas kaip mokslo šaka.....	24
1.4.2. Strateginio valdymo metodologijos.....	24
1.4.3. Strateginio valdymo proceso struktūra.....	26
II. TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ	27
2.1. MUZIKINIO UGDYMO SISTEMOS BALBIERIŠKIO PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE IŠORINIŲ VEIKSNIŲ ANALIZĖ	27
2.1.1. Švietimo būklės Lietuvoje analizė.....	27
2.1.2. Prienų rajono savivaldybės švietimo veiklos sąlygų analizė.....	33
II. VIDINIŲ VEIKSNIŲ ANALIZĖ	39
2.1. TEISINĖ BAZĖ	39
2.1.1. Lietuvos švietimo įstaigų tinklo pertvarkymas ir atnaujinimas.....	39
2.1.2. Nuosekliojo mokymo pagal bendrojo lavinimo programas tvarkos aprašas.....	40
2.1.3. Atestacija, kvalifikacijos tobulinimas.....	40
2.1.4. Ugdymo proceso organizavimas.....	41
2.1.5. Mokyklų aprūpinimas bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis.....	45
2.2. ORGANIZACINĖ UGDYMO STRUKTŪRA	46
2.2.1. Pradinio muzikinio ugdymo sistema.....	46

2.2.2. Muzikinio ugdymo profiliai.....	47
2.3. ŽMONIŲ IŠTEKLIAI.....	49
2.3.1. Personalo skaičius, kvalifikacija bei mokytojų kaita.....	49
2.3.2. Mokyklos personalo veiklą kontroliuojančios struktūros bei jų funkcijos.....	51
2.3.3. Mokyklos specifinė paskirties grupių funkcijos.....	52
2.3.4. Priėmimo į darbą ir apmokėjimo tvarka.....	53
2.4. FINANSINIAI IR MATERIALIEJI IŠTEKLIAI.....	54
2.4.1. mokyklos 2005 metų biudžetas	55
2.5. VEIKLOS SISTEMA	56
2.5.1. Papildomojo ugdymo veiklos sistema.....	59
2.6. PLANAVIMO SISTEMA	60
2.6.1. Bendrieji ugdymo planai.....	60
2.6.2. Mokyklos veiklos planas.....	60
2.6.3. Kūno kultūros, technologijų ir meninio ugdymo susivienijimo veiklos planas.....	61
2.6.4. Muzikinio ugdymo teminiai planai.....	63
2.6.5. Papildomo muzikinio ugdymo veiklos planas.....	63
2.6.6. Darbo su tėvais planas.....	64
2.7. RYŠIŲ SISTEMA	64
2.3 MUZIKINĖS UGDYMO SISTEMOS BALBIERIŠKIO PAGRINDINĖJE	
MOKYKLOJE SSGG (SWOT) ANALIZĖ.....	68
2.3.1. Tyrimo vieta.....	68
2.3.2. Tyrimo tikslas, imtis.....	68
2.3.3. Tyrimo metodika.....	69
2.3.4. Tyrimo rezultatai.....	69
2.4. BALBIERIŠKIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS MUZIKINIO UGDYMO	
SISTEMOS VEIKLOS STRATEGIJA.....	75
2.4.1. Misija, vizija, filosofija, vertybės, principai, strateginis tikslas.....	75
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI.....	79
LITERATŪRA IR ŠALTINIAI.....	84
PRIEDAI	

I V A D A S

Problema

Lietuvos švietimo reformos strategai pirmąjį Lietuvos nepriklausomybės dešimtmetį labiau akcentavo būtinybę stiprinti bendrojo lavinimo mokyklos paskutinę pakopą. Antrąjį dešimtmetį dėmesys buvo sutelktas į bendrojo lavinimo pagrindinę mokyklą. Skalbiama, kad stiprinant pastarąją būtina sukurti norminę bazę ir padėti mokykloms sukurti veiklos sistemas, prisidėsiančias prie mokymosi sėkmės, mokyklos atvirumo idėjų įgyvendinimo.[6; 4]

Nuo 2000 m. vienas svarbiausių švietimo ir mokslo prioritetų – stiprinti pagrindinę mokyklą ir kurti naujus šios pakopos ugdomosios veiklos modelius.

Švietimo gairių projekte sakoma: „Tik savarankiška ir atvira, pati savo veiklą projektuojanti mokykla, tobulinanti ir už ją atsakomybę prisiimanti mokykla šiandien gali reaguoti į sparčius gyvenimo pokyčius, į netikėtus tikrovės iššūkius, į kintančius visuomenės poreikius. Tik savarankiškų ir atvirų, bendradarbiavimo ryšiais susietų mokyklų sudaryta švietimo sistema bus efektyvi ir darni“. [6, 3]

Edukologijos požiūriu kiekvienas pedagogas, jeigu nori būti efektyvus, turi turėti keletą savo veiklos strategijų, leidžiančių išryškinti esminius, strateginius dalykus, sąlygojančius efektyvų ir racionalų ugdymą. Pedagogai pakankamai savarankiškai atlieka ugdymo veiklą, todėl natūralu, kad mokyklos vadybos požiūriu jie gali turėti individualias šios veiklos strategijas.

Šiame darbe analizuojamos muzikinio ugdymo proceso galimybės prisitaikyti nuolat kintančioje švietimo aplinkoje. Siekiant efektyvaus muzikinio ugdymo rengiama Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo veiklos strategija.

Pagrindinė tyrimo problema. Mokslinėje literatūroje analizuojamos teorinės strateginio planavimo ir valdymo koncepcijos. LR Vyriausybės norminiuose ir juridiniuose strateginio planavimo dokumentuose vartojamas terminas „Institucija“, kuriuo suprantama įstaiga arba įmonė. Tuo tarpu pritaikyti LR Vyriausybės patvirtintą strateginio planavimo metodiką veiklos strategijai pagrįsti – dar gana naujas ir neįprastas Lietuvoje reiškinys. Be to, Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose nereikalaujama parengti vieno mokomojo dalyko veiklos strategijos daugeliui metų į ateitį. Todėl šiame magistro darbe keliami tokia mokslinė problema: **kaip suformuoti ir pagrįsti pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistemos veiklos strategiją ?**

Aktualumas

Europos Sąjunga didelę reikšmę teikia strateginiam planavimui ir valdymui. Lietuvos Respublika, stodama į ES, jau atliko šioje srityje daug „namų darbų“: 2002 m. parengtas LR Bendrasis planas, 2003 m. parengti ministerijų, apskričių strateginiai planai. Tuo pačiu

laikotarpiu strateginius planus parengė daugelis miestų ir rajonų. Aktyvios šioje srityje buvo ir daugelis bendrojo lavinimo mokyklų. Švietimo ir mokslo ministerija paskatino mokyklas rengti strateginius veiklos planus, kai kurie miestai bei rajonai parodė geras iniciatyvas.

Strateginiai planai turi didelę reikšmę modeliuojant ir pagrindžiant įstaigos ateities perspektyvas, rengiant projektus, ieškant finansavimo šaltinių. Pastaruoju metu mokyklose strateginį planavimą imta plačiai sieti su vidaus auditu.

Ugdymo įstaigos strateginis planas tampa privalomu įstaigos vadovų atestacijai: Švietimo ir mokslo ministerijos parengto Mokyklų vadovų atestacijos nuostatų projekto 35 skirsnis teigia, kad vadovai ekspertams kartu su kitais dokumentais pateikia ir mokyklos strateginį planą. Mokyklų vadovų vadybinės veiklos vertinimo kriterijų projekte labai daug dėmesio skiriama vadybinei veiklai rengiant bei įgyvendinant mokyklos strateginį planą.

Kiekvienas mažiausias organizacijos vienetas, darbuotojas, siekiantis būti efektyvus bei reikalingas, siekiantis tobulėti bei efektyviai panaudoti turimus resursus gali bei turėti sukurti savojo dalyko mokymo; konkrečios klasės, atskirais atvejais net gi konkrečių mokinių ugdymo per savąjį dalyką strategijas, leidžiančias išryškinti esminius strateginius dalykus, sąlygojančius efektyvų ir racionalų ugdymą, kuris būtų neatsiejamas nuo organizacijos strateginės veiklos bei ją papildytų. Siekdamas mokyklos bendruomenės tikslų ir įgyvendindamas konkrečius dėstomo dalyko mokymo ir mokymosi uždavinius, mokytojas turi išspręsti daug pedagoginių ir psichologinių problemų:

- Labai gerai pažinti klasę, kurioje dirba, jos grupės lyderius;
- Užmegzti dvasinį kontaktą su klase ir kiekvienu vaiku atskirai;
- Priderinti mokomąją medžiagą prie klasės kaip bendruomenės vertybių;
- Išgyventi dėstomąją medžiagą mokymo procese.

Sėkmingai vadovauti vaikų veiklai pamokoje ir įgyvendinti mokyklos bendruomenės viziją – reiškia sudaryti savo veiklos programą, naudojant praktikoje ją papildyti, atnaujinti, kaupti papildomą medžiagą dalykui dėstyti. Tikslų numatymas, tinkamas strategijos ir metodų parinkimas, gerai organizuota veikla padeda mokytojui spręsti savo darbo problemas, reguliuoti situaciją. Pedagoginio darbo strategiją lemia kūrybiškas organizacinės pedagoginės veiklos, prognozuojančios ugdytinių vystymąsi, pobūdis. Profesionali mokytojo veikla daro įtaką visam mokyklos gyvenimui, jo organizavimui, mokinio asmenybės brandai.. [3; 34]

Tyrimo objektas

Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistemos veiklos strategija

Tyrimo dalykas

Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistemos strategijos suformavimas ir pagrindimas.

Tyrimo tikslas

Atlikti Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinės ugdymo sistemos analizę ir suformuoti bei pagrįsti šios sistemos veiklos strategiją

Uždaviniai

1. Atlikti Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinės ugdymo sistemos išorinių veiksnių analizę.
2. Atlikti Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinės ugdymo sistemos vidinių veiksnių analizę.
3. Atlikti SSGG analizę.
4. Pagrįsti Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistemos veiklos strategiją.

Hipotezė

Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistema pasižymi šiomis pagrindinėmis strateginėmis kryptimis:

1. mokiniams suteikti muzikinės, estetinės kompetencijos bei socialinės kultūrinės brandos pagrindus, ugdyti kūrybišką, aktyvią, emocingą, estetiniai ir kultūrinei patirčiai atvirą mokinio asmenybę, gebančią prasmingai dalyvauti aplinkos muzikiniame gyvenime.
2. muzikos specialistams kelti pedagoginę kvalifikaciją.
3. metodinės ir materialios bazės plėtra.

Metodologija

Nagrinėjant strateginio valdymo problemas, svarbu aiškiai apibrėžti metodologinės analizės ir jos rezultatų išvadų pozicijas objekto atžvilgiu. Šiuo atveju tai būtų požiūris į muzikinio ugdymo sistemą teorijų aspektu. Nuo to, iš kokių metodologinių pozicijų bus vertinama mokyklos muzikinio ugdymo sistema, kuria teorija bus vadovaujama, priklausys požiūris į strateginį valdymą, jo koncepcijų tinkamumą ir sistemos kai visumos vystymą. [4;36]

Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistema grindžiama E. J. Dalkrozo, K. Orfo bei Z. Kodajaus muzikinėmis ugdymo teorijomis bei humanistine ugdymo filosofija.

Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo strategija grindžiama nustatytine bei plėtotine strateginio valdymo metodologijomis. Pagrindu imama nustatytinė metodologija, papildyta kai kuriais plėtotinės metodologijos elementais.

Metodai

Literatūros analizė atliekama siekiant išsiaiškinti muzikinio ugdymo tendencijas ES mastu, Lietuvos mastu bei regiono mastu.

Dokumentų analizė taikyta išorinių ir vidinių veiksnių analizei atlikti bei veiklos strategijai suformuoti.

PEST analizės metodas naudojamas siekiant išsiaiškinti, kokios jėgos įtakoja pokyčius muzikinio ugdymo sistemoje, ką reikia keisti ir pagal kokią ugdymo sistemą dirbti.

Lyginamasis metodas naudojamas siekiant išsiaiškinti pasaulinių muzikos sistemų bei Lietuvoje susiformavusių muzikinių ugdymo sistemų panašumus ir skirtumus, privalumus ir trūkumus.

SSGG analizė atliekama siekiant apibendrinti atliktos, muzikinės ugdymo sistemos išorinės ir vidinės aplinkos analizės rezultatus bei pasirenkant atitinkamą strategiją. Įvertinamos stipriosios ir silpnosios pusės, galimybės ir grėsmės.

I. TEORINIAI TYRIMO PAGRINDAI

1.4. Pagrindinių sąvokų analizė

Strateginio valdymo mokslas yra viena naujausių vadybos mokslo sričių. Jo pradžia galima laikyti šio amžiaus 7-ojo dešimtmečio pirmąją pusę. Iki tol jokių teorinių darbų šioje srityje praktiškai nebuvo skelbta. Kylantis nepasitenkinimas esama padėtimi ir veiklos sąlygų neapibrėžtumas – yra esminės organizacijos veiklos strategijos kūrimo prielaidos.[55; 32]

Švietimo sferoje šis terminas pradėtas dažniau vartoti tik pastarąjį dešimtmetį ir paprastai yra siejamas su strateginiu planavimu. Švietimo institucijos strategija – dar kompleksiškesnis dalykas, nes švietimo ir ugdymo esmė įneša savo savitumu. Mokyklos strateginio vystymo klausimai, sprendžiami kuriant mokyklos strategiją, reikalauja tarpdalykinių žinių – vadybos ir edukologijos sintezės.

Pateikiama keletas strategijos sampratos apibrėžimų žr. 1 lentelę.

1 lentelė

Strategijos sampratos apibrėžimai

Autorius	Strategijos samprata
A. D. Chandler, (1962)	Strategiją aiškino per jos sudedamąsias dalis: Strategija apima tris elementus: organizacijos veikos kryptį, ją atitinkančius tikslus, visų pirma – ilgalaikius, ir šių tikslų pasiekimui reikalingus išteklius bei veiklos būdus.[58]
H. I. Ansoft, (1979)	Strategija – tai bendra gija, jungianti visą organizacijos veiklą su jos aplinka. [59]
R. Grant, (1995)	Strategija (pagal paskirti) – tai supratimas ir veikla, kokius išteklius ir kaip taikyti, norint pasinaudoti galimybėmis ir iki minimumo sumažinti grėsmes, kylančias ar galinčias kilti norimo rezultato siekio kelyje.
H. Mintzberg, R. James, J. Quinn, (1988).	Strategija (pagal paskirti) reiškia, kaip būti tinkamoje vietoje, tinkamu laiku, turint tinkamus išteklius, kad būtų galima pasinaudoti tuo metu esančiomis galimybėmis. Tai planas, tam tikras sąmoningu veiksmų, kaip įvairiose situacijose turi elgtis vadovas.
R. Jucevičius ir kt. autoriai leidinyje “Mokyklos strategija” (2003)	Strategija – tai pagrindinio tikslo nustatymas bei jo siekiui reikalingų išteklių ir veiklos būdų sistemos parinkimas taip, kad būtų galima maksimaliai pasinaudoti esamomis galimybėmis bei minimizuoti pavojus.
A. Vasiliauskas	Strategija – tai sprendimų visuma, apibrėžianti svarbiausius organizacijos tikslus ir veiksmus bei priemones tiems tikslams pasiekti.[56]
Bendorienė, A. ir kt. <i>Tarptautinių žodžių žodynas. (2003) Vilnius: Alma Litera.</i>	Strategija – bendras veiklos planas; tokio plano kūrimas ir vykdymas.

Bendra strateginio valdymo paskirtis gali būti suprantama kaip nuolatinis, dinaminis ir nuoseklus procesas, kuriuo siekiama organizacijos kaip visumos harmonijos su ja supančia aplinka: sąlygomis bei interesų įtakos grupėmis.

Toliau sąvokos pateikiamos remiantis šaltiniu: Bendorienė, A. ir kt. *Tarptautinių žodžių žodynas. (2003) Vilnius: Alma Litera.*

Analizė – 1. smulkus, išsamus, atidus, ko nors nagrinėjimas, studijavimas; 2. mokslinis metodas, pagrįstas mintiniu ar faktiniu visumos skaidymu į dalis; 3. mat. mokslas, tiriantis kintamuosius dydžius ir jų sąryšius.

Efektyvus – veiksmingas, duodantis reikiamus arba geriausius rezultatus.

Integruoti – 1. dalis, elementus jungti į visumą.

Kompleksiškas – apimantis grupę daiktų, reiškinių, procesų.

Koncepcija – 1. požiūrių į kai kuriuos reiškinius sistema; daikto, reiškinių, proceso samprata; 2. kūrinio, veiklos sumanymas, mintinis projektas, planas.

Misija – atsakingas uždavinys, pavedimas, paskirtis, pašaukimas

Muzika – 1. meno šaka, menas, vaizdus grindžiantis garsais; tokio meno kūrinys.

Procesas – eiga, vyksmas, raida, būvių kaita, veiksmas; priežastiniais ryšiais susijusių, vienas po kito vykstančių pokyčių seka.

Sistema – 1. organiškai sujungtų ūkinių vienetų ir įstaigų visuma; 2. planingas, taisyklingas išdėstymas, sutvarkymas, organizacija.

Toliau sąvokos pateikiamos remiantis šaltiniu: 2005 – 2007 m. bendrieji ugdymo planai. *Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. ĮSAK-663*. Vilnius, 2005.

Bendroji dalyko programa – formalizuota, dalyko ugdymo tikslus, turinį, ugdymo metodus bei mokinių pasiekimus numatanti programa, viduriniojo ugdymo programoje galinti turėti du skirtingus kursus – bendrąjį ir išplėstinį.

Bendrasis dalyko programos kursas – programos kursas, pateikiantis dalyko pagrindus suteikiantis būtiną veiklai asmens kompetenciją.

Dalykas – privalomasis ar pasirenkamasis dalykas, kurį mokinys mokosi atitinkamoje klasėje ar grupėje.

Dalyko teminis planas – pagal bendrąsias programas ir išsilavinimo standartus parengtas dalyko turinio išdėstymas kuriai nors klasei, grupei, remiantis dalyko programai skirtų pamokų skaičiumi, rengiamas metams.

Projektas – metodu, kurio esminiai požymiai yra aktyvi veikla, problemų sprendimas ir įgyjama patirtis, atliktas darbas, ugdantis įvairiapusių mokinių gebėjimus.

Papildomas ugdymas – tam tikra neformaliojo švietimo dalis, skirta mokinių saviraiškai ugdyti.

Pradinio ugdymo programa – formalizuota keturių metų švietimo programa, kurią baigus įgyjamas pradinis išsilavinimas.

Pagrindinio ugdymo programa – dviejų dalių programa, kurios 1-moji dalis apima ketverių metų pagrindinio ugdymo turinio koncertą, ir kurią baigus įgyjamas pagrindinis išsilavinimas.

1.5. Europos švietimo tendencijų įtaka Lietuvos švietimo strategijai

Politinės permainos bei ekonomikos globalizacija seniai peržengė regionų, valstybių ribas. Y. Beernaert (2002) teigia, kad valstybės nėra ir negali egzistuoti izoliuotai viena nuo kitos, kad tiek ekonomikos, tiek kultūrų suartėjimas yra natūralus procesas, todėl novatorišku tarptautiniu dimensijų atspindėjimas ir įgyvendinimas visose veiklos sferose (tarp jų ir švietime) tampa viena iš šiuolaikinio gyvenimo realijų.

Gilinantis į mokslinėje literatūroje pateikiamus vertinimus apie Lietuvos Valstybėje strateguojamus pokyčius švietimo sistemoje paaikškėjo, kad vienu iš prioritetu keliamas mokymosi visa gyvenimą užtikrinimas. Deja, šio tikslo Lietuvoje buvo pradėta siekti, lyginant su kitomis Europos šalimis, pavėluotai. Ypač svarbi, nors mokslininkus pasiekusi pavėluotai, buvo informacija apie UNESCO pareikšta (1965 m.) pozicija, jog šiuolaikinis mokslo, technikos ir technologijos raidos lygis ir plėtotės tempai reikalauja, kad žmogaus ugdymas ir saviugda tęstųsi visa gyvenimą (Lyginamoji edukologija, 1997). Todėl šiuo metu Lietuvoje, turinčiai pakankamai informacijos apie kitu šaliu švietimo sistemose keliamus prioritetus, pasiekimus bei praktika, inspiruojamos naujovės bei pokyčiai, pagrįsti tyrimais, strateginiu planavimu bei racionaliu jų valdymu.

Tik 2001- uju metų birželio mėnesį suburtas Lietuvos nacionalinis švietimo forumas (NŠF) prabilo apie būtinybę kurti visiems prieinamą ir kokybiškai naują ugdymo sistemą (Švietimo visiems kokybė: pagrindiniai mokymosi visa gyvenimą įgūdžiai. Europos dimensija ir Baltijos šaliu vizija, 2004). Tam tikslui pasiekti vykdoma pertvarka Lietuvos švietimo sistemoje.

P. Rado (2003) išsako gana skeptiška nuomone apie kitu šaliu patirties „aklą“ kopijavimą. Autorius kritikuoja valstybės strategų kai kuriais atvejais bandymus pasiremti „Vakarų pavyzdžiais“, kurie kartais lieka nesukurtos, nepriderintos prie savo šalies tradicijų ir aplinkos švietimo vizijos pakaitas. Pvz. Rengiant švietimo sistemos pertvarka Lietuvoje, remtasi Europos šaliu patirtimi, kai kurias detales vienareikšmiškai „kopijuojant“. Iš Danijos valstybės „pasiskolintas“ ir pritaikytas vidurinėse mokyklose profilinio mokymo modelis.

Analizuojant Lietuvos valstybinės švietimo strategiją bei Europos Sąjungos švietimui keliamus uždavinius, galima teigti, kad ir Lietuvoje, ir Europos Sąjungoje akcentuojamos tos pačios vertybės: kokybė, efektyvumas, prieinamumas ir švietimo sistemų jungtys. Europos Sąjungos „Detali tolesnio darbo, siekiant įgyvendinti Europos švietimo ir mokymo sistemų tikslus, programa“(2003) numato tris pagrindinius strateginius tikslus: gerinti Europos Sąjungos švietimo ir mokymo sistemos kokybę ir efektyvumą; garantuoti švietimo ir mokymo sistemų prieinamumą visiems; atverti švietimo ir mokymo sistemas platesniam pasauliui.

Analizuojant Lietuvos Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2002 lapkričio 12 d. nutarimu Analizuojant Lietuvos Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2002 lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029), paaiškėja, kad joje keliami du tikslai švietimui:

Ø kurti efektyvią ir darnią, visiems prieinamą ir testinę švietimo sistemą, sudarant sąlygas mokytis visą gyvenimą;

Ø užtikrinti švietimo sistemos kokybę integruojantis į bendrą Europos šalių švietimo erdvę.

Analizuojant ir lyginant Europos Sąjungos ir Lietuvos Valstybės strategijas, išryškėjo abiejose strategijose išskiriamas prioritetas švietimo paslaugu kokybei, mokslo prieinamumui, atvirumui visuomenei ir žinių siekimo tęstinumui visą gyvenimą. Šios vertybės - tai efektyvumas, atsakingas valdymas, racionalus išteklių naudojimas, socialinis teisingumas, atvira pilietinė visuomenė.

Dabartinėje švietimo strategijoje 2003-2012 m. keliami trys pagrindiniai tikslai:

1. Sukurti efektyvią ir darnią, atsakingu valdymu, taikliu finansavimu ir racionalių išteklių naudojimu pagrįstą švietimo sistemą.
2. Išplėtoti tęstinę, mokymosi visą gyvenimą laiduojančią ir visiems prieinamą, socialiai teisingą švietimo sistemą.
3. Laiduoti švietimo kokybę, atitinkančią atviroje pilietinėje visuomenėje ir rinkos ūkyje gyvenančio asmens poreikius.

Realiame pasaulyje pokyčiai nevyksta taip, kaip būna numatyta idealiuose, planinguose kaitos modeliuose, o vadybos teorijoje aptarti modeliai tik iš dalies paaiškina sudėtingus vadovavimo mechanizmus kaitai, nes kaitos rezultatus galiausiai nulemia joje dalyvaujantys žmonės. Tik tuomet bus užtikrinta sėkminga švietimo kaita ir bus išvengta tokios kaitos, kuri neskatina pažangos.

Lietuvos švietimo strateginių nuostatų 2003 – 2012 m. projekte, teigiama, kad atsakydamas į dabarties iššūkius, Lietuvos švietimas siekia ugdyti: savarankišką, atsakingą, visą gyvenimą savo gebėjimus tobulinti pajėgiantį asmenį; savivaldžią ir solidarią, žiniomis pagrįstą, savo tapatybę išsaugoti ir kurti gebančią, savo valstybę tobulinti ir globaliame pasaulyje bendradarbiauti ir konkuruoti pajėgiančią pilietinę visuomenę; brandžią, kūrybingą, dialogišką krašto kultūrą.

Lietuvos švietimo gairėse (2002) rašoma, jog Lietuvos švietimas yra grindžiamas šiais principais ir pagrindinėmis Vakarų kultūros vertybėmis: asmens nelygstamos vertės, artimo meilės, prigimtinės žmonių lygybės, sąžinės laisvės, tolerancijos, demokratiškos visuomenės santykių teigimu.

J. Jucevičius ir kt. knygoje „Mokyklos strategija“ teigia, jog greta bendrųjų principų (Švietimo gairės, 2002), suteikiančių švietimo raidai ilgalaikius vertybinius orientyrus, yra svarbios plėtotės nuostatos, duodančios gaires tolesnei švietimo sistemos pertvarkai:

Perimamumas – švietimo sistema teisinga, ji užtikrina lygias galimybes, sykiu sudaro sąlygas mokytis skurdo bei negalios ištiktiems asmenims; kiekvienam asmeniui laiduoja bendrojo išsilavinimo bei pirmosios profesinės kvalifikacijos įsigijimą ir sudaro sąlygas tobulinti, papildyti, atnaujinti turimą kvalifikaciją ar įgyti naują.

Kontekstualumas – švietimo sistema yra glaudžiai susieta su krašto ūkinės, socialinės, kultūrinės raidos kontekstu ir kartu su juo nuolat atsinaujina; švietimo kokybė yra kontekstuali: vienas esminių jos rodiklių – kaip švietimo paslaugos atitinka kintančias visuomenės reikmes.

Efektyvumas – švietimo sistema siekia gerų, kokybiškų rezultatų racionaliai ir taupiai naudodama turimus išteklius bei remdamasi veiksminga vadyba – tinkamais ir savalaikiais sprendimais.

Tęstinumas – švietimo sistema yra lanksti, sąryšinga ir atvira, pagrįsta įvairių formų ir intuicijų sąveika; ji sudaro sąlygas kiekvienam asmeniui mokytis visą gyvenimą.

Įvairovė – švietimo sistema yra grindžiama ugdymo, mokymosi ir studijų formų įvairove; ji sudaro sąlygas ir padeda išplėtoti įvairiopus visuomenės narių gebėjimus bei kompetencijas; tai būtina prielaida kūrybinėms visos visuomenės galioms atskleisti, jas ugdyti ir stiprinti.

1.2.1. Švietimo pokyčiai ir reformos

Švietimas – valstybės turinio sritis, daranti svarbų poreikį kitoms sritims, turintis įtakos dvasinei, kultūrinei to gyvenimo sanklodai, todėl daug lemianti valstybę, jau trečiojo tūkstantmečio Lietuvos, ateitį. Dabarčiai švietimas svarbus, bet kur kas svarbesnis ateičiai[65]

Šiandieniniame pasaulyje kaita tapo įprastu ir nuolatiniu reiškiniu. Praėjo tie laikai, kai kurį laiką tęsdavosi pasikeitimų periodas, o vėliau prasidėdavo stabilumo fazė ir ilgesnį laikotarpį vėl nieko nevykdavo. Kartais tebemanoma, kad šis dėsniumas tebetaikytinas ir dvidešimto amžiaus pabaigai. Pavyzdžiui, manoma, kad praėjusiame dešimtmetyje prasidėję radikalūs pokyčiai jau įvyko, ir dabar kurį laiką turėtų tęstis stabilumo fazė. Tačiau taip nėra. Pokyčiai tapo gyvenimo norma ir kuo toliau, tuo jie darosi spartesni.

R. Želvys (1999) teigia, jog stabilumas jau tapo patologija ir dabar gali būti išlaikomas nebent dirbtinėmis priemonėmis, kadangi šiuolaikinės visuomenės ir modernių organizacijų prigimčiai būdinga orientacija į nuolatinę kaitą. Siekis išlaikyti stabilumą ne tik

prieštarauja postmodernistinio pasaulio logikai – jis taip pat reikalauja daug laiko, pastangų ir resursų.

David Hopkins, Mel Ainscow ir Mel West (1998) dirbdami su mokyklomis ir pradėdami įgyvendinti nacionalinės reformos uždavinius, laikosi tokio požiūrio į švietimo kaitą: svarbiausias dalykas – kaip mokyklos vykstant kaitai, gali pasinaudoti išorine reforma kaip akstinu keistis ir tobulėti. Tokį požiūrį į švietimo kaitą jie vadina mokyklos tobulinimu. Kartais tai, ką mokykla apsisprendžia daryti norėdama tobulėti, sutampa su reformos keliamais uždaviniais, o kartais ir nesutampa, tačiau sprendimą tobulinti, bent jau tose mokyklose lemia supratimas, kas jų mokiniams yra geriausia.

Louise Stoll, Dean Fink (1998) teigia, jog mokyklos tobulinimo tikslai apima ir mokinių ir mokytojų ir mokyklos struktūros tobulinimo problemas. Galutinis tobulinimo tikslas – skatinti mokinius augti, gerinti savo pažangumą ir rezultatus.

Remdamiesi savo patirtimi ir ankstesniais apibrėžimais, mokyklos tobulinimą apibūdina kaip seriją sutampančių ir pasikartojančių procesų, kai mokykla:

- gerina moksleivių rezultatus;
- sutelkia dėmesį į mokymą ir mokymąsi;
- mokosi kaitos vadybos, nesvarbu, kokios jos ištakos;
- pati nustato savi veiklos kryptį;
- įvertina dabartinę savo kultūros būklę ir stengiasi numatyti teigiamus kultūros
- pavyzdžius;
- turi strategiją tikslams pasiekti;
- atsižvelgia į vidines kaitą skatinančias sąlygas;
- neramumą laikotarpiu išlaiko iniciatyvą;
- kontroliuoja ir vertina savo veiklą, pažangą, laimėjimus ir raidą.

R. Želvys (1999) teigia jog kaitą galima vertinti iš dviejų pozicijų:

- kaita vertinama kaip sąmoningų ir kryptingų pastangų padarinys;
- vertinama kaip natūralus socialinių dėsnių ir mechanizmų nulemtas procesas.

Autoriaus teigimu, tai, kad švietimas yra tradicijų besilaikanti ir inovacijoms besipriešinanti socialinė institucija, susiję su jo atliekamomis funkcijomis. Mokyklos buvo sukurtos tam, kad perduotų žmonijos per tūkstantmečius sukauptą patirtį, puoselėtų savo tautos kultūrą, papročius bei tradicijas ir kartu atliktų socializacijos funkciją – padėtų augančiai kartai prisitaikyti ir priimti nusistovėjusią socialinę sanklodą. Todėl yra daroma išvada, kad tradiciškai mokyklų paskirtis yra išlaikyti *status quo*, o ne inicijuoti kaitą. Todėl susidūrusi su nuolat kintančiu dabartiniu laikotarpiu, mokykla išgyvena itin priešingą situaciją. Norėdama ir toliau sėkmingai atlikti socializacijos funkciją, mokykla turi keistis

taip, kaip keičiasi ją supanti aplinka. Tačiau būdama autonomiška ir nepriklausoma nuo aplinkos, mokykla susikuria kaitą stabdančius barjerus.[82, 61]

Politiniai pokyčiai švietimo srityse vyksta nuolat. Nė vienas svarbesnis pokytis Viršutiniojoje švietimo grandyje neaplenkia ir apatiniosios grandies – mokyklos. Šiandieninė mokykla yra nuolatinės kaitos būsenos. Fullan (1998) teigimu švietimo santykis su kaita yra dar sudėtingesnis, kadangi švietimas – viena iš konservatyviausių socialinių institucijų. Jis konservatyvus pačia savo prigimtimi. Autorius akcentuoja, jog problemų negalima išspręsti, kuriant vis geresnes reformų strategijas, nes nerealu tikėtis, kad vieną po kitos diegdami reformas, net esmines ir labai reikšmingas situacijoje, kuri dėl savo struktūros ypatybių negali kisti, galima pasiekti kažką daugiau, negu pelnyti toms reformoms netinkamą vardą.

Besikeičiančiai visuomenei gyvybiškai svarbus savivaldybių darbuotojų, švietimo įstaigų vadovų, pedagoginių bendruomenių požiūris į kaitą, mokėjimas valdyti pokyčius bei ugdant puoselėti gebėjimą keistis, kad, M.Fullan teigimu, „nauja galvosena taptų savastimi“ [6; 9] Mokslininkas išvelgia pokyčiams būdingą visuotinumą.

R.Želvys ir kt. (2003) kalbėdami apie švietimo reformas jas vertina kaip reformas, apimančias visą švietimo grandinę, kurios kiekviena grandis svarbi kaip strateginio valdymo objektas:

sprendimų priėmimo srities. Kaitos metu perskirstomos galios priimti konkrečius sprendimus, t.y. sprendimų priėmime dalyvauja mokyklų bendruomenės, savivaldybių administracijos, politikai;

ištekliai srities. Esminių pertvarkų metu perskirstomi ištekliai (materialiniai bei intelektualiniai). Pvz. Mažakomplektėse kaimo mokyklose „mokinio krepšelio“ nepakanka net minimalaus ugdymo plano įgyvendinimui, todėl savivaldybei tenka perskirstyti lėšas tarp švietimo įstaigų, t.y. mokyklos, kurioje mokosi daug mokinių, sutaupyta „krepšelio“ lėšas „perduoda“ tai, kuri dėl lėšų stygiaus negali užtikrinti net minimalaus ugdymo proceso organizavimo. Perskirstomi ir intelektualiniai resursai – reorganizuojamų švietimo įstaigų pedagogai gali būti perkelti į kitą mokyklą.

reguliavimo srities. Reformos metu keičiami įstatymai ir normatyviniai dokumentai, atsiranda naujų leidimų ir draudimų. Pvz. Pastaruoju kaitos laikotarpiu patvirtintas naujas Švietimo įstatymas, reglamentuojantis esminius pokyčius švietimo srityje.

vertybių sistemos. Pertvarkos laikotarpiu iškeliamos naujos arba labiau pabrėžiamos kai kurios senos vertybės. Mokykloje viskas svarbu – ir pagarba valstybės simboliams, ir mūsų istorijai ugdymas, ir naujų gebėjimų ugdymas. Žmogui reikia vertybių sistemos, kuri padėtų jam nepasiklysti rinkos ekonomikos platybėse, sudėtingose ir prieštaringose demokratinėje visuomenėje, išmokti gyventi ir sugyventi bendruomenėje

interesų grupių. Reformų laikotarpiu skatinami visuomenės atskirų segmentų nariai aktyviai dalyvauti kaitos procese, išsakyti savo pozicijas.

Vienas žymių šiuolaikinių švietimo kaitos teoretikų M. Fullan (1998), suformulavo aštuonis pagrindinius kaitos principus, kuriuos pavadino naujosios kaitos paradigmos pamokomis. R. Želvio (1999) manymu, šie principai ypač svarbūs siekiant suprasti dabartinės švietimo kaitos dėsningumus:

1. Kuo sudėtingesnė kaita, tuo mažiau mes ją galime reguliuoti.

Vykstant visuotiniams pokyčiams dalis pokyčių vyksta nepriklausomai nuo mūsų valios ir pastangų, yra nevaldoma. Svarbus yra visuomenės noras keistis, todėl svarbiausia sudaryti sąlygas žmonėms tai daryti. Nepakeitus mąstymo ir įgūdžių, pokyčius norima linkę bus galima pakreipti labai ribotai, todėl jei ir įvyks pasikeitimai, jie bus paviršutiniški.

2. Kaita nėra linijinio pobūdžio ; ji kupina neapibrėžtumų, o kartais ir netikėtumų.

Nerimas, sunkumai ir baimė visada būdingi kaitos procesui, ypač pradinių stadijų. Neapibrėžtumas sukuria prielaidą, kad viskas daroma neteisingai, tačiau, tam tikrais atvejais, viskas eina geryn, nors atrodo daroma klaida, po klaidos.

5. Vizija ir strateginis planavimas neturi būti pernelyg ankstyvi.

Vizijos paskirtis – skatinti veikti. Vizija išplaukia iš to, kas vyksta, todėl svarbu neskubėti, pergaltoti vykstančius procesus ir atsižvelgiant į tai kurti realistišką viziją. Dirbdami kartu žmonės turi turėti bendrą viziją, tačiau jai suformuluoti reikia laiko. Pernelyg ankstyvas strateginis planavimas gali klaidinti: vykstanti kaita gali neatitikti mūsų sukurtų planų, švietimo kaitos inicijavimas pagal iš anksto sukurtą strateginį planą – pasmerktas nesėkmei.

6. Individualizmas ir kolektyvizmas yra vienodai svarbūs.

Siekiant, kad švietimo kaita vyktų norima linkme, būtina ugdyti pedagogų sugebėjimą savarankiškai mąstyti ir dirbti, ir kartu sutelktai siekti bendrų tikslų.

7. Nei vienpusė centralizacija, nei decentralizacija nėra veiksminga.

Centralizacija reiškia perdėtą kontrolę, decentralizacija – chaosą. “Iš viršaus” nuleisti pokyčiai nėra veiksmingi, kita vertus, “iš apačios” inicijuojami projektai taip pat žlunga, nes nesulaukia aukštesnių švietimo grandžių palaikymo. Todėl kaitos procesai turi vykti vienu metu ir “iš viršaus” ir “iš apačios”.

8. Ryšiai su išorine aplinka turi lemiamą reikšmę.

Švietimo kaita vyksta plačiame socialiniame ir ekonominiame kontekste. Visi pokyčiai vykstantys visuomenėje yra glaudžiai tarpusavyje susiję. Todėl kaitos laikotarpiu dėmesys turi būti vienodai paskirstomas tiek vidinei, tiek išorinei aplinkai.

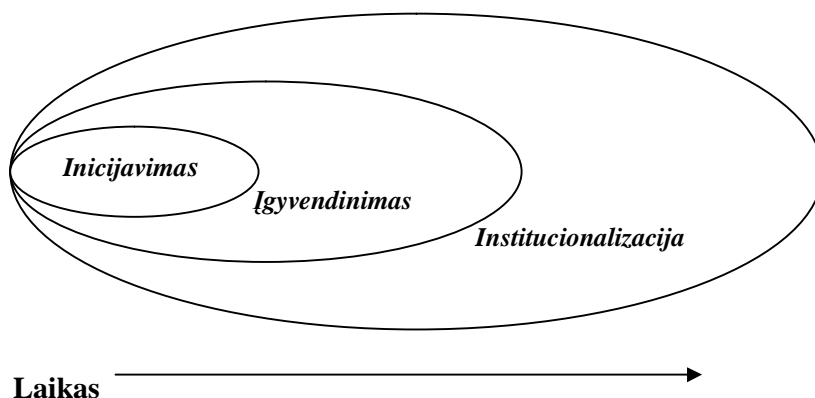
9. Kaitos procese turi dalyvauti visi. Kaitoje turi dalyvauti kiekvienas, vienaip ar kitaip su švietimu susijęs asmuo. Esminių pokyčių galima pasiekti tik tada, kai visi pedagogai imsis veiksmų savo dabartinei aplinkai pakeisti.

Išanalizavus M. Fullan pateiktus švietimo kaitos dėsningumus, paaiškėja, kad įgyvendinant pokytį svarbus visuomenės požiūris į procesą, problemos buvimas (problemos buvimas svarbai pritarė ir kiti autoriai: P.Rado (2003), R. Želvys (1999)), vizijos turėjimas, kaitos planavimas tiek „viršutiniuose“, tiek apatiniuose sluoksniuose, veiksmu derinimas.

R. Želvys (1999) kreipia dėmesį į žinomo kaitos teoretiko Hargreaves suformuluotus švietimo kaitos principus, kurie papildo ir išplečia Fullan pateiktą kaitos sampratą:

- 1. tikslų reliatyvumui** (geriausia užsibrėžti laikinus, mažiau apibrėžtus tikslus, nes juos dažnai reikia koreguoti);
- 2. emociniam aspektui** (jausmai ir emocijos veikia racionalių sprendimų priėmimą);
- 3. politikos įgyvendinimui** (sisteminės švietimo reformos dažniausiai vykdomos visos šalies mastu, tačiau labai svarbu, kaip „prigis“ konkrečioje savivaldybėje, organizacijoje);
- 4. rekultūrizacijai** (pertvarkos procese būtina bendravimo ir bendradarbiavimo kultūra tarp žmonių, kuriuos liečia pertvarka);
- 5. restruktūrizacijai** (švietimo įstaigų pertvarka reiškia ir struktūrinius pokyčius);
- 6. organizacijų mokymuisi** (besikeičiančioje organizacijoje kiekvienas individas turi tapti nuolat atsinaujinančios, besimokančios organizacijos dalimi).

D. Hopkins ir kt. (1998) parodė, kad kaita nėra linijinė – ji susideda iš trijų pakopų, kurios turi didelę reikšmę, kuriant mokyklos tobulinimo strategijas.[žr. pav.1]

1 pav. Trys iš dalies sutampančios kaitos proceso fazės

Šaltinis: [67 ;58]

- 1. Inicijavimas** – fazė susijusi su sprendimu diegti naujoves ir išpareigojimu veikti. Šioje fazėje svarbiausia nuspręsti pradėti diegti naujoves ir išanalizuoti dabartinę mokyklos būklę.
- 2. Įgyvendinimas** – šioje fazėje stengiamasi taikyti naujoves. Šioje fazėje įgyjama naujų įgūdžių, pasiekiami naujų rezultatų, mokytojų darbo grupėms pavedamos naujos pareigos.

Svarbu vykdyti veiksmų planus, formuoti ir išlaikyti įsipareigojimą, tikrinti pažangą bei spręsti problemas.

3. Institucionalizavimas – fazė kai kaita ir naujovės tebelaikoma kuo nors nauja ir tampa mokyklos įprastinės veiklos dalimi. Žingsni nuo įgyvendinimo iki institucionalizavimo yra susijęs su bandomojo projekto transformavimu į visos mokyklos sumanymą negaunant ankstesnio finansavimo. Tokiais atvejais darbuotojai daug ką keičia ir kaitos poveikis matomas klasės veikloje.[67; 59]

Apibendrinant galima teigti, kad švietimo reforma – neatsiejama visa apimančios socialinės reformos dalis. Kintant socialinei ir ekonominei sistemai, keičiasi ir švietimas. Kokybiškesnis švietimas negali užtikrinti didesnio socialinio teisingumo ar aukštesnio gyvenimo lygio, tačiau socialinis teisingumas ir racionalaus finansinių išteklių panaudojimo švietime užtikrinimas, gali sudaryti sąlygas aukštesnei švietimo kokybei. Pokytis didžiąja dalimi priklauso nuo to, kaip į jį reaguos visuomenė. Todėl svarbus požiūris į kaitą formavimas, gebėjimas valdyti kaitą bendraujant ir bendradarbiaujant su žmonėmis, ieškant visuotinai priimtinausių sprendimo būdų.

1.3. Muzikinio ugdymo sistemų analizė pasaulio šalyse

Vokietijoje muzikos mokoma dvi pamokas per savaitę. Jose didžiausias dėmesys skiriamas asmenybės emocinių potencialų, intelekto ir dorovės resursų aktyvinimui. Mokytojai laisvai naudojami įvairiais muzikinio ugdymo koncepcijų metodais – K. Orfo, Z. Kodajaus, reliatyviąja bei absoliučiąja solmizacija ir kt. Mokoma įvairių stilių, epochų, kontinentų muzikos, pastoviai ją siejant su literatūra, dailė, istorija, plačiau kultūros kontekstu. Populiarus kolektyvinis muzikavimas – dainavimas, grojimas ansamblyje. Kolektyviai muzikuodami, improvizuodami, kurdami, mokiniai mokosi pažinti melodijos, harmonijos, faktūros, formos, stiliaus ypatybes.[75]

Nemažas Dėmesys skiriamas būtiniausių teorijos žinių, muzikos rašto skaitymo įgūdžių įgijimui. Muzikos mokymas nėra atitrūkęs nuo masinės muzikinės kultūros reiškinių. Mokyklose supažindinama ne tik su populiaria pramogine muzika, bet ir su jos socialinėmis, psichologinėmis, politinėmis priežastimis, reklamos, biznio mechanizmais.

Prancūzijoje muzikinis ugdymas paremtas klausos lavinimu, muzikinės kalbos pažinimu (praktika ir teorija), muzikos kūrinų klausymu ir kūryba. Prancūzų muziko ir pedagogo Žoržo Sniders manymu, mokykloje vaikai turėtų patirti bendravimo su muzika džiaugsmą. Džiaugsmą jis supranta filosofine, etine prasme, kaip džiugią, aktyvią, grožį ir gėrį žmonėms nešančią sielos būseną. Tokį džiaugsmą jis laiko pagrindiniu pedagoginio darbo kokybės matu. Ž. Sniders dėmesio centre – klasikinė ir šiuolaikinė muzika. Mokytojas

turi žadinti mokinių muzikos suvokimo, sprendimo laisvę, originalumą, toleruoti ir gerbti jų skonį. [8; 90]

Anglijoje muzikos mokymas glaudžiai siejamas su religinių jausmų ugdymu. Bažnytinėms giesmėms, bažnytinės muzikos klausymui skiriamas didelis dėmesys. Muzikinio ugdymo metodika nėra vieninga. Vieni pedagogai bando modernizuoti mokymą elektronika ir įvairiomis vaizdinėmis priemonėmis, kiti remiasi senosiomis, klasikinėmis sistemomis. Į mokymo turinį įtraukiama šiuolaikinė akademinė, įvairių tautų muzika, mokoma muzikos išraiškos komponavimo ir atlikimo priemonių, kurias suteikia šiuolaikinės technikos galimybės. Muzika mokymo planuose skirtingose mokyklose užima nevienodą vietą. Kartais ji iš viso neišskiriama kaip atskiras dalykas – tai priklauso nuo direktoriaus simpatijų muzikai. [8; 90]

Japonijoje mokinių muzikiniam ugdymui skiriamas nepaprastai didelis dėmesys. Mokyklose muzikos mokoma 2-3 savaitines pamokas. Pradinėje mokykloje vyrauja muzikos rašto mokymas, jaunesniosios vidurinės mokyklos I-III klasėse mokoma harmonijos pagrindų, nemažas dėmesys skiriamas muzikos klausymui. Analizuojami muzikos kūriniai, mokiniai nurodo atlikimo būdus, faktūros ypatybes, formą (vyrauja technologinė analizė). Pamokose daug dainuojama, grojama įvairiais mokykliniais instrumentais. Vaikai kuria nesudėtingas melodijas, savarankiškai jas aranžuoja.

Pastaruoju metu Japonijoje ypač paplito vadinamoji „Jamahos“ mokykla. Nuo ketverių metų vaikai mokomi groti klavišiniais instrumentais, o kartu ir skaityti natas, dainuoti mokoma vėliau. Šalia šios mokyklos labai populiarūs ir Š. Suzukio „talento ugdymo“ metodika. Pedagogas rekomenduoja kuo anksčiau pradėti mokyti muzikos, sudaryti kuo palankesnę mokymo aplinką, naudoti geriausius mokymo metodus. Jis nesistengia rengti profesionalų, Š. Suzukio mokymo tikslas – išmokyti muzikos. [25; 21]

Japonijoje įgyvendinta valstybės mastu vieninga muzikos mokymo sistema, pasižyminti mokymo turinio ir metodų daugiabriauniškumu ir intensyviu mokymo procesu, kur glaudžiai siejami visi muzikinės veiklos būdai ir didžiausias dėmesys skiriamas vaiko muzikinių gabumų bei mokymosi motyvacijos ugdymui.

Bene didžiausias dėmesys meniniam bei muzikiniam ugdymui skiriamas Australijos mokyklose, kur menų mokymosi tikslai apibrėžiami taip:

- suteikti galimybę mokiniams ugdyti gilesnį pasaulio jutiminį pažinimą ir suvokimą;
- suteikti galimybę mokiniams išsiaiškinti, suprasti ir interpretuoti individualią pasaulio pažinimo patirtį ugdant mąstymą, pojūčius, vaizduotę, intuíciją, skatinant pasirinkti problemų sprendimų būdus;
- suteikti mokiniams galimybę tobulinti savo žinias ir jautrumą menu [8; 90]

R. Stoškuvienė (Tiltai Nr. 20, 2004 m.), lygindama Baltijos šalių (Lietuvos, Latvijos ir Estijos) muzikinio ugdymo tendencijas, teigia, jog pastarųjų dešimtmečių įvykiai lėmė šiose šalyse ir muzikinio ugdymo permainas. Latvijos ir Lietuvos muzikos mokymo tikslų vienas pagrindinių akcentų – kūrybingos, aktyvios ir emocionalios asmenybės, gebančios save realizuoti šalies kultūriniame gyvenime ir būti aktyviu savo tautos kultūros puoselėtoju bei kūrėju, ugdymas. Todėl šalyse itin aktyviai diegiamos muzikinės reformos. Visų trijų šalių standartuose pabrėžiama, kad muzikinis ugdymas turi laiduoti mokinio gebėjimą dalyvauti aplinkos muzikiniame gyvenime (latviai išskiria dalyvavimą mėgėjiškuose muzikos kolektyvuose). Estijos muzikos mokymo tiksluose kaip svarbiausias akstinas pabrėžiamas skatinimas domėtis muzika.

2 lentelė.

Lietuvos, Latvijos, Estijos muzikinio ugdymo tikslai

Šalis	Muzikinio ugdymo tikslai
Lietuva	Ugdyti kūrybišką, aktyvią ir emocingą estetinei ir kultūrinei patirčiai atvirą, prasmingai savo kūrybinius polinkius realizuojančią bei kultūrinės reikmės tenkinti gebančią asmenybę; teikti kiekvienam žmogui būtiną muzikinį išprusimą ir raštingumą; muzikinis ugdymas turi laiduoti, kad mokiniai pajėgtų dalyvauti aplinkos muzikiniame gyvenime, muzika praturtintų savo asmeninį gyvenimą
Latvija	Padėti mokinio emociniam ir intelektualiniam vystymuisi, iškeliant kūrybinius vaiko gebėjimus; sudaryti sąlygas, kad kiekvienas jaunuolis galėtų įsitraukti į bendrą Latvijos muzikinio gyvenimo formavimą – tapdamas aktyviu muzikos klausytoju arba dalyvaudamas įvairių muzikos mėgėjų kolektyvų veikloje; padėti mokiniams perprasti muzikinę kultūrą istoriniu aspektu.
Estija	Skatina domėtis viena iš meno krypčių – muzika, turtinti dvasią, ugdyti muzikinius gabumus, formuoti muzikinį skonį, suteikti muzikinės istorijos žinių; muzika mokyti dvasinio susikaupimo, ugdyti moralines vertybes, stiprinti meilės ir pagarbos aplinkiniam pasauliui jausmą.

Šaltinis: [76; 130]

R. Stoškuvienė esminius skirtumus išskiria tik kelis. Estijos muzikiniame ugdyme svarbiausią vietą užima dainavimas, o Lietuvoje akcentuojama savarankiška moksleivių veikla. Tiek lietuviai, tiek latviai pabrėžia praktinio muzikavimo patirčiai būtiną įgūdžių formavimą. (žr.2 lentelę)

Latvijos ir Lietuvos muzikos mokymo tikslų vienas pagrindinių akcentų – kūrybingos, aktyvios ir emocionalios asmenybės, gebančios save realizuoti šalies kultūriniame gyvenime ir būti aktyviu savo tautos kultūros puoselėtoju bei kūrėju, ugdymas.

Todėl šalyse itin aktyviai diegiamos muzikinės reformos. Visų trijų šalių standartuose pabrėžiama, kad muzikinis ugdymas turi laiduoti mokinio gebėjimą dalyvauti aplinkos muzikiniame gyvenime (latviai išskiria dalyvavimą mėgėjiškuose muzikos kolektyvuose). Estijos muzikos mokymo tiksluose kaip svarbiausias akstinas pabrėžiamas skatinimas domėtis muzika.

Apibendrinant tai, kas pasakyta, galima būtų teigti, kad muzikiniame švietime tarp Lietuvos ir įvairių užsienio šalių yra nemažai panašumų. Pavyzdžiui, Vokietijoje, Japonijoje ir Lietuvoje yra sukurtos muzikinio ugdymo sistemos, pasižyminčios mokymo turinio ir metodų įvairove bei intensyviu ugdymo procesu. Galima pastebėti, kad daugelyje užsienio šalių, kaip ir Lietuvoje, muzikinis ugdymas yra institucionalizuotas. Siekiant optimizuoti muzikinį ugdymą, kuris Baltijos šalyse turi senas tradicijas ir yra artimai susijęs su etine muzika, sudarytos naujos programos, standartai, kuriamos naujos metodikos, vadovėliai. Tačiau tuo pačiu reikia pastebėti ir esminį skirtumą tarp Lietuvos ir kitų šalių muzikinio švietimo sistemų.

Apžvelgus užsienio šalių muzikinio švietimo ir ugdymo sistemas, galima teigti, kad joms nėra būdingas daugiapakopis muzikinis ugdymas. Lyginant su Lietuva, muzikinė edukacinė sistema Lietuvoje – tarsi šakotas tolydžio pražystantis medis: pradedant nuo kūdikystės – muzikos pamokėlės vaikų lopšeliuose – darželiuose, savaitinė muzikos pamoka bendrojo lavinimo mokykloje nuo pirmos ir paskutinės klasės, platus muzikos mokyklų tinkas – tarp jų 3 metų gimnazijos, Vilniaus B. Dvariono dešimtmetė, Kauno 1-oji muzikos mokykla 1-12 klasėms, toliau – studijos konservatorijoje ir Muzikos Akademijoje. [8]

Ši nuosekli muzikinio ugdymo sistema yra viena iš privilegijų, kurių neturi kitos užsienio šalys. Pavyzdžiui, Niujorko Juilliardo mokykloje sukviestas talentingiausias jaunimas iš viso pasaulio, auditorijos apstatytos prestižiniais instrumentais, suburti geriausi pedagogai, tačiau ši amerikiečių mokykla, kaip ir visa jos šalis, neturi galimybės kaip Lietuva pasiremti tokia darnia sistema, kurioje vieningais principais būtų grįstas muzikinis ugdymas pradinėje ir vidurinėje grandyse. Šios „lygiosios“ įgalina Lietuvos muzikos akademiją ir jos studentiją lygiuoti į rimtas ar net geriausias aukštąsias mokyklas JAV ir Europoje, o Lietuvos visuomenę, švietimo politikus ir pedagogus – stengtis išlaikyti neabejotinus Lietuvos pasiekimus muzikinio ugdymo srityje. Šie pasiekimai neatsirado per kelerius metus, tai – Lietuvos muzikinės kultūros ir švietimo tradicijų rezultatas.

1.4. Bendrojo muzikinio ugdymo problemos švietimo reformos kontekste

Šiandieninės pedagoginės koncepcijos pripažįsta muzikos svarbą jaunosios kartos ugdymui. XXI amžiaus besikeičiančioje Europos bei Lietuvos sociokultūrinėje situacijoje bei

šio amžiaus mokykloje iškyla muzikinio ugdymo svarba humanizuojant, demokratizuojant ugdymo turinį. Kuriamos naujos muzikinio ugdymo koncepcijos, tobulinamas turinys, metodai. [77; 5]

Lietuvos švietimo koncepcijoje (1992, p.6) muzikinis ugdymas kaip pedagogikos mokslo objektas gali būti aiškinamas kaip būtinų sąlygų ugdytinio prigimtyje glūdintiems gebėjimams kūrybiškai reikštis, perimant ir plėtojant kultūrą, visuma

Lietuvoje XX a. pabaigoje susiklosčius ypatingai tautos ir valstybės atgimimo situacijai, iš pagrindų pasikeitus socialinėms ir ekonominėms sąlygoms – susidarė būtinybė vykdyti švietimo reformą, iš esmės pertvarkyti mokymo turinį, keisti mokyklos santykių atmosferą remianti demokratijos ir humanizavimo idėjomis, reikiama dėmesį skirti integravimo, diferencijavimo, kompleksškumo, tautiškumo principams. [75]

Lietuvoje pertvarkant bendrojo lavinimo mokyklos ugdymo turinį, svarbūs etapai buvo „Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrųjų programų“ (1994 m.), „Bendrųjų programų bei išsilavinimo standartų 1 – 10 klasėms“ (1997 m.) projektų rengimas ir svarstymai. Jais remiantis buvo ruošiamas ir muzikos dalyko standartų projektas, kuris buvo pateiktas svarstyti 1999 metais. 2002 metais Lietuvoje patvirtinami „Valstybinio muzikos dalyko standartai“, kurie apibrėžia siektinus bendrojo muzikinio ugdymo rezultatus, nurodo siektinus muzikos dalyko žinių, mokėjimų, įgūdžių, gebėjimų bei vertybių kriterijus.[76; 130]

A. Šumskis analizuodamas bendrojo muzikinio ugdymo problemas, kaip vieną ryškiausių pirmojo reformos etapo problemų įvardija dalyko turinio neapibrėžtumą naujuose programos dokumentuose. Juose daugiau dėmesio skiriama veiklos kryptims, bendriesiems principams, o juos konkretizuoti paliekama pačiam mokytojui. Problema įvardijama ta, kad ant mokytojo mečių gula dalyko programa, jos turinys bei savarankiškai pasirinktos metodinės priemonės jam realizuoti.

Straipsnio autorius teigia, jog skaudžiausiai muzikos dalyką palietė ugdymo proceso humanizavimas. Humanizuojant mokymo procesą bei ugdymo organizavimą, naujuose dokumentuose išauga vaiko pasirinkimo galimybių diapazonas. Ypač tai ryšku aukštesnėse klasėse, kuomet moksleivis gali pasirinkti ne tik egzaminus, bet ir ugdymo lygius, ir net atskirus dalykus. Dėl šios priežastie muzikos dalykui iškyla grėsmė būti nepasirinktam, nes muzikos dalykas yra priklausomas ne tik nuo mokytojo, bet ir nuo daugelio išorinių bei vidinių priežasčių: muzikos dalyko tęstinumo nebuvimas aukštesnėse grandyse, nekonkurenciškumas su kitais prioritetiniais ugdomaisiais dalykais, nedidelis muzikos autoritetas ir kt. Todėl muzikos dalyko iškėlimas į pasirenkamųjų dalykų bloką yra priešlaikinis ir nepamatuotas. [78; 192]

R. Čepinskas muzikinio švietimo sistemą Lietuvoje įvardija, kaip sovietinį šios srities švietimo analogą, kadangi išskyrus švietimo įstaigų pavadinimų kitimus, pati sistema praktiškai nesikeitė. Šiandieninėje muzikinio ugdymo sistemoje daug nekonkretumo, netikslumo, o tai skatina negatyvius rezultatus. Autorius kritikuoja muzikos mokytojų dirbančių muzikos mokyklose darbą, teigdamas, jog per 80 muzikos mokyklų nesugeba paruošti gero lygio kontingentą penkioms šalies konservatorijoms.[79; 212]

R. Čepinsko mintims pritaria ir A. Kubiliūnas, kuris teigia, jog iš sovietinių laikų paveldėjome trijų grandžių (pakopų) profesionalių muzikų rengimo sistemą: vaikų muzikos mokyklas, kurių paskirtis – bendrasis pradinis muzikinis ugdymas, aukštesniausias mokyklas (dabar vadinamas konservatorijomis), kurios yra pirmoji profesijos ugdymo grandis, ir aukštąją muzikos mokyklą – Lietuvos muzikos ir teatro akademiją (LMTA). Nuo tarpusavyje suderinto šių trijų pakopų darbo priklauso profesionalių muzikų rengimo sėkmė. Didžioji švietimo reforma, prasidėjusi atgavus nepriklausomybę, iš esmės buvo skirta bendrojo lavinimo mokykloms. Atskirai konservatorijoms reformos principų niekas nekūrė, jų kaita turėjo prisiderinti prie bendrosios reformos nuostatų. Taigi reforma radikaliai pakeitė specialiųjų vidurinių muzikos mokyklų struktūrą, paversdama jas muzikos gimnazijomis ar dar kuo nors, smuko muzikinio profesinio mokymo lygis. Straipsnio autorius piktinasi Švietimo ir mokslo ministerijos nuostata priimti į konservatorijas tik po aštuonių bendrojo lavinimo mokyklos klasių, kadangi tokio amžiaus vaikai nėra užtekinai kompetentingi pasirinkti muziko profesiją.[80]

Apibendrinant galima teigti, jog Lietuvos švietimas išgyvena radikalių pasikeitimų laikotarpį. Ugdymo, tame tarpe ir muzikinio, problema neatsiejama nuo visuomenės vertybinių orientacijų.

1.2. PAGRINDINIŲ MUZIKOS UGDYMO SISTEMŲ ANALIZĖ

1.2.1. Muzikinio ugdymo koncepcijos samprata

Muzikinio ugdymo koncepcijoje – muzikinio ugdymo idėjų, principų, požūrių sistemoje – turi tarpusavyje derėti, papildyti vienas kitą būtinieji sistemos elementai: ontologiniai, filosofiniai, estetiniai, doroviniai; muzikologiniai, psichologiniai, pedagoginiai bei metodiniai. Muzikinio ugdymo koncepcija kaip tyrimo objektas nėra pakankamai išnagrinėta, tačiau muzikos pedagogikos teorija ir praktika rodo, kad muzikos koncepcija turi aprėpti minėtus elementus bei tų elementų funkcines priklausomybes. Ji turi būti paremta estetinėmis ir dorovinėmis vertybėmis ir realizuojama atsižvelgiant į mokinio kaip asmenybės dvasinius poreikius, orientacijas ir nukreipta kultūros turtinimo linkme. [51; 165]

XX amžiaus pabaigoje pedagoginių sistemų įvairovėje galima pastebėti dvi orientacijos kryptis: 1) muzikos atlikimo (bei muzikos rašto mokymo) primatą, 2) muzikos audicijos (klausymo) primatą. Abi šios kryptys viena kitą papildė: muzikos klausymas įeina į pirmąją kai jos elementas, o muzikos atlikimas – į antrąją. Abiejuose kryptyse skiriama dėmesio muzikos raštui, muzikavimui ir kūrybai. Tačiau jis skiriasi minėtais pagrindiniais akcentais siekiant patenkinti šiuolaikinės muzikinės kultūros poreikius. [51; 166]

1.2.2. Muzikinių ugdymo koncepcijų analizė

Pasaulinės muzikinio ugdymo koncepcijos įtaką lietuvių muzikos pedagogiką. Pagal Kodajaus muzikinio ugdymo sistema 8 – 9 dešimtmečiais buvo grindžiamas mokymas Lietuvos mokyklų 1 – IV klasėse. (Vadovėlių autoriai Z. Marcinkevičius ir P. Daugaravičius.) Lietuvos solfedžio vadovėlių autoriai R. Kašponis, D. Ūsaitė, V. Umbrasienė ir kiti taip pat rėmėsi šia sistema. [19; 285]

Orfo sistemos įtakoje V. Krakauskaitė ir G. Vanagaitė parengė rinkinį mažiesiems „Mes ir žaislai“. A. Piličiauskas parašė knygą „Muzikavimas, ritmika, improvizavimas“, Orfo įtaka ženkli lietuviškų muzikos vadovėlių, mokymo priemonių mokytojams turinyje. [51; 177]

Pasaolinių muzikinio ugdymo koncepcijų esmė pateikiama 3 lentelėje.

Apibendrinant koncepcijas galima išskirti šiuos *panašumus* bei *skirtumus*.

Suzuki muzikinio ugdymo metodas lyginant su europietiškaisiais skiriasi tuo, kad taikomas ne grupiniam, o individualiam moksleivių ugdymui. Nors pats metodo autorius rekomenduoja įvairaus amžiaus mokiniams muzikuoti drauge, bet mokyti individualiai.

Dirbantiems pagal Kabalevskio programą mažai priimtina tradicinė muzikos vadovėlio struktūra, kuri paprastai orientuota į žinių, tekstų įsisavinimą. Tai neskatina meninio, muzikinio mastymo. Taip pat mažai dėmesio skiriama šiuolaikinei muzikos kalbai, muzikos kūriniais. Mokymosi programose pateikiamo pamokų aprašymai pernelyg bendro pobūdžio, pasigendama metodinio aiškumo, konkretesnių orientyrų ruošiantis pamokai. [51; 216, 217]

Z. Kodajus, kaip ir K. Orfas muzikos mokyme pirmenybę teikė ritmui. Blogas ritminis pasirengimas, kompozitoriaus teigimu, yra viena svarbiausių nesėkmingo natų skaitymo priežasčių. [25; 21]

Kodajaus metodas gali būti taikomas tik kryptingo (išplėstinio muzikos mokymo autoritarinėmis sąlygomis, tačiau visai kitaip – tipinio muzikos mokymo sąlygomis. [19; 285]

K. Orfo koncepcijai ypatingai įtakos turėjo E. Žak-Dalkrozas, sukūręs vaikų muzikinio-ritminio ugdymo sistemą.

Pasaulinių muzikinio ugdymo koncepcijų esmė

Eil. Nr.	Muzikinio ugdymo koncepcija	Muzikinio ugdymo koncepcijos esmė
1	<i>K. Orfo pedagoginė koncepcija</i>	Ši sistema remiasi pačiu natūraliausiu vaiko poreikiu judėti (žygiuoti, bėgti, linguoti ir pan.), improvizuoti įvairiais ritmais, naudojant įvairius kūno judesius, įvairius instrumentus, solfedžuoti, dainuoti). [51;174] K. Orfo pagrindinis pedagoginis principas – kūryba, kaip žmogaus ugdymo tikslas ir būdas. „Išmokyti“ reiškia ne tik įgyti žinių, bet ir išmokyti kūrybingai jomis operuoti. [52; 100]
2	<i>Z. Kodajaus muzikinio ugdymo koncepcija</i>	Kodajaus muzikinėje ugdymo koncepcijoje pirmenybė teikiama choriniam dainavimui. Z. Kodajus siekė, kad visi be išimties gerai skaitytų muzikos raštą, tarsi knygos tekstą. Šiam tikslui Kodajus rekomendavo naudotis reliatyviąją solmizacija. [51; 180] Dainavimas iš esmės grindžiamas vengrų liaudies muzika. [52; 102]
3	<i>Š. Suzuki muzikinio ugdymo koncepcija</i>	Suzuki muzikinio ugdymo metodas lyginant su europietiškaisiais skiriasi tuo, kad taikomas ne grupiniam, o individualiam moksleivių ugdymui. Suzuki muzikinio ugdymo devizas: GARSAS – IMITACIJA – ŽENKLAI. S. Suzuki pabrėžia, kad svarbiausia – išlaukti vaiko gebėjimų natūralaus augimo, neforsuoti jų plėtotės. Norint vaiką sudominti, ugdymo procese naudojama daug vaizdinių priemonių. [52; 104]
4	<i>D. Kabalevskio muzikinio ugdymo koncepcija</i>	Koncepcijos tikslas – ugdyti mokinių muzikinę kultūrą kaip būtinąją, neatskiriamą jų dvasinės kultūros dalį. Mokinio muzikinė kultūra suprantama kaip muzikinė sąmonė. Svarbiausi šios teorijos bruožai 1) mokymas be prievartos; 2) sudėtingo uždavinio idėja; 3) stambių blokų idėja; 4) darbo vertinimas. Dėmesys skiriamas nuolatiniam (kiekvieną pamoką) vertinimui. [51; 209]
5	<i>E. Žak – Dalkrozo muzikinio ugdymo koncepcija</i>	E. Žak-Dalkrozo metodas paremtas kinestetiniu muzikos kaip gyvo visybini kalbėjimo išgyvenimu – judėjimu. Principas: euritmikos negalima išmokyti iš knygų. Klausos ugdymas turi eiti pirma jos intelektualinio pažinimo.[19; 261] Vienas pagrindinių kompozitoriaus principų yra tas, kad garsas gali būti transformuotas į judesį, judesys į garsą. [53; 31]

Modifikuota iš šaltinių:

Todėl Orfo sistemoje tiek daug dėmesio skiriama judesiui, grojimui, improvizavimui. Žak-Dalkrozo traktuojamas ritmo pažinimas turėjo visybini pobūdį ir pasižymėjo kompleksiniu poveikiu asmenybei. Mokymas paremtas žmogaus emocine reakcija. [51; 169]

1.3. STRATEGINIS PLANAVIMAS

1.3.1. Strateginio planavimo koncepcija

Terminas strategija neturi vieno aiškaus apibrėžimo. Jis buvo ir yra vartojamas įvairiame kontekste. Šis terminas sparčiai plinta verslo, gamybos įmonių vadybos praktikoje, tačiau kabiausiai yra nusistovėjęs karinėje terminologijoje. Švietimo sferoje šis terminas plačiau pradėtas vartoti tik pastarąjį dešimtmetį ir paprastai yra siejamas su strateginiu planavimu. [8; 15]

Išskirtinis indėlis į mokslo, apie organizacijų strateginį valdymą, o ypač į strateginį planavimą priskirtinas Ansofft. Jis buvo vienas pirmųjų, pateikusių išbaigtą, subalansuotą strateginio planavimo metodologiją, aiškiai parodžiusių principinius jos ir ilgalaikio planavimo skirtumus. Pateiktoje strateginio planavimo koncepcijoje ryškiai dominuoja naujoji

to meto valdymo paradigma – samprata apie organizaciją, kaip apie atvirą socialinę-ekonominę sistemą, kurios veiklos efektyvumą žymia dalimi lemia procesai, vykstantys už organizacijos ribų, tai yra jos aplinkoje.[55; 67]

1.3.2. Strateginis planavimas

Strateginis planavimas traktuojamas kaip formali planavimo sistema parengti ir įgyvendinti strategijai, susijusiai su organizacijos misija ir tikslais. Bendriausia prasme planavimas (vadyboje) yra valdymo ciklo funkcija, kurios realizacijos rezultate apibrėžiami organizacijos tikslai ir nustatomi veiksmai bei priemonės tiems tikslams įgyvendinti. Loginiu požiūriu, planavimas yra pirminė valdymo funkcija. Tik parengus planą atsiranda galimybė parinkti vykdytojus, parengti struktūrą, deleguoti funkcijas ir paskirstyti užduotis, motyvuoti vykdytojus ir jiems vadovauti, užtikrinti bendravimą tarp vykdytojų, vertinti jų darbo kokybę. Planavimas turi specifinį ryšį su kontrole. Nors kontrolė didžiausią dėmesį kreipia į nukrypimus nuo nustatytų standartų, kartu kontrolė turi ypatingai sietis su planavimo procese apibrėžtais tikslais. Pagrindinis kontrolės tikslas užtikrinti planų įgyvendinimą.[56; 24]

Strategijos planavimas apima tris etapus: strategijos formulavimą, strategijos formos pasirinkimą ir strategijos įvertinimą bei kontrolę.

Jau pirmas etapas nulemia pasirinktos strategijos efektyvumą. Šiame etape suformuluojami įmonės tikslai ir uždaviniai, atliekama išorės veiksnų analizė, įvertinamos pačios įmonės galimybės. Turint aiškia analizės medžiagą, galima formuoti įmonės strategiją. Programų ir planų įgyvendinimas priklauso nuo įmonės valdymo struktūros, personalo kvalifikacijos ir savalaikio strategijos koregavimo. Strategijos vertinimas ir kontrolė turi vykti visą jos kūrimo laikotarpį.[9; 49]

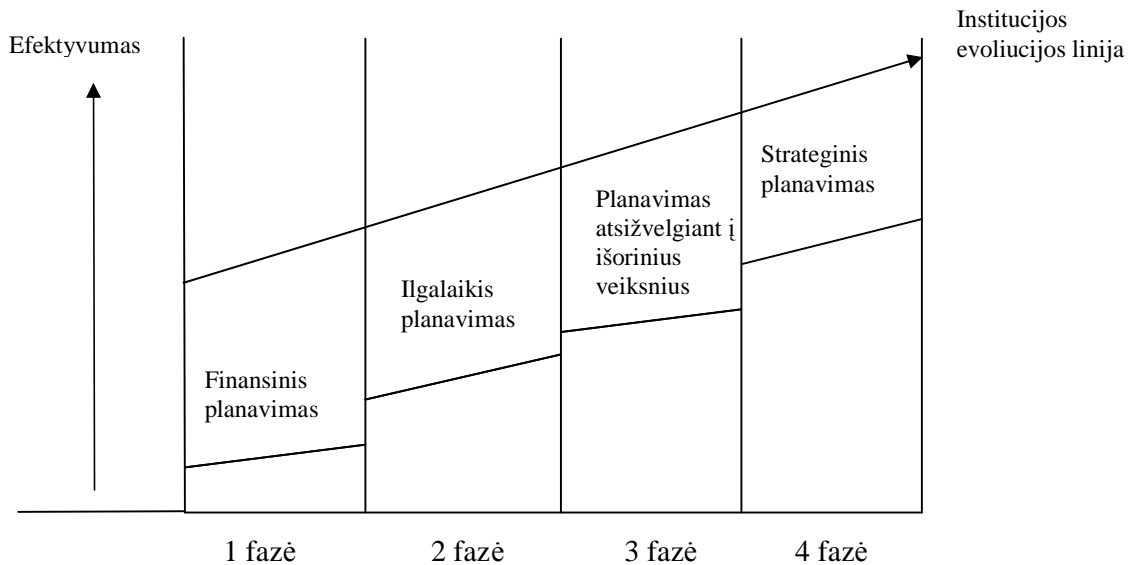
1.3.3. Strateginio planavimo fazės

Strategija turi būti planuojama, kad jos įgyvendinimas vyktų nuosekliai ir apimtų keletą planavimo fazių (žr.2 pav.)

- Pirmoji fazė – **finansinis planavimas**. Formaliai ši fazė yra kasmetinis biudžeto sudarymas. Ji tam tikra prasme parodo įmonės pajamų ir išlaidų perspektyvą. Strategija retai būna formali. Ji remiasi įmonės aukštesniojo lygio vadovų įvertinimai bei institucija.
- Antroje fazėje – finansinis planavimas papildomas **ilgalaikiu planavimu**. Finansiniai rezultatai numatomi keleriems metams dažnai remiantis praeities ekonomine veikla.
- Trečioje fazėje **planavimas vyksta atsižvelgiant į išorės veiksnius**. Čia planavimas siejamas su ne įmonėje vykstančiais veiksniais. Dėmesys skiriamas makroekonominiams veiksniams, socialiniams-demografiniams veiksniams, naujiems technologiniams

laimėjimams, kurie svarbūs įmonei. Po to atliekama konkurentų analizė bei remiantis gautais duomenimis parengiamas alternatyvus strategijos variantas.

- Ketvirtoji fazė – **strateginis planavimas**. Atsižvelgiama ne tik į ilgalaikį planavimą ir į išorės veiksnius, bet dėmesys nuolat kreipiamas ir į konkurentus, į būdus, kaip išlaikyti savas pozicijas.

2 pav. Strateginio planavimo fazės

Šaltinis: [9; 48]

1.3.4. Strateginio planavimo žingsniai

Planavimas yra intelektinis procesas kuris leidžia sukurti veiksmų planą. Planavimas susideda iš šių žingsnių sekos:

1. Proceso inicijavimas. Proceso inicijavimas gali būti dvejopas. Jį gali inicijuoti aukštesnio rango vadovai firmoje, pavesdami pavaldiniams parengti planus, kurie detalizuoja aukštesnio lygio planą. Planavimą gali pradėti ir funkciniai darbuotojai tiesiogiai be nurodymo iš viršaus.
2. Planavimo prielaidų apibrėžimas. Apibrėžiant planavimo prielaidas dėmesys telkiamas į svarbiausius veiksnius, kurie gali nulemti plano sėkmę arba nesėkmę.
3. Tikslų formulavimas. Tikslai konkrečiai apibūdina, kas turi būti pasiekta, ir apibrėžia kryptį tolesniems veiksams parinkti.
4. Alternatyvų nustatymas. Nustatomi alternatyvūs keliai ir būdai, kurie garantuoja, kad apibrėžti tikslai bus įgyvendinti.
5. Alternatyvų įvertinimas. Kiekviena alternatyva analizuojama turint tikslą įvertinti silpnybes ir stiprybes, atsižvelgiant į suformuluotus tikslus ir planavimo prielaidas.
6. Geriausios alternatyvos parinkimas. Šiame žingsnyje nusprendžiama dėl geriausios alternatyvos, garantuojančios apibrėžtų tikslų įgyvendinimą.

7. Atraminų planų kūrimas. Patvirtintus planą būtina parengti atraminius planus, kurie detalizuoja ir sukonkretina bendrąjį planą. Bendras ir atraminiai planai yra papildomi biudžeto planais, kurių pagrindu paskirstomi finansiniai ištekliai ir kurie sudaro bazę planams įgyvendinti.

8. Plano įgyvendinimas realizuojamas per kitas vadybos funkcijas organizavimą, įtakos darymą, ir kontrolę.

Prieš paskutinis planavimo žingsnis rodo, kad organizacijai yra būdinga planų hierarchija, kurioje išsiskiria:

- Ø Strateginiai planai (3 – 7 metų)
- Ø Vidutinės trukmės planai (2 – 3 metų)
- Ø Einamieji planai (vieno metų)
- Ø Operatyviniai planai (ketvirčių mėnesių ir t.t.) [24; 19, 20]

1.4. STRATEGINIS VALDYMAS

1.4.1. Strateginis valdymas kai mokslo šaka.

Strateginis valdymas tai jauna vadybos mokslo šaka. Strateginio valdymo pradininkais laikytini šie autoriai ir jų fundamentalūs darbai: A. D. Chandler („Strategija ir struktūra“, 1962), H. J. Ansoff („Korporacijos strategija“, 1965), K. Andrews, E. Learned, R. Christensen, W. Guth (jų bendras darbas „Verslo politika: tekstas ir atvejai). .[55; 34]

Lietuvoje strateginio valdymo tyrimus pradėjo R. Jucevičius (monografija „Strateginis organizacijų vystymas“, 1998), taip pat parengtas A. Vasiliausko vadovėlis „Strateginis valdymas“(2002)

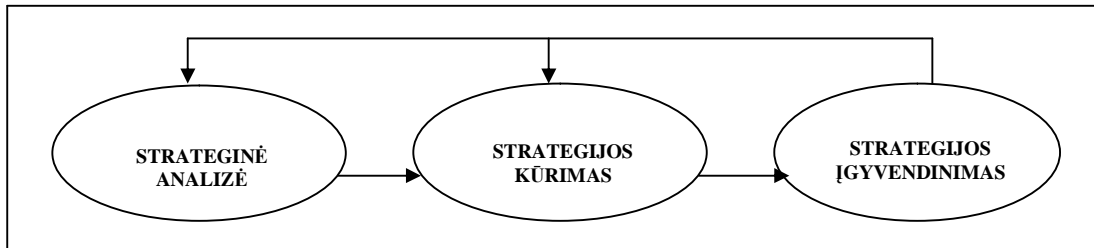
Švietimo sistemos ir švietimo institucijų strateginio valdymo tyrimai identifikuojami švietimo vadybos šakoje. Kol kas mokyklos strateginio valdymo darbai – tai verslo organizacijų strateginių principų pritaikymas, kai kada juo žymiai transformuojant švietimo institucijų praktikai. Lietuvoje strateginis valdymas dar tik skinasi kelią tarp kitų švietimo vadybos tyrimų. Strateginio valdymo temos yra nagrinėtos: N. Večkienės, P. Jucevičienės, R. Jucevičiaus, V. Targamadzės, L. Šermukšnytės, I. Mačerinskienės bendrame darbe „Švietimo vadybos įvadas (1996), taip pat R. Želvio (1999), E. Katiliūtės (2001) darbuose. [8; 53]

1.4.2. Strateginio valdymo metodologijos

Strateginį procesą skirtingai traktuoja dvi pagrindinės metodologijos: nustatytinė ir plėtotinė, kurių kiekviena apima tarpusavyje susijusių strategijos teorijų visumą.

Nustatytinė (preskriptyvinė) metodologija (žr. 3 pav.) strateginį valdymą traktuoja kaip nuoseklų ir racionalų procesą, prasidedantį nuo tam tikro dabarties momento, analizės

pagrindu sukuriant strategiją ateičiai ir ją įgyvendinant. Nustatytinis strateginio valdymo procesas remiasi tam tikra strateginio planavimo sistema.

Šaltinis: [24]

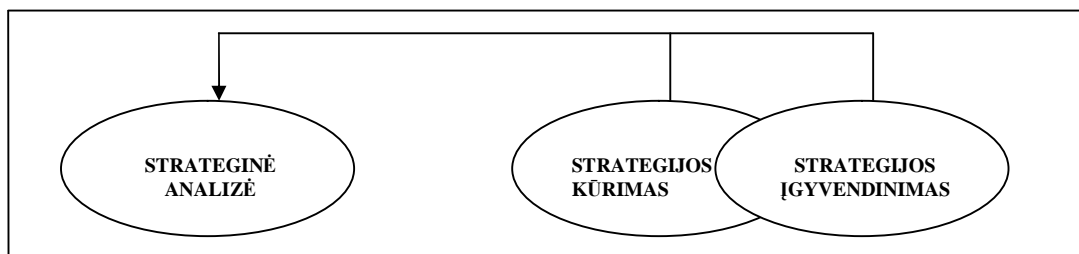
3 pav. Nustatytinė (preskriptyvinė) metodologija

Strateginio planavimo sistema – formalizuota nuostatų ir metodų visuma, kuri leidžia nuosekliai ir racionaliai analizuoti organizacijos išorinę aplinką ir išteklius, apibrėžti strategijos tikslinę orientaciją, kurti strateginių sprendimų alternatyvas ir parinkti galutinius strateginius sprendimus, kurie vėliau įgyvendinami.

Nustatytinė strategija – strategija, kurios galutiniai tikslai suformuluoti iš anksto ir strateginiai sprendimai kompleksiskai parengiami prieš strategijos įgyvendinimą.

Nustatytinių metodologijų klasės. Pati nustatytinė metodologija savo ruožtu apima keletą konkretesnių šia metodologija besiremiančių teorijų. Skiriamos trys nustatytinių metodologijų klasės:

- Pelno didinimu pagrįstos strategijos teorijos;
- Ištekliais pagrįstos strategijos teorijos;
- Socialinės ir kultūrinės strategijos teorijos.

Šaltinis: [24]

4pav. plėtotinė (emerdžentinė) metodologija

Plėtotinė metodologija (žr. 3 pav.) susiformavo palygint neseniai kaip išeitis nustatytinės metodologijos trūkumams išgyvendinti. Pagal ją, strateginiai sprendimai gimsta palaipsniui, nenutrūkstamai ir jų negalima vienu žingsniu sujungti į bendrą organizacijos užbaigtą strategiją.

Formalios strateginio planavimo sistemos fragmentai, plėtotinio strateginio valdymo procese nors ir taikomi, tačiau jie nesusieja į vientisą, nuosekliai ir logišką visumą strateginę analizę, strategijos kūrimą ir jos įgyvendinimą.

Plėtotinė strategija – strategija, kurios galutinė tikslinė orientacija nėra iš anksto aiški ir kurios daliniai strateginiai sprendimai yra rengiami per visą vidutinės trukmės periodą. Schemoje pateiktas grįžtamasis ryšys rodo, kad strategijos kūrimo ir įgyvendinimo rezultatai gali inicijuoti būtinumą patikslinti ir papildyti ankstesnę strateginę analizę.

Plėtotinių strategijos teorijų klasės. Pagrindinės plėtotinių strategijos teorijų klasės yra šios:

- Išlikimu pagrįstos strategijos teorijos;
- Neapibrėžtumu pagrįstos strategijos teorijos;
- Derybomis pagrįstos strategijos teorijos;
- Pažinimu pagrįstos strategijos teorijos.[56; 36, 40]

Abiem apibūdintiems metodologijos variantams būdingi tam tikri panašumai ir trūkumai, todėl dažnai yra priimtinas nustatytinės ir plėtotinės metodologijų derinimas, nepaisant to, kad abiejų variantų šalininkai savo požiūrius griežtai priešina vienas kitam. Praktinis abiejų metodologijų variantų priimtumas yra įmanomas dviem būdais:

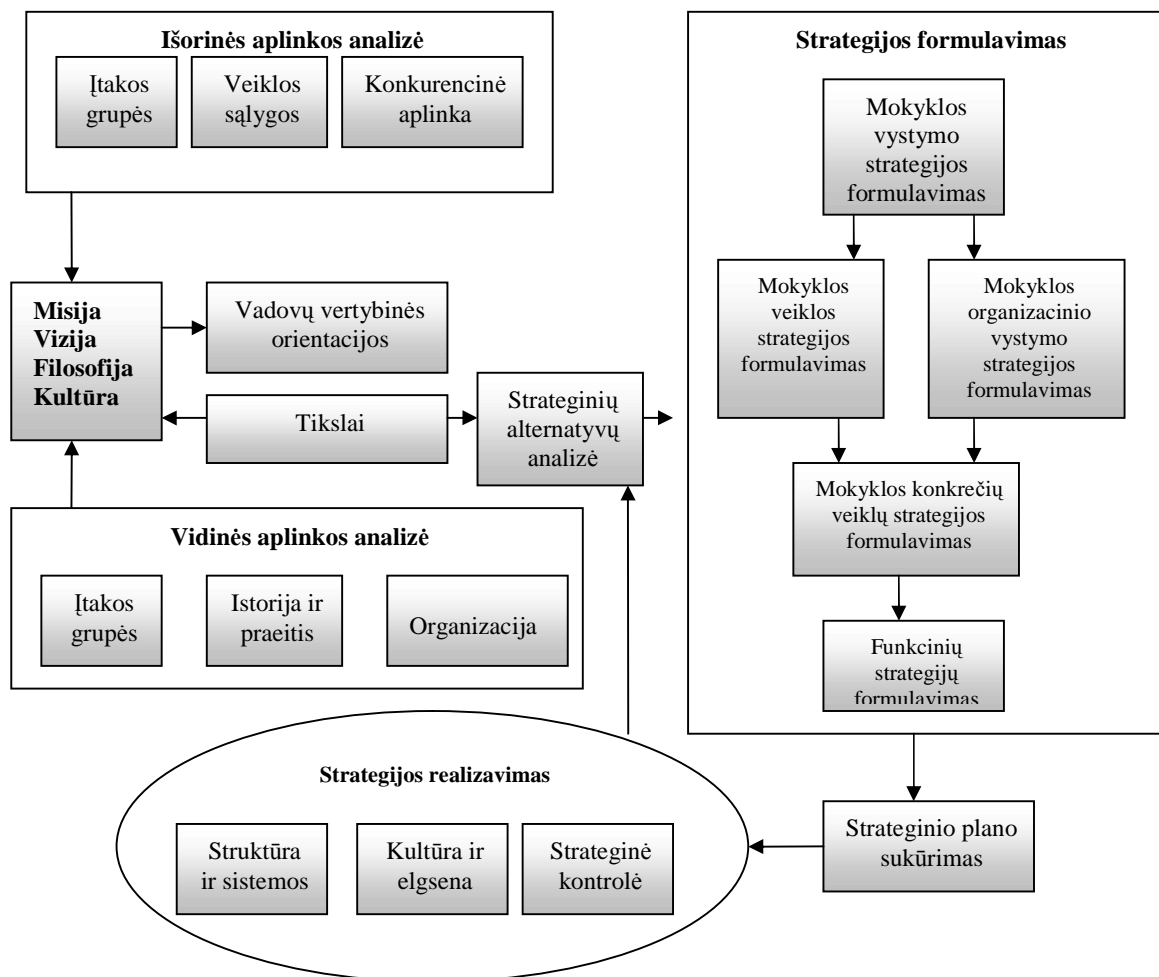
- Pagrindu laikoma nustatytinė metodologija, papildyta kai kuriais plėtotinės metodologijos elementais;
- Pagrindu imama plėtotinė metodologija, papildyta kai kuriais nustatytinės metodologijos elementais.

Nagrinėjant organizacijų strateginio valdymo problemas, svarbu aiškiai apibrėžti metodologinės analizės ir jos rezultatų išvadų pozicijas objekto atžvilgiu. Šiuo atveju tai būtų požiūris į organizaciją teorijų aspektu. Tarp organizacijos teorijų ir strateginio valdymo koncepcijų esama tiesioginio ryšio. Nuo to, iš kokių metodologinių pozicijų bus vertinama organizacija, kuria (kuriomis) teorija bus vadovaujama, labai priklausys ir požiūris į strateginį valdymą, jo koncepcijų tinkamumą ir organizacijos kaip visumos vystymą.

Šiuo metu būtų labai sunku iš visų žinomų organizacijos teorijų išskirti kurią nors vieną dominuojančią. Dalis teorijų atspindi kelių skirtingų mokyklų idėjas ir yra daugiau ar mažiau integruojančios. Tai turi savų privalumų ir trūkumų. Kai nėra dominuojančios teorijos, kuri būtų pripažįstama kaip tam tikra paradigma, sunkiau suvienodinti požiūrius į tam tikrą objektą ar problemą, tačiau tai atveria kelius naujiems moksliniams tyrimams, netradiciniams požiūriams bei išvadoms. [55; 36]

1.4.3. Strateginio valdymo proceso struktūra

Įvairūs mokslininkai išreiškia šiek tiek skirtingus požiūrius į strateginio valdymo proceso struktūrą, tačiau praktiškai jie visi akcentuoja penkis pagrindinius strateginio valdymo proceso etapus: 1) veiklos sąlygų analizė; 2) organizacijos misijos ir tikslų

5 pav. Mokyklos strateginio valdymo procesas (Šaltinis:[8; 63])

II. TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

2.1. Muzikinio ugdymo sistemos Balbieriškio pagrindinėje mokykloje išorinių veiksnių analizė

2.1.1. Švietimo būklės Lietuvoje analizė

Sprendžiant švietimo problemas, būtina atsižvelgti į konkrečias politines, ekonomines, socialines ir technologines ypatybes, leidžiančias nustatyti organizacijos veiklos ribas, taikytinus metodus, efektyviai formuoti ir paskirstyti išteklius, įvertinti demografinę situaciją, laiku pamatyti galimybes, kurias atveria naujos technologijos.

Nedarbas. Statistikos departamento, 2005 m. rugsėjo mėn. gyventojų užimtumo tyrimo duomenimis, bedarbių Europos Sąjungoje buvo 18,7 mln. Nedarbo lygio 25-iose Europos Sąjungos šalyse vidurkis – 8,6 procento. Moterų nedarbo lygis didesnis nei vyrų. 2005 m. rugsėjo mėn. ES-25 moterų nedarbo lygis buvo – 9,6, o vyrų – 7,8 procento. Jaunimo nedarbo lygis siekė 18,2 procento. Aukščiausias nedarbo lygis buvo Lenkijoje –

17,7, Slovakijoje – 16,4, Graikijoje – 9,9 (birželio mėn. duomenimis), Prancūzijoje – 9,4, Ispanijoje – 9,3 procento, o žemiausias Airijoje – 4,3, Nyderlanduose ir Jungtinėje Karalystėje (birželio mėn. duomenimis) po – 4,6, Danijoje – 4,7 procento, Austrijoje – 5,2 procento.

Baltijos šalyse nedarbas panašus. Tyrimų duomenimis trečiąjį 2005 m. ketvirtį Estijoje nedarbas buvo 7, o Latvijoje – 8,7 procento. Tyrimo metu buvo apklausta 9,9 tūkst., arba 0,4 procento, 15 metų ir vyresnių gyventojų.

Lietuvoje bedarbių skaičius, didėjant ūkio plėtrai, kuriant naujas darbo vietas ir besitęsiant gyventojų emigracijai, mažėja, tačiau tai nėra teigiamas rodiklis, nes mažėjant nedarbui, didėja „protų nutekėjimas“ į kitas šalis. Trečiąjį 2005 m. ketvirtį bedarbių buvo 116,4 tūkst. Palyginti su trečiuoju 2004 m. ketvirčiu, bedarbių sumažėjo 55,3 tūkst. (32,2 proc.). Mažėja jaunų, 15–24 metų amžiaus, bedarbių. Jų skaičius trečiąjį 2005 m. ketvirtį sumažėjo iki 17,2 tūkst., o 2004 m. buvo 33,2 tūkst. (19,3% visų bedarbių).

Nedarbo lygis trečiąjį 2005 m. ketvirtį buvo 7,2 procento, o 2004 m. tuo pačiu laikotarpiu jis siekė 10,6 procento. Moterų nedarbo lygis buvo – 7,8, o vyrų – 6,7 procento [žr. 1 priedą 1 lentelė].

Per metus jaunimo nedarbo lygis sumažėjo beveik du kartus. Trečiąjį 2004 m. ketvirtį 15–24 m. amžiaus žmonių nedarbo lygis buvo 23 procentai, o trečiąjį 2005 m. ketvirtį jis sumažėjo iki 12,8 procento. Mažėjant bedarbių skaičiui, sumažėjo ilgalaikių bedarbių, t. y. ieškančių darbo vienerius metus ir ilgiau, skaičius. Jų trečiąjį 2005 m. ketvirtį buvo 61,3 tūkst., arba 52,7 procento visų bedarbių. 2004 m. ilgalaikių bedarbių buvo 87,8 tūkst., arba 51,1 procento. Ilgalaikiai bedarbiai sudaro daugiau kaip pusę visų bedarbių. Trečiąjį 2005 m. ketvirtį daugiausia (48,6 tūkst.) ilgalaikių bedarbių buvo 25–54 m. amžiaus ir jie sudarė 54,8 procento šios amžiaus grupės bedarbių. Mažėja bedarbių, baigusių aukštąsias ir aukštesniąsias mokyklas. Trečiąjį 2005 m. ketvirtį bedarbių, turinčių aukštąjį išsilavinimą, buvo 12 procentų visų bedarbių ir jis per metus išliko nepakitęs. Aukštesnįjį išsilavinimą turėjo 6,3 tūkst., arba 5 procentai visų bedarbių. Per metus bedarbių, baigusių aukštąsias mokyklas, sumažėjo 7,2 tūkst., o aukštesniąsias – 5,1 tūkst. žmonių.

Gyvenimo lygis. Statistiko departamento tyrimų duomenimis, namų ūkiuose, auginančiuose vaikus iki 18 metų amžiaus, 2004 m. vartojimo išlaidos sudarė 453 litus vienam asmeniui per mėnesį (visuose namų ūkiuose – 512 Lt). Namų ūkių, auginančių du vaikus, vartojimo išlaidos sudarė 82 procentus, o auginančių tris ir daugiau vaikų – 64 procentus vidutinio šalies lygio. Namų ūkiai, kuriuose auga trys ir daugiau vaikų, vieno asmens maistui galėjo skirti tik po 4,7 lito per dieną (visi namų ūkiai vidutiniškai po 6,5 Lt),

nors išlaidos maistui sudarė 44 procentus jų vartojimo išlaidų. Taigi didžiausią nepriteklių patiria daugiavaikės šeimos.

Namų ūkiuose su vaikais pagrindinis pajamų šaltinis buvo darbo pajamos, tačiau didėjant vaikų skaičiui, namų ūkyje mažėja darbo pajamų lyginamoji dalis ir pastebimai didėja socialinių išmokų dalis. Darbo pajamos namų ūkiuose su vaikais sudarė 80 procentų, socialinės išmokos – 12 procentų, iš kurių išmokos šeimai ir vaikams – 4 procentus jų visų disponuojamų pajamų. Daugiavaikėse šeimose darbo pajamos sudarė 70 procentų, socialinės išmokos – 22 procentus, iš jų pašalpos šeimai ir vaikams – 14 procentų pajamų. Išmokos šeimai ir vaikams namų ūkiuose su vaikais 2004 m. sudarė vidutiniškai 19,3 lito vienam asmeniui per mėnesį, 2003 m. – 16,3 lito.

2004 m. įvyko teigiamų poslinkių skiriant pašalpas šeimai ir vaikams. Nuo liepos mėn. mokama vienkartinė išmoka visoms nėščioms moterims, neturinčioms teisės į socialinio draudimo motinystės pašalpą, taip pat įvesta 50 litų išmoka kiekvienam 3–7 metų amžiaus vaikui, o nuo rugsėjo – išmoka kompensuoti vaikiškiems vystyklams nustatytą pridėtinės vertės mokestį. Valstybės ir savivaldybių biudžetų išlaidos šeimoms ir vaiko pašalpoms 2004 m. išaugo 42 mln. litų ir sudarė 294 mln. litų. Be to, 2004 m. bendrojo lavinimo mokyklose nemokamai buvo maitinamas 141 tūkst. vaikų iš socialiai remtinų šeimų. Šiai paramai buvo skirta 61 mln. litų valstybės biudžeto lėšų. [70]

Demografinės charakteristikos. Statistikos departamento duomenimis, 2005 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 746,3 tūkst. vaikų, t. y. penktadalis visų gyventojų. Lietuvoje vaikų nuolat mažėja. Per dešimtmetį nuo 1990 m. iki 2000 m. vaikų sumažėjo 125,4 tūkst., arba 12,6 procento, o šiame tūkstantmetyje per penkerius metus jų sumažėjo 125 tūkst., arba 14,4 procento. Per pastaruosius penkiolika metų vaikų sumažėjo ketvirtadaliu. 4-toje lentelėje pateikti 5 metų laikotarpio duomenys. (žr. 4 lentelę)

4 lentelė

Vaikai pagal amžiaus grupes, lytį ir gyvenamąją vietovę metų pradžioje, tūkst.

Amžiaus grupės	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Iš viso	871,3	852,8	828,4	802,3	775,2	746,3
0–6	274,8	262,5	252,5	242,0	233,9	226,1
7–14	435,1	424,1	407,2	391,0	374,9	359,1
15–17	161,4	166,2	168,7	169,3	166,4	161,1
Berniukai	445,3	436,3	423,7	410,5	397,2	382,2
Mergaitės	426,0	416,5	404,7	391,8	378,0	364,1
Mieste	568,7	552,9	534,4	514,6	493,5	473,6
Kaime	302,6	299,9	294,0	287,7	281,7	272,7

Šaltinis: [70]

Ypač sumažėjo ikimokyklinio amžiaus vaikų – 45 procentais. 2004 m. gimė 30,4 tūkst. vaikų, tai yra 179 vaikais mažiau, nei 2003 m., 3,7 tūkst. – nei 2000 m. ir 26,5 tūkst. mažiau nei 1990 m. Pernai 1000 gyventojų teko vidutiniškai 8,9 naujagimio, 2000 m. – 9,8, o 1990 m. – 15,4. Vidutinis vaikų, kuriuos moteris pagimdo per visą savo gyvenimą, skaičius sumažėjo nuo 2,0 (1990 m.) iki 1,4 (2000 m.) ir 1,3 (2004 m.) Vis daugiau vaikų gimsta santuokos neįregistravusiems tėvams. 2004 m., palyginti su 2000 m., vaikų, gimusių ne santuokoje, dalis padidėjo nuo 23 iki 29 procentų (1990 m. buvo 7%). Per pastaruosius penkerius metus kasmet išsituokia apie 10,8 tūkst. šeimų. Po ištuokos su vienu iš tėvų per pastaruosius ketverius metus kasmet liko vidutiniškai apie 10,5 tūkst. vaikų. [žr.1 priedą 2 lentelę]. Joje pateikti duomenys rodo, grėsmes dirbantiems švietimo srityje, nes išvelgiama demografinė krizė, kai daugiau gyventojų miršta nei gimsta, visuomenė senėja, o mokykloje nuolat mažėja mokinių.

Švietimas. Ikimokyklinio amžiaus vaikų, lankančių lopšelius ir darželius, dalis didėja. 2001 m. pabaigoje ikimokyklinės įstaigas lankė 41 procentas 1–6 metų amžiaus vaikų, o 2004 m. – 45 procentai. Per pastaruosius penkerius metus 1–2 metų amžiaus vaikų, lankančių ikimokyklinės įstaigas, dalis išaugo nuo 14 procentų 2000 m. iki 19 procentų 2004 m., o 3–6 metų vaikų – atitinkamai nuo 53 iki 63 procentų. Vis daugiau steigiama priešmokyklinio ugdymo grupių ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir bendrojo lavinimo mokyklose, ypač kaime. 2004 m. kaime veikė 789 priešmokyklinio ugdymo grupės, jas lankė 8,2 tūkst. (63%) vaikų, o 2000 m. atitinkamai 506 grupės ir 5,5 tūkst. (37%) šešiametėlių kaimo vaikų. Sparčiai mažėjant mokyklinio amžiaus vaikų, mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose taip pat mažėja. 2004–2005 mokslo metų pradžioje bendrojo lavinimo mokyklose mokėsi 563 tūkst., 2003–2004 mokslo metais atitinkamai 583 tūkst., o 2000–2001 mokslo metais atitinkamai 604 tūkst. mokinių. Ypač sumažėjo pirmokų skaičius. Per pastaruosius penkerius mokslo metus pirmokų sumažėjo 12 tūkst., arba ketvirtadaliu.

Vis daugiau mokinių, įgijusių privalomąjį pagrindinį išsilavinimą, siekia baigti vidurinį mokslą. 2004 m. 75 procentai mokinių bendrojo lavinimo mokyklose liko siekti vidurinio mokslo, o 2000 m. tokių mokinių buvo 70 procentų. Per pastaruosius penkerius metus 7-24 metų amžiaus besimokančio jaunimo padaugėjo nuo 85 iki 90 procentų. 2004-2005 mokslo metais visose mokymosi įstaigose mokėsi 805 tūkst. jaunuolių.[70]

Bendrasis lavinimas Švietimo valdymo tobulinimas Valstybinėje švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo programoje (patvirtinta LRV 2005 m. sausio 24 d. nutarimu Nr. 82) įvardytas kaip prioritetinga reformų kryptis.

Nuo 2002 m. Lietuvoje vykdoma mokyklų finansavimo tvarka, skiriant lėšų vienam bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo mokyklos mokiniui – mokinio krepšelio principas

(*per capita* principas, pinigai seka paskui mokinį). Mokinio krepšelio principas taikomas visoms mokykloms nepriklausomai nuo steigėjo – valstybinėms, savivaldybių ir nevalstybinėms, privačioms. Kiekviena mokykla iš valstybės biudžeto gauna apie 2/3 lėšų (ugdymo lėšos), kitą 1/3 (ūkio lėšos) – skiria steigėjas. Tikimasi, kad tokia finansavimo tvarka skatina nevalstybinių mokyklų steigimąsi ir bus paskata šeimoms investuoti į švietimą. [68]

Informacinės technologijos švietimo įstaigose Remdamiesi UNESCO parengtais dokumentais, informacinė technologija laikoma informatikos priemonių ir metodų taikymas visuomenėje. [70]

Pagrindiniai šiuo metu galiojantys informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) naudojimo švietime dokumentai:

Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į Lietuvos švietimą 2005–2007 metų strategija ir programa (patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. ISAK-2015). Minėtuose dokumentuose keliami šie tikslai:

- Ø Pasiiekti proveržį mokinių mokyme ir mokymesi panaudojant modernias informacines technologijas.
- Ø Sukurti švietimo kompiuterių tinklą – mokymui ir mokymuisi skirta informacija užpildytą elektroninę erdvę, kartu sudarant sąlygas modernizuoti švietimo valdymą, mokyklų bendruomenių komunikavimą.
- Ø Gerinti gyventojų kompiuterinę kompetenciją siekiant mažinti socialinę atskirtį IKT srityje.

Mokyklų aprūpinimo mokomosiomis kompiuterinėmis priemonėmis strategija (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2002 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 537)

Šiuo metu galiojantys kompiuterinio raštingumo standartai:

Visuotinio kompiuterinio raštingumo standartas (patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. ISAK-2016)

Pedagogų kompiuterinio raštingumo standartas (patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 1694)

Moksleivių visuotinio kompiuterinio raštingumo standartas (patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2002 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 124)

Mokyklų bibliotekininkų kompiuterinio raštingumo standartas (patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2002 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. 1782)

Kasmetinės 2001–2004 m. “Švietimo informacinei visuomenei” programos dėka įgyvendinta “Informacijos ir komunikacijos technologijos diegimo Lietuvos švietime strategija” (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2000 m. spalio 18 d. įsakymu Nr. 1279). Pagrindiniai rezultatai:

Ø Mokinių skaičius, tenkantis 1 kompiuteriui: 7 mokiniai 9–12 klasėse, 17 mokinių 1–12 klasėse.

Ø Internetas mokyklose: 50% mokyklų aktyviai naudoja internetą mokymui ir mokymuisi.

Ø Pedagogų mokymas: 30% pedagogų mokyta pagal Pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto technologinę dalį, 12% pedagogų – pagal pedagogų kompiuterinio raštingumo standarto edukologinę dalį, 15% pedagogų išmokinta pamokų metu naudotis įvairia programine įranga.

Ø Aprūpinimas programine įranga: mokykloms skirtos 38 kompiuterinės mokymo priemonės su licencijomis, 52 – testavimui. [68]

Europos Sąjunga drauge su dešimčia asocijuotųjų šalių imasi spręsti informacinės visuomenės keliamus uždavinius. Lietuva yra tarp tų dešimties. Todėl Lietuvai viena iš svarbiausių visos valstybės ir jos ateitį projektuojančio švietimo kaitos sričių yra informacinė pažanga. Deja, Lietuvos mokyklų techninė ir programinės įrangos bazė atsilieka nuo daugelio Europos valstybių. 2001 m. vienu kompiuteriu naudojosi 40 Lietuvos moksleivių, o Latvijoje –26,5, Estijoje 25, tačiau Europos Sąjungos vidurkis buvo 11,6. 2001 m. buvo įgyvendinamos mokyklų kompiuterizavimui skirtos programos: “Emokykla”, “IS mokykla”, LITNET programos, vykdomas bendras Švietimo ir mokslo ministerijos ir Krašto apsaugos ministerijos projektas. Eurostato duomenimis Lietuvoje internetu bent kartą per savaitę naudojasi 30 procentų 16 – 74 metų amžiaus žmonių. [žr. 1 priedą 1 pav.]

Plečiantis informacinėms technologijoms vis daugėja mokyklų prisijungusių prie interneto. 2004 – 2005 metais bendrojo lavinimo mokyklose 100 mokinių teko 4,6 kompiuterio. Sparčiausiai kompiuterizuotasi aukštesniosios mokyklos. [žr. 1 priede 2 pav. ir 3 lentelė]

Be jau minėtų programų, lėšas skyrė dr. Kazicko fondas, V. G. Gruodis, Baltic Amadeus, Lietuvos telekomas, Omnitel ir kiti verslo atstovai, savivaldybės taip pat gavome Kinijos LR paramą. Iš viso programoms skirta 34.8 mln. Lt. Lėšos buvo skiriamos mokyklų kompiuterinei (48%) ir programinei įrangai įsigyti (16%), tinklui (26%), mokymo priemonėms (8%) ir mokytojų kvalifikacijai kelti (2%). 2001 m. mokyklas pasiekė 6 tūkst. kompiuterių, kompiuterinio raštingumo žinių įgijo 10 % pedagogų (dirbančių 9-12 kl. 30 %).

Pramonė norėdama išlaikyti aukštą lygį, greitai reagavo į pokyčius: keitėsi vadovavimas, produkcijos gamyboje ir paskirstyme diegiamos modernios technologijos, vartotojų poreikių tenkinimas tapo itin svarbiu dalyku. Tačiau švietimas kinta per lėtai. Žymus pasaulio kompiuteristas ir edukologas Seymouras Papertas pabrėžia, kad informacijos amžiuje konkuruojantis sugebėjimas bus sugebėjimas mokytis, sugebėjimas keistis, įgyti vis naujų įgūdžių. Visuomenė bando spręsti problemas, susijusias su informacinės technologijos panaudojimu švietime. [70]

2.1.2. Prienų rajono savivaldybės švietimo veiklos sąlygų analizė

Prienų rajonas yra Kauno apskrityje. [žr. 6 pav. apačioje] Rajono centras - Prienai. Yra dar vienas miestas - Jieznas. Viena iš pagrindinių savivaldybės administracijos veiklų - Seimo priimtų įstatymų, Vyriausybės nutarimų, savivaldybės Tarybos sprendimų įgyvendinimas bei jų vykdymo kontrolė. Rajone yra 10 seniūnijų (skliausteliuose - seniūno būstinė): Ašmintos seniūnija (Ašminta), Balbieriškio seniūnija (Balbieriškis), Išlaužo seniūnija (Išlaužas) , Jiezno seniūnija (Jieznas), Naujosios Ūtos seniūnija (Naujoji Ūta), Pakuonio seniūnija (Pakuonis), Prienų miesto seniūnija (Prienai), Stakliškių seniūnija (Stakliškės), Šilavoto seniūnija (Šilavotas), Veiverių seniūnija (Veiveriai). [71]

Prienų rajono savivaldybė	
	
Valstybė:	Lietuva
Apskritis:	Kauno apskritis
Miestai:	Prienai
	Jieznas
Gyventojų :	35,5 tūkst.
Gyventojų tankumas:	34,4
Plotas:	1031 km ²

6 pav. Duomenys apie Prienų rajoną

Šaltinis [71]

Švietimas. 2004 – 2012 metų, Prienų rajono plėtros strateginiame plane, švietimo ir kultūros apsaugos srityse siekiama:

- Ø optimizuoti bendrojo lavinimo įstaigų tinklą,
- Ø gerinti ikimokyklinio ugdymo prieinamumą,
- Ø stiprinti ir efektyviau naudoti turimus intelektualinius išteklius,
- Ø mažinti skirtumus tarp miesto ir kaimo mokyklų.
- Ø daugiau dėmesio skirti švietimo ir kultūros įstaigų kompiuterizavimui,
- Ø išspręsti mokytojų kompiuterinio raštingumo problemą,
- Ø aktyviai dalyvauti visose nacionalinėse švietimo modernizavimo programose.[74]

2004 m. vidutiniškai vieno mokinio ugdymui skirtos mokinio krepšelio lėšos sudarė 2,063 tūkst. Lt. Papildomai vieno mokinio ugdymui savivaldybė skyrė 0 Lt. Perskirstytų tarp mokyklų lėšų dalis sudarė 2,1 %.(žr. 5 lentelė)

5 lentelė.

Prienų rajono švietimo įstaigoms paskirtos lėšos (tūkst. Lt)

Metai	2002 metai	2003 metai	2004 metai	2005 metai
Lėšos	20988	21441,2	22393,2	-

Šaltinis [73]

Analizuojant 5 lentelėje pateiktų duomenų matyti, jog finansavimas švietimo įstaigoms po truputį didėja. Įgyvendinant mokyklų tinklo pertvarkymo programą mažos mokyklos tapo didesniųjų skyriais. Šis sprendimas pagerino bazinių mokyklų materialinės bazės panaudojimą, mokiniai ir jų tėvai susipažįsta su kitų mokyklų patirtimi, įgauna bendravimo įgūdžių, skyriai sulaukia bazinių mokyklų socialinių pedagogų, logopedų, psichologų pagalbos.

2004 metais visoms švietimo įstaigoms suteiktas finansinis savarankiškumas, nuo šių metų pradžios savarankiškomis tapo paskutinės švietimo įstaigos: Prienų rajono švietimo centras ir Prienų rajono pedagoginė psichologinė tarnyba. Visos švietimo įstaigos dabar turi savo biudžetus, savarankiškai planuoja savo veiklą. Tai didina įstaigų savarankiškumą, plečia jų galimybes racionaliau naudoti joms paskirtas lėšas, o tuo pačiu suteikia didesnę atsakomybę. [72]

Pagal paskirtį panaudotų ugdymui mokinio krepšelio ir savivaldybės papildomai skirtų lėšų dalis sudarė 95,5 procento. Ugdymui skirtų lėšų, perduotų kitoms įstaigoms, dalis sudarė 0 procentų. Iki mokyklinio ugdymo grupėms skirta visų savivaldybėje ugdymui panaudotų mokinio krepšelio lėšų dalis sudarė 0,3 proc. Vienam ikimokyklinio ugdymo

įstaigos priešmokyklinio ugdymo grupės ugdytiniui teko vidutiniškai 690 Lt. 2004 m. daugiausia lėšų buvo skirta mokymo priemonėms – vadovėliams. (žr. 6 lentelė)

6 lentelė.

2004 m. mokinio ugdymui numatytų ir panaudotų lėšų palyginimas

	Pagal planą numatyta (Lt)	Panaudota	
		Lt.	%
Vadovėliams įsigyti	33,5	65,4	94
Mokytojų kvalifikacijai tobulinti	14,2	94,5	65,4
Literatūrai bei vaizdinėms ir techninėms priemonėms įsigyti	6,7	6,33	94,5

Šaltinis [74]

Prienų rajono plėtros plane numatoma, kasmet atnaujinti ar įsteigti kompiuterių klase. Numatomas lėšų poreikis 3978,0 Lt. 2004 m. 100- ui mokinių teko 11,4 kompiuterio, interneto prieigą turėjo 88,9 proc. mokyklų. Iš jų greitaeigį (ne mažiau kaip 64 kB/s) interneto ryšį turėjo 87,5 proc. mokyklų.

Valstybės vykdoma politika sudaro sąlygas modernizuoti mokymosi aplinką ir gerinti švietimo kokybę bei kelti mokytojų kvalifikaciją. LR švietimo ir mokslo ministerija vykdo Mokyklų tobulinimo programą (MTP) ir 2005 m. skyrė lėšas mokymo priemonėms mokykloms, dalyvaujančioms trečiajame MTP etape:

- Ø Balbieriškio pagrindinei mokyklai – 4 727,19 Lt.,
- Ø Jaunimo mokyklai – 18 893,19 Lt.,
- Ø Išlaužo pagrindinei mokyklai – 27 369 Lt.,
- Ø Kunigiškių pagrindinei mokyklai – 22 064 Lt.,
- Ø Šilavoto pagrindinei mokyklai – 20 385 Lt.,
- Ø Pakuonio pagrindinei mokyklai – 23 543,5 Lt.,
- Ø Skriaudžių pagrindinei mokyklai – 20 101 Lt.,
- Ø „Ažuolo“ pagrindinei mokyklai – 48 109,76 Lt.

MTP programos finansuojamuose mokytojų mokymuose dalyvavo 27 Išlaužo pagrindinės mokyklos mokytojai bei 135 mokytojai iš 6 pagrindinių mokyklų.

Parengtas ir įgyvendinamas tęstinis išorės audito metodikos bandomasis projektas, kuriam konkursą skelbė Švietimo ir mokslo ministerija. Vyksta mokymai 5 savivaldybės išorės auditoriams. 2005 m. dvejose savivaldybės mokyklose atliktas išorės auditas. 2005 m. Prienų rajono savivaldybėje buvo įgyvendinama Švietimo ir mokslo ministerijos pedagogų perkvalifikavimo programa. Finansavimą studijoms (po 750 Lt.) gavo 9 rajono mokytojai.[83]

Tobulinant švietimo infrastruktūrą, racionaliau komplektuojamos klasės, todėl efektyviau naudojamos švietimui skiriamos lėšos, nuolat auga 1 mokiniui tenkančios lėšos :

- 2003 m. švietimui skirta 19 986 700 Lt, teko 1 mokiniui 3 555,71 Lt
- 2004 m. švietimui skirta 21 652 100 Lt, teko 1 mokiniui 3 956,16 Lt
- 2005 m. švietimui skirta 21 593 700 Lt, teko 1 mokiniui 4 047,55 Lt [83]

Demografinė būklė. Kauno apskritį sudaro 8 savivaldybės [žr. 1 priedą 4 lentelė] Prienų savivaldybė pagal gyventojų skaičių užima septintą vietą (34785), už ją mažesnė yra tik Birštono savivaldybė (5376). Gyventojų tankumas – 34 gyv./ km². Miesto gyventojai sudaro 36 procentus.

2004 m. savivaldybėje buvo 7408 0-16 metų vaikai, jie sudarė 21,2 procento visų gyventojų. Privalomo mokyti amžiaus (7-16m.) vaikų buvo 5026. Jie sudarė 14,4 visų gyventojų. (žr. 7 lentelę)

7 lentelė. **Vaikų ir jaunuolių pasiskirstymas pagal amžiaus grupes %**

	0-6 m.	7-10 m.	11-16 m.	17-18 m.
2001	29,8	22,7	36,9	10,6
2003	28,1	21,2	38,2	12,5
2004	27,7	20,0	38,5	13,8

Šaltinis: [74]

Iš 7 lentelėje pateiktų duomenų matyti, jog gimstamumas savivaldybėje nuolat mažėja. Per pastaruosius 4 metus privalomo mokyti amžiaus (7-16) vaikų skaičius sumažėjo 509 vaikais (9,2 %) Mažėjantis mokyklinio amžiaus vaikų skaičius, mažina pedagogų darbo poreikį.

Po mokyklos tinko pertvarkymo Prienų rajone suformuota 1 gimnazija, 1 vidurinė mokykla reorganizuota į pagrindinę, 15 mažakomplekčių mokyklų ir kaimo darželių tampa pagrindinių ir vidurinių mokyklų skyriais. [žr.8 lentelę]

Tokiu būdu Balbieriškio pagrindinės mokyklos priešmokyklinio ugdymo skyriumi tapo vaikų darželis bei pradinio ugdymo mokykla.

8 lentelė.

Mokyklų bei mokinių skaičius Prienų rajone.

Mokyklos	Mokyklų skaičius	Mokinių skaičius
Pradinės mokyklos	1	324
Pagrindinės mokyklos	11	2539
Jaunimo mokyklos	1	50
Vidurinės mokyklos	4	2120
Gimnazijos	1	519
Iš viso	18	5552

Šaltinis: [74 iš dalies modifikuotas]

2004 – 2005 mokslo metais savivaldybėje veikė 7 pradinio ugdymo skyriai, kuriuose mokėsi 151 mokinys; 1 pagrindinio ugdymo skyrius, kuriame mokėsi 28 mokiniai.[74] Specialiųjų poreikių turinčių mokinių savivaldybės pavaldumo mokyklose 2004 – 2005 mokslo metais buvo 540. Jie sudarė 10 procentų visų mokinių. Integruotai ugdomų specialiųjų

poreikių mokinių dalis sudarė 10,1 procentą visų bendrojo lavinimo mokinių.

Bendrojo lavinimo mokyklų mokytojų, einančių pagrindines pareigas skaičius 2004 – 2005 mokslo metais buvo 79,9 procentai. Vienam mokytojui vidutiniškai teko 10,9 mokinio. Mokytojų pasiskirstymas pagal kvalifikacines kategorijas pateikiamas 9 lentelėje.

9 lentelė.

Mokytojų pasiskirstymas pagal kvalifikacines kategorijas 2002-2004 m. m.

	Neatestuoti mokytojai		Mokytojai		Vyresniojo mokytojai		Mokytojai metodininkai		Mokytojai ekspertai		Atestuotų iš viso	
	2002	2004	2002	2004	2002	2004	2002	2004	2002	2004	2002	2004
Savivaldybėje	23,3	19,3	8,1	7,4	59,3	57,4	9,1	15,2	0,2	0,8	76,7	80,7
Šalyje	23,9	19,8	8,0	7,0	52,1	53,3	15,0	18,8	1,0	1,3	76,1	80,3

Šaltinis: [74]

Iš 9 lentelėje pateiktų duomenų matyti, jog mažėja neatestuotų mokytojų dalis. Tiek šalies, tiek savivaldybės mastu daugiausia mokytojų yra įgijusių vyresniojo mokytojo kategoriją, daugėja mokytojų metodininkų bei mokytojų ekspertų.

Ekonominis ir socialinis kontekstas. Ekonominiu požiūriu Prienų rajonas turi išskirtinių bruožų rajonas: rajonas yra šalia antro pagal dydį Lietuvos miesto Kauno, turinčio ekonominio – socialinio vystymosi potencialų. Ši kaimynystė sudaro sąlygas bendradarbiauti plėtojant rajono infrastruktūrą, žmogiškuosius išteklius, rengiant bendrus projektus. Rajono geografinė padėtis ir ypatingai gausus kultūros ir etnografinis paveldas – palankūs veiksniai turizmo ir poilsio infrastruktūros plėtrai. Rajone trūksta kvalifikuotos darbo jėgos, nes kvalifikuoti specialistai dažnai pasirenka Kauno, Vilniaus miestus ar kitus, ekonomiškai patrauklesnius, rajonus.[73]

Bedarbių dalis 2005 m. pradžioje sudarė 4,2 %. Lyginant su 2004 m. bedarbių dalis 2005 m. padidėjo 0,5 procentinio punkto. 1000-iui darbingo amžiaus gyventojų teko 353 ikidarbinio amžiaus gyventojai ir 460 pensijinio amžiaus gyventojų (žr. 10 lentelę)

10 lentelė.

Iki darbinio ir pensijinis amžiaus gyventojų dalis lyginant su bendru gyventojų sk. %

	Iki darbinio		Darbingo		Pensinio	
	2002	2004	2002	2004	2002	2004
Savivaldybėje	21,2	19,5	52,7	55,2	26,2	25,3
Šalyje	20,6	19,2	58,9	60,9	20,5	19,9

Šaltinis:[74]

Iš pateiktų lentelėje duomenų galima spręsti, jog mažiausias skaičius tiek šalyje, tiek savivaldybėje yra iki darbinio amžiaus žmonių. Tai galėtų sąlygoti mažas gimstamumas, arba

didelė jaunų žmonių emigracija į kitas pasaulio šalis. Vis didėja pensinio amžiaus gyventojų. Tokia padėtis sąlygoja apie demografinę krizę.

Vykdamas vaiko teisių apsaugą šeimoje ir visuomenėje, daugiausia dėmesio skirta socialinės rizikos šeimoms.(žr.11 lentelę) 2004 metų pradžioje tarnybos įskaitoje buvo 229 socialinės rizikos šeimos, kuriose augo 591 vaikas. Per 2004 metus į apskaitą įrašyta 50 socialinės rizikos šeimų, iš viso per šiuos metus padaugėjo 11 socialinės rizikos šeimų. Metų pabaigoje, atlikus bylų peržiūrą ir šeimų būklės įvertinimą, iš apskaitos išbrauktos 39 šeimos. Todėl 2005 m. sausio 1 d. socialinės rizikos šeimų apskaitoje buvo 240 šeimų, kuriose auga 567 vaikai. Per 2004 metus šeimose apsilankyta 230 kartų, iš jų 99 kartus padidintos rizikos šeimose, 26 kartus lankytasi kartu su nepilnamečių reikalų inspektorais, 6 kartus - su spaudos atstovais, 3 - su pataisos inspekcijos pareigūnais. Iš 2 padidintos rizikos šeimų buvo paimti 9 vaikai, tėvams iškeltos tėvų valdžios ribojimo bylos. Dėl nesaugumo 16 vaikų buvo įkurdinti trumpalaikiai priežiūrai Prienų ligoninėje, 10 iš šių vaikų buvo nustatyta laikinoji globa globos institucijose, 6 grąžinti tėvams. Į šeimą iš laikinosios globos grąžinti 2 vaikai, atlikti 13 vaiko globėjų įvertinimai. Organizuoti mokymai norintiems globoti vaikus asmenims, vaikų globėjams, įvaikintojams ir globojamiems vaikams.

Šių priemonių dėka kai kuriose šeimose vaikų padėtis pagerėjo. Sumažėjo socialinės rizikos šeimų skaičius Išlaužo, Jiezno, Pakuonio seniūnijose, tačiau tokių šeimų padaugėjo Šilavoto ir Ašmintos seniūnijose. [72]

11 lentelė.

Socialinės rizikos šeimų ir vaikų skaičius savivaldybėje

	2003	2004
Socialinės rizikos šeimos	229	240
Vaikų skaičius jose	591	567

Šaltinis: [74]

Per pastaruosius 2 metus socialinės rizikos šeimų skaičius padidėjo 11 šeimų. Jose auginamų vaikų skaičius sumažėjo 24 vaikais. Mokyklose nemokamai maitinami buvo 32,5 procentai mokinių.[74]

Apibendrinant galima teigti, kad konkurencingas ir dinamiškas ūkis, gerai funkcionuojanti švietimo sistema bei kokybiška infrastruktūra yra būtini aukštam gyventojų užimtumo lygiui ir gyvenimo kokybei užtikrinti. Vienas iš rajono privalumų – geografinė padėtis ir ypatingai gausus kultūros ir etnografinis paveldas. Visose šiose srityse Prienų rajone yra ir privalumų, ir sunkumų. Mažas gimstamumas, didėjantis socialinės rizikos šeimų ir pensinio amžiaus gyventojų skaičius, didelė jaunų žmonių emigracija į kitas pasaulio šalis. Tokia padėtis sąlygoja apie demografinę krizę. Daugelis šių sunkumų yra bendri visai valstybei, todėl savivaldybė vien savo jėgomis juos visiškai išspręsti nėra pajėgi.

II. VIDINIŲ VEIKSNIŲ ANALIZĖ

2.1. TEISINĖ BAZĖ

2.1.1. Lietuvos švietimo įstaigų tinklo pertvarkymas ir atnaujinimas

Mokyklos veiklą koordinuoja Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Kauno apskrities socialinių reikalų ir švietimo departamento švietimo skyrius, Prienų rajono savivaldybės administracijos švietimo skyrius.

Mokykla savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos respublikos švietimo ir kitais įstatymais, Vaiko teisių konvencija, Lietuvos respublikos Vyriausybės nutarimai, Švietimo ir mokslo ministerijos bei rajono savivaldos institucijų norminiais teisės aktais ir mokyklos nuostatais.[36]

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2001 m. spalio 02 d. Įsakymas Nr. 1362 “Dėl pagrindinių mokyklų atrinkimo dalyvauti Lietuvos švietimo įstaigų tinklo pertvarkymo ir jų atnaujinimo programoje kriterijų”.

Vadovaudamasi šiuo įsakymu, Savivaldybė sudaro atrankos komisiją (5 – 7 žmonės), kuri, apsvarsčiusi iš mokyklų gautas užpildytas paraiškas, mokyklas surūšiuoja pagal rūšiavimo ir papildomo balo kriterijus, t.y. užpildo mokyklų atrinkimo dalyvauti programoje lentelę ir išrenka daugiausia balų surinkusią pagrindinę mokyklą.

Savivaldybės taryba priima sprendimą dalyvauti programoje ir įsipareigojimą numatyti 25%reikiamų lėšų atrinktos mokyklos renovavimui iš savivaldybės biudžeto.

Mokyklos norinčios dalyvauti “Besimokančiųjų bendruomenės kūrimo mokykloje” programoje užpildo paraišką. Savivaldybė išanalizuoja gautas paraiškas, remdamosi rūšiavimo ir papildomų balų kriterijais, atrenka pajėgiausią programoje dalyvauti mokyklą. Programoje gali dalyvauti tik tos mokyklos kurios atitinka šiuos reikalavimus:

1. faktinis moksleivių skaičius 5 – 10 klasėse ir prognozuojamas kasmet 5 matus į priekį nemažesnis kaime – 90 moksleivių.
2. savivaldybės tarybos sprendimu programoje galės dalyvauti tik 10- metų arba per 2 metus tokia tapsiančios mokyklos.

Nuo 2001 m. liepos 1d. Balbieriškio vidurinė mokykla reformuota į pagrindinę. Tai didžiausia tokio tipo mokykla Prienų rajone. Nuo 2001 metų, vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. 1362 “ Dėl pagrindinių mokyklų atrinkimo dalyvauti Lietuvos respublikos švietimo įstaigų tinklo pertvarkymo ir jų atnaujinimo programoje kriterijų”, Direktorius įsakymu Nr. 28-V, dokumentų ruošimui buvo sudaryta 3 asmenų komisija kurią sudarė direktoriaus pavaduotoja ugdymui, direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams, raštvedė. 2002 m. mokykla pateko į Lietuvos švietimo tinklo partvarkymo ir atnaujinimo programą. Mokykloje atlikta šildymo sistemų renovacija, stogo

renovacija, langų ir durų renovacija, sienų, elektros instaliacijos ir apšvietimo renovacija, sanitarinių mazgų ir vėdinimo sistemų renovacija, vidaus patalpų pertvarka, įskaitant pritaikymą spec. poreikių vaikams.

2.1.2. Nuosekliojo mokymo pagal bendrojo lavinimo programas tvarkos aprašas

Ši tvarka reglamentuoja asmenų nuoseklyjį mokymąsi: priėmimą mokytis pagal bendrojo lavinimo programas, kėlimą į aukštesnę klasę, perėjimą prie aukštesnio lygmens ugdymo programos, ugdymo programos kartojimą ir jos baigimą.

Nuosekliojo ugdymo programa patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 5d. įsakymu Nr. ISAK-556, vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (Žin.,1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853; 2004, Nr. 103-3755) 56 straipsnio 15 punktu.

2.1.3. Atestacija, kvalifikacijos tobulinimas

Mokytojų atestacijos nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja mokytojų kompetencijos ir praktinės veiklos įvertinimo bei kvalifikacinių kategorijų suteikimo tvarką.

Ši tvarka, 1998 m. vasario 19 d. patvirtinta Švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. 331, remiantis Švietimo ir mokslo ministerijos 1998 01 29 nutarimu Nr. 7. Nuostatai pradėti įgyvendinti 1998 03 01.

Pagrindiniai mokytojų atestacijos tikslai yra:

- skatinti mokytojus tobulinti savo kompetenciją;
- sudaryti sąlygas mokytojui siekti karjeros ir įgyti jo praktinę veiklą atitinkančią kvalifikacinę kategoriją;
- didinti mokytojo atsakomybę už ugdymosi rezultatus.

Mokyklos direktoriaus, jo pavaduotojo ugdymui atestacija vykdoma vadovaujantis Švietimo ir mokslo ministro patvirtintais įstaigų vadovų atestacijos nuostatais.

Mokytojų, socialinio pedagogo, kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų atestacija vykdoma vadovaujantis Švietimo ir mokslo ministro patvirtintais pedagogų atestacijos nuostatais.

Mokytojų kvalifikacija keliama pagal mokykloje patvirtintą kvalifikacijos tobulinimo programą. Ši programa aprobuojama mokytojų taryboje ir tvirtinama mokyklos direktoriaus įsakymu.

Švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. ISAK-201 buvo patvirtinta darbo grupė naujos redakcijos Mokytojų atestacijos nuostatoms rengti. Dabar galiojantys Pedagogų atestacijos nuostatai, patvirtinti švietimo ir mokslo ministro 1998 m. 19

d. įsakymu Nr. 331, neatliepia švietime įvykusių pokyčių, nedera su švietimo įstatymu ir kitais norminiais teisės aktais. Švietimo ir mokslo ministerijos inicijuoti sociologiniai tyrimai parodė, jog būtina permąstyti mokytojo veiklos prioritetines sritis, išsiaiškinti bei gerai suvokti koks turi būti šiuolaikinis mokytojas.[27]

Parengtas projektas teikiamas mokykloms svarstyti. Mokytoju atestacijos projektas iš esmės nedaug skiriasi nuo dabar galiojančių nuostatų. Esminiai skirtumai: atestacija yra neprivaloma, nenumatytos atestacijai privalomos įskaitos, nebebus atestacijos išimties tvarka, jei mokytojas moko ne savo dalyką (jis bus atestuojamas bendra tvarka, bet jam keliamas didesnis reikalavimas dėl mokomojo dalyko darbo stažo), reglamentuojama atitikties turimą kvalifikacinę kategoriją nustatymo tvarka, nurodyti mokytojų, pretenduojančių įgyti mokytojo metodininko ar mokytojo eksperto kvalifikacinę kategoriją, praktinės veiklos vertintojai, nebus dalykų mokytojų atestacijos kvalifikacijos komisijų, mokytojų apeliacijas nagrinės mokyklų steigėjų bei Švietimo ir mokslo ministerijos apeliacinės komisijos.

2.1.4. Ugdymo proceso organizavimas

Organizuojant ugdymo procesą vadovaujamosi šiais dokumentais:

Švietimo ir mokslo ministro 2002 m. kovo 29 d. Įsakymu Nr. 489 patvirtintu “Profilinio mokymo modeliu” (Žin., 2002, Nr. 38 – 1414);

Švietimo ir mokslo ministro 2003 m. vasario 25 d. Nr. 258 patvirtinta “Savarankiško mokymosi tvarka”;

Švietimo ir mokslo ministro 2003 m. kovo 21 d. Įsakymu Nr. 292 patvirtintomis “Sustiprinto dalykų mokymo kaitos nuostatomis”, “ Profiliavimo pradmenų pagrindinės mokyklos 9 – 10 ir gimnazijos 1 – 2 klasėse nuostatomis”;

Švietimo ir mokslo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2003 m. kovo 16 d. Įsakymu Nr. 259/153 patvirtinta “Moksleivių mokymosi namuose tvarka”(Žin.,2000, Nr.25-654);

Bendrojo lavinimo mokyklų 2003-2005 m. bendraisiais ugdymo planais, patvirtintais Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 408 „Dėl bendrojo lavinimo mokyklų 2003-2005 metų bendrųjų ugdymo planų“ (Žin., 2003 Nr. 44-2005);

Sveikatos apsaugos ministro 1998 m. gruodžio 17 d. Įsakymu Nr. 750 patvirtintomis higienos norma HN 21: 1998 “Bendrojo lavinimo mokyklos higienos normomis ir taisyklėmis” (Žin., 1999, Nr. 112 – 3117).

Mokslo metų trukmė bei skirstymas, atostogų skyrimas.

Ugdymo procesas turi būti organizuojamas įgyvendinant mokyklos ugdymo planą, parengtą pagal Bendrojo lavinimo mokyklų 2003-2005 m. bendruosius ugdymo planus, patvirtintą direktoriaus įsakymu iki rugsėjo 5 d. Ugdymo planas turi būti parengtas kaip vientisas dokumentas, kurio aprašomoji dalis realiai atspindėtų ugdymo situaciją: aptarti mokinių pamokų krūvį, fiksuoti savivaldos institucijų (mokytojų, mokyklos tarybos) sprendimus ugdymo plano sudarymo klausimais, reglamentuoti moksleivių kultūrinę pažintinę veiklą, jos įgyvendinimą, darbą po birželio 1 d.

Reglamentuojant mokslo metų trukmę, būtina įgyvendinti valstybinio ugdymo plano 13.1.2 punkto reikalavimą, t.y. mokinių atostogų laikas turi būti suderinamas su savivaldybės švietimo padaliniu. Teisinga mokslo metų trukmė: 1-5 klasėms – 170 mokslo dienų, įskaitant (visais atvejais) valstybės nustatytas švenčių dienas, 6-9, 11 klasėms – 195 dienos, įskaitant (visais atvejais) valstybės nustatytas švenčių dienas (sausio 1 d., vasario 16 d., kovo 11 d., Velykų 2-oji diena, gegužės 1 d., lapkričio 1 d., gruodžio 25, 26 d.). Mokslo metai prasideda rugsėjo 1 dieną. Mokymosi trukmė per savaitę turi atitikti ugdymo proceso higienos 11.4 p. reikalavimus, neviršyti mokiniams maksimalaus pamokų skaičiaus per savaitę (žr. 12 lentelė).

12 lentelė.

Maksimalus pamokų skaičius per savaitę

Klasė	1	2-4	5	6	7	8	9-12
Pamokų skaičius	22	23	27	29	30	31	32

Šaltinis [50];

Pagal mokyklos nustatytą tvarką 10 mokslo dienų skiriama mokinių ugdomajai – kultūrinei, pažintinei, turistinei, sportinei, visuomeninei veiklai. Dirbama šeštadieniais. Mokyklos veikla organizuojama pagal mokyklos veiklos bei pagal klasių auklėtojų planus ir įrašoma į dienyną. Dienynuose dalykų mokytojai ir klasių vadovai fiksuoja vykdomąją veiklą ir po birželio 1 d. Trimestro bei metiniai pažymiai išvedami, kai baigiama ugdomoji veikla pagal Balbieriškio pagrindinės mokyklos ugdymo plano 21.1 punktą. Baigiamųjų klasių mokiniai, besimokantys pagal pagrindinio ugdymo programą, pamokas baigia gegužės 25 d. Suderinus su Prienų rajono administracijos švietimo skyriumi ir Mokyklos taryba (2003 m. rugsėjo 1 d. Protokolo Nr. 1) mokiniams skiriamos atostogos. Papildomos atostogos, pritarus mokyklos tarybai (2003 m. rugsėjo 1d. Protokolo Nr. 1) skiriamos priešmokyklinio ugdymo grupės vaikams bei 1 – 5 klasių mokiniams, nemažinant nustatyto mokslo dienų skaičiaus. Vasaros atostogos yra netrumpesnės kaip 2 mėnesių.

Vykdamas pradinio ir pagrindinio ugdymo programą mokslo metai skirstomi trimestrais. Nustatoma tokia trimestrų trukmė:

Pirmasis trimestras: rugsėjo 1 d. – lapkričio 30 d.,

Antrasis trimestras: gruodžio 1 d. – vasario 28 d.

Trečiasis trimestras: kovo 1 d. – mokslo metų pabaiga.

Įgyvendinant 2004 2005 m. m. ugdymo planą, mokslo metai skirstomi pusmečiais:

I pusmetis 2004 m. 09-01 – 2005 m. 01-21 diena;

II pusmetis 2005 m. 01-24 – 2004-2005 m. m. pabaiga.

Pamokų, pertraukų laikas. Pamokų ir pertraukų laikas turi atitikti ugdymo proceso higienos 11.11 p. reikalavimus (10-20 iki 30 min). Pamokų-pertraukų reglamentas turi būti įteisintas direktoriaus įsakymu, reglamentuotas pirmos klasės mokinių darbas, numatytos pertraukos papildomajame ugdyme.

Sudarant pamokų tvarkaraštį turi būti realizuojami valstybinio ugdymo plano 30.2 p. reikalavimai – *pamokų tvarkaraštyje negali būti daugiau kaip trys „langai“ (laisvas tarpas tarp pamokų), ne daugiau kaip septynios pamokos per dieną.*

Pamokų ir papildomojo ugdymo tvarkaraščiai turi būti tvirtinami direktoriaus įsakymu. Papildomasis ugdymas (užsienio k. kalbinė raiška), laikantis valstybinio ugdymo plano 4.6 p. nuostatų, neturėtų būti organizuojamas tarp privalomų pamokų; ugdymas negali būti pradamas organizuoti anksčiau nei 8 val.

Profiliavimas. Pasirenkamieji dalykai. Dalykų moduliai. Pagrindinio ugdymo programos antrajame koncentre ugdymas diferencijuojamas vadovaujantis “Profiliavimo pradmenų pagrindinės mokyklos 9 – 10 klasės nuostatomis”. Profiliavimo pradmenims įgyvendinti mokykla siūlo pasirenkamuosius dalykus ir dalykų modulius matematiniams, kūrybiniais, socialiniams, ekonominiams, komunikaciniams, informaciniams, kūrybiniais gebėjimams, sveikatos, bendrosios kultūros, asmeniniams interesams ir gebėjimams ugdyti, pasiekimų spragoms kompensuoti.

Dalykų modulių ir pasirenkamųjų dalykų mokymui bei mobilių grupių sudarymui atskiriems moduliams ar pasirenkamiesiems dalykams mokytis panaudojamos mokyklos nuožiūra skirstomos pamokos ir mobiliųjų grupių sudarymui skirtos valandos, nedidinant mokiniui nustatyto maksimalaus savaitinių pamokų skaičiaus.

Antrajame pagrindinio ugdymo koncentre atitinkami dalykų moduliai siūlomi mokomųjų dalykų (gimtosios kalbos, užsienio kalbų, matematikos, informacinių technologijų, fizikos, chemijos, biologijos, istorijos, geografijos, technologijų, kūno kultūros, dailės, muzikos) pagilintam mokymui; pasirenkamuosius dalykus, dalykų modulius iš mokyklos siūlomų mokiniai renkasi laisvai. Pasirinkti dalykai ir moduliai mokiniui tampa privalomi. Pasirenkamųjų dalykų programų apimtis ne mažesnė kaip 34 valandos. Į pagrindinio išsilavinimo pažymėjimą įrašomi šie pasirenkamieji dalykai: anglų kalba, rusų

kalba, įdomioji chemija, tekstiniai uždaviniai ir funkcijos; Kol nebaigė modulio programos, keisti modulio mokinius negali. Mokinių pasirenkamųjų dalykų ir dalykų modulių žinios ir gebėjimai vertinami įrašu „įskaityta“ arba „neįskaityta“. Mokinio pasiekimai, mokantis modulio programos, įskaitomi į mokomojo dalyko įvertinimą. Klasės dienyne vykdoma visų mokiniams privalomų (skirtų privalomiesiems, pasirenkamiesiems dalykams, dalykų moduliams, projektiniams darbams atlikti) pamokų apskaita.

Mokinių krūvis. Valstybės reglamentuojamas ugdymo turinys įgyvendinamas pagal Balbieriškio pagrindinės mokyklos ugdymo planų lentelėse nustatytą minimalų privalomų savaitinių pamokų skaičių (žr. 13 lentelę).

13 lentelė.

Privalomas savaitinių pamokų skaičius

Klasė	5	6	7	8	9-10	11-12
Pamokų skaičius	24	27	28	30	29	28

Šaltinis [50];

Pamokų tvarkaraštyje mokiniui nėra daugiau kaip trys „langai“ (laisvas laiko tarpas tarp pamokų) per savaitę, ne daugiau pamokų, kaip nurodyta atitinkamos klasės ugdymo planų lentelės grafoje „Maksimalus pamokų skaičius“, ir ne daugiau kaip septynios pamokos per dieną. Atostogų laikotarpiui mokiniams namų darbai neskiriami. Namų darbų skyrimą atskiros klasės mokiniams joje dirbantys mokytojai derina tarpusavyje. 3-4 klasių mokiniams skiriami namų darbai, kuriems atlikti reikia ne daugiau kaip 1 valandos, 5-6 klasių - 1,5 valandos, 7-8 klasių - 2 valandų, 9-12 klasių - 2,5 valandos kasdieną. 1—2 klasių mokiniams namų darbai neskiriami.

Mokinių krūvio optimizavimas. Mokinių mokymosi krūvio optimizavimo klausimai sprendžiami vadovaujantis Švietimo ir mokslo ministro 2003-08-26 įsakymu Nr. ĮSAK. – 1197 „Dėl mokinių mokymosi krūvių“. Mokyklose dažniausia susitarta naudoti šias mokinių mokymosi krūvio reguliavimo priemones:

- diferencijuoti namų darbų skyrimą;
- laikytis kontrolinių darbų organizavimo grafikų;
- plėtoti tarpdalykinę integraciją;
- intensyvinti, efektyvinti darbą pamokoje;
- diegti kaupiamąjį vertinimą;
- plėsti pedagoginį tėvų švietimą. [50]

Pasiekimų vertinimas. Mokinių pasiekimų vertinimas grindžiamas aiškiais, mokiniams žinomais kriterijais, susietais su Išsilavinimo standartais, skatinant mokinių mokymosi pažangą,

asmenybinių galių plėtojimą. Pradinių klasių mokinių pasiekimų vertinimas grindžiamas idiografiniu (individualios pažangos) principu, orientuojantis į Išsilavinimo standartuose nusakytus kriterijus. Mokinių, besimokančių pagal pagrindinio ugdymo programą, pasiekimams vertinti taikoma 10 balų sistema. Adaptacinio laikotarpio metu 5 klasės mokiniams, pradedantiems pagrindinio ugdymo programą, pažymiai nerašomi, pasiekimai vertinami taikant idiografinius vertinimo principus. Pasiekimai fiksuojami aprašomuoju būdu. Menai ir technologijos. Mokiniai, besimokantys pagal pagrindinio ugdymo programą ir baigę valstybines, savivaldybių ar privačias, turinčias licenzijas, dailės, choreografijos ar muzikos mokyklas arba jas lankantys, tėvų, atitinkamo dalyko mokytojo ir klasės auklėtojo bendru susitarimu, mokytojų tarybai pritarus, gali būti atleisti nuo privalomų atitinkamo dalyko pamokų garantuojant mokinių saugumą. Atsiskaitymo formą nustato mokytojų taryba. [49]

2.1.5. Mokyklų aprūpinimas bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis

Mokyklų aprūpinimą bendrojo lavinimo vadovėliais bei mokymo priemonėmis reglamentuoja Švietimo ir mokslo ministro įsakymu (2005 01 04 d. Nr. ISAK-2) patvirtintas vadovėlių bei mokymo priemonių įsigijimo tvarkos aprašas (Žin. 2005, Nr. 7- 216).

Mokyklos steigėjas, šiuo atveju Prienų rajono savivaldybės taryba, vadovaudamasi Lietuvos respublikos įstatymais, kitais teisės aktais ir šia tvarka;

1. Iki Kalendoriniame plane nurodytų datų nustato pavaldžių mokyklų aprūpinimo vadovėliais, jų komplektų dalimis, mokymo, priešmokyklinio ugdymo (si), specialiomis mokymo priemonėmis ir literatūra tvarką ir pagal švietimo aprūpinimo centro nustatytą formą pateikia švietimo aprūpinimo centro nustatytą formą pateikia Švietimo aprūpinimo centrui informaciją apie pavaldžių mokyklų aprūpinimą vadovėliais, jų komplektų dalimis, mokymo, priešmokyklinio ugdymo (si), specialiomis mokymo priemonėmis ir literatūra.

2. Mokyklos direktorius vadovaudamasis Lietuvos respublikos įstatymais, kitais teisės aktais, šia tvarka ir steigėjo ar jo įgaliotos institucijos nustatyta Pavaldžių mokyklų aprūpinimo tvarka, iki Kalendoriniame plane nurodytos datos nustato mokyklos aprūpinimo vadovėliais, jų komplektų dalimis, mokymo, priešmokyklinio ugdymo (si), specialiomis mokymo priemonėmis ir literatūros tvarką. Nustato vadovėlių, jų komplektų dalių ir išdavimo mokiniams tvarką, paskiria atsakingus asmenis už pirkimus, apskaitą ir saugojimą. Balbieriškio pagrindinėje mokykloje už 1 – 4 ir 5 – 10 klasių vadovėlių tvarką, apskaitą ir saugojimą atsakingos 2 mokyklos bibliotekos darbuotojos. Mokyklos direktorius mokyklos tarybai pritarus tvirtina vadovėlių, jų mokymo komplektų dalių, mokymo, priešmokyklinio ugdymo (si), specialiųjų mokymo priemonių ir literatūros sąrašus, nustato pratybų sąsiuvinį

įsigijimo lėšas ir būdus, nes tvarkos aprašo 11 punkte teigiama, jog mokinio krepšelio lėšų, skirtų vadovėliams ir mokymo priemonėms įsigyti, negalima naudoti pratybų sąsiuviniams įsigyti. Muzikos pratybos sąsiuvinius 1 – 4 kl. mokinių tėvai įsigyja iš savo lėšų.

3. Už mokinio krepšelio lėšas, skirtas vadovėliams, galima įsigyti tik:

- Galimų įsigyti vadovėlių sąrašė išvardintus vadovėlius (vadovėlių sąrašas, jo papildymai skelbiami informaciniame leidinyje „Švietimo naujienos“)
- Priešmokyklinio ugdymo priemonių sąrašė įrašytas priemones.

4. Už mokinio krepšelio lėšas, skirtas mokymo priemonėms, galima įsigyti:

- mokymo priemones;
- literatūrą;
- vadovėlių komplektų dalis (knygas mokytojui, chrestomatijas, skaitinius, uždavinynus, žinynus);
- mokomasias kompiuterines priemones, įrašytas galiojančių ir rekomenduojančių įsigyti MKP sąrašuose;
- priemones, įrašytas priešmokyklinio ugdymo priemonių sąrašė;
- specialiąsias mokymo priemones, įrašytas rekomenduojamų įsigyti specialiųjų mokymo priemonių sąrašė.

5. Be mokinio krepšelio, lėšų vadovėliams, jų komplektų dalims, mokymo priemonėms ir literatūrai įsigyti taip pat gali būti skiriama iš savivaldybės ir valstybės biudžetų.

2.2. ORGANIZACINĖ UGDYMO STRUKTŪRA.

2.2.1. Pradinio muzikinio ugdymo sistema

Pradinės mokyklos laikotarpis itin palankus vaiko muzikinių gabumų lavėjimui ir plėtotei: Žmogaus muzikiniai gabumai lavėja iki 9 – 10 metų, vėliau jie tampa stabilūs ir tokie išlieka visą likusį gyvenimą. Pradinėje mokykloje išlavinti muzikiniai gabumai vėliau nulemia vyresnio amžiaus vaikų muzikinio pasiekimo lygį. [12, 487]

Struktūriniame plane numatomos šios dėstomosios disciplinos: muzikinis ugdymas dainomis ir kalba, ritmika, muzikos klausymas, susipažinimas su muzikos instrumentais, elementarioji muzikos teorija. Mokytojas gali pasirinkti darbo metodus, labiau pabrėžti ar net keisti struktūrinio plano dalis. Būtina pasinaudoti šio amžiaus vaikų poreikiu judėti ir įgimtu aktyvumu, todėl pirmenybė teiktina aktyviam muzikavimui. Pradinio muzikinio ugdymo programos yra parengę E. Velička, V. Krakauskaitė, A. Katinienė, Z. Marcinkevičius. [47; 8]

Muzikinis ugdymas pradinėje bei pagrindinėse mokyklose toliau tesiamas ir užbaigiamas vidurinėje mokykloje. Toliau plėtojami ir aktualizuojami dar ikimokykliniame

amžiuje išryškėję ir vėliau išlavinti muzikiniai gabumai bei įgūdžiai. Šis koncentruos yra kritinės nuovokos ugdymo tarpsnis, kuomet muzikinė raiška ir kultūros pažinimas glaudžiai siejasi su interpretavimo ir vertinimo praktika. Tai ypač svarbu moksleiviams ieškantiems individualios muzikinės perspektyvos (dalyvavimas šeimos ar viešuose renginiuose, koncertų lankymas, įrašų rinkimas ir kt.). Siekiama, kad moksleiviai, dalyvaudami kūrybinėje, atlikėjiškoje pažintinėje veikloje, įgytų muzikinės kalbos ir stiliaus nuovoką bei muzikos kultūrinio, socialinio, istorinio konteksto supratimą. Poreikis individualiai apmąstyti muzikos faktus ir diskutuoti su draugais ženklina esminį postūmį brandžios mąstysenos link.[48]

2.2.2. Muzikinio ugdymo profiliai

Moksleivių muzikinių polinkių įvairovę bei kryptingumą realizuoti įgalina trys muzikinio ugdymo profiliai:

- § Bendrasis muzikinis ugdymas.
- § Išplėstinis muzikinis ugdymas.
- § Tikslinis muzikinis ugdymas.

Dėl muzikinio intelekto(psichologine prasme) ir muzikos dalyko (didaktine prasme) ypatumų profiliavimas mokykloje prasideda labai anksti – nuo pirmos klasės (vaikų muzikos mokyklos, sustiprinta muzika bendrojo lavinimo mokyklose, muzikos būreliai bei studijos, kt.), o kartais net ikimokykliniame amžiuje. Todėl vidurinėje mokykloje siūlomi profiliai iš esmės tėra ankstesnės muzikinės veiklos tęsa bei plėtotė.

Tačiau išplėstinis muzikinis ugdymas XI-XII klasėje atveria daug įvairių galimybių ir tiems moksleiviams, kurių muzikiniai polinkiai bei sugebėjimai atsiskleidė palyginti vėlai (Tai paranku humanitarinių specialybių studentams, o ypač moksleiviams, ateityje ketinantiems studijuoti pradinės mokyklos mokytojo specialybę). [53, 2]

Ø **Bendrasis muzikinis ugdymas.** Tai muzikinio ugdymo profilis skirtas kiekvienam visuomenės nariui. Bendrasis muzikinis ugdymas yra kompleksiškas (jam taikomos įvairios muzikinės veiksenos) ir integralus (Sąsajos su kitais dėstomais dalykais: istorija, daile, literatūra ir t.t.). Bendrojo muzikinio ugdymo kryptį ir turinį apibrėžia bendroji muzikinio ugdymo programa, valstybiniai išsilavinimo standartai ir kiti švietimo ir mokslo ministerijos patvirtinti dokumentai. Bendruoju muzikiniu ugdymu siekiama minimaliojo lygmens pasiekimų pagal septynias standartuose nurodomas veiksenas.[53; 3]

Ø **Išplėstinis muzikinis ugdymas.** Jį sudaro įvairios muzikinio ugdymo programos, skirtos moksleivių papildomiems muzikiniams poreikiams tenkinti. Išplėstinis muzikinis ugdymas vyksta ne tik vidurinėje, bet ir kitose įvairaus pobūdžio mokyklose, fakultatyvuose ir būreliuose. Tai gali būti:

- Išplėstiniai muzikos kursai bendrojo lavinimo mokyklose (sustiprintas muzikinis ugdymas);
- Muzikos būrelių ir fakultatyvų pasiūla bendrojo lavinimo mokyklose (popamokinė muzikinė veikla);
- Muzikos būreliai ir fakultatyvai muzikos mokyklose (papildomo ugdymo skyriai);
- Kita.

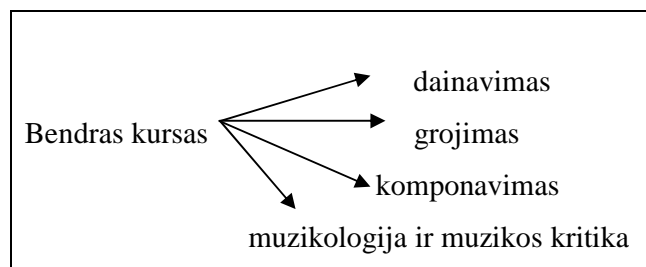
Išplėstinio muzikinio ugdymo kursai gali būti plėtojami atsižvelgiant į įvairias iniciatyvas, tradicijas bei interesus:

Mokykla siūlo stiprią profilinę muzikinio ugdymo programą (choras, orkestras, išplėstas muzikinės kultūros pažinimas, kt.);

Mokytojas siūlo būrelius ir fakultatyvus (choras, orkestras, ansamblis, pasirinktas muzikos instrumentas, muzikinės kultūros pažinimas, kt.);

Vaikas išrenka tai, kas supa jį artimiausioje sociokultūrinėje aplinkoje (įskaitant papildomąjį ugdymą muzikos mokykloje ar studijoje).

Išplėstinis ugdymas vidurinėje mokykloje vyksta pasirinkus kursus, kuriuos apibrėžia modulių sistema.(žr. 7 pav.)

7 pav. Modulių sistema

Šaltinis [11]

Pasirenkamuosius kursus sąlygoja modulių programos bei standartai aukštesnysis lygmuo, kurio siekiama vienoje ar dviejuose iš septynių standartuose numatytų veiksenų. Kiekvienas kursas gali pasirinkti veiklos pobūdį bei turinį. (Pasirenkamų kursų programos ir turinį mokyklos siūlo atsižvelgdamos į savo galimybes bei moksleivių poreikius.)

Dainavimas (chorinis ir ansambliais): Klasikinis (akademinis); populiariusis (jazz, pop, rock); folklorinis.

Grojimas (pasirinktu instrumentu, ansamblyje, orkestre): Folkloras (liaudies instrumentai); akademinis (styginiai, pučiamieji, mišrūs); populiarios muzikos (jazz, pop, rock); senovinės muzikos (baroko, renesanso, viduramžių).

Komponavimas: Akademinė muzika, populiarioji muzika, kompiuterinė muzika.

Muzikologija ir muzikos kritika (paskaitos, referatai, straipsniai, muzikos klausymas iš įrašų ir gyvai, įvairūs projektai): Muzikos istorija (lietuvių ir Europos); etnomuzikologija (lietuvių etninė ir pasaulio tautų); džiazo ir populiarioji muzika; XX a. muzika. [11]

Ø Tikslinis muzikinis ugdymas. Vyksta meno gimnazijose, konservatorijose ir muzikos mokyklose, juo siekiama suteikti tokį muzikinį išsilavinimą, kuris leistų mokiniui stoti į aukštąją muzikos mokyklą ir joje mokytis įvairių specialybių (atlikėjo, kompozitoriaus, muzikologo, muzikos pedagogo). [11]

2.3. ŽMONIŲ IŠTEKLIAI

2.3.1. Personalo skaičius, kvalifikacija bei mokytojų kaita

Mokytojai turi teisę ne mažiau kaip 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, būti atestuotais ir įgyti kvalifikacinę kategoriją švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka. Mokyklos direktoriaus, jo pavaduotojų ugdymui atestacija vykdoma vadovaujantis Švietimo ir mokslo ministro patvirtintais įstaigų vadovų atestacijos nuostatais. Mokytojų, socialinio pedagogo, kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų atestacija vykdoma vadovaujantis Švietimo ir mokslo ministro patvirtintais pedagogų atestacijos nuostatais. [36]

Balbieriškio pagrindinė mokykla yra MTP programos dalyvė. Mokyklos komanda du metus mokėsi MTP rengtuose seminaruose. 3 mokytojai dalyvavo šios programos A komponento užsiėmimuose. Įgytas žinias ir ugdymo naujoves perteikė mokyklos mokytojams, iniciavo jų taikymą savo ir kolegų pamokose. Mokytoja Reda Valančienė buvo atrinkta lektore - konsultante tolimesnei A komponento sklaidai kitų savivaldybių mokytojams. Mokykla ugdymo naujoves šiais mokslo metais turi perteikti Išlaužo pagrindinei mokyklai. Mokyklos direktorius taip pat dalyvavo MTP programos A komponento užsiėmimuose pagal mokyklų vadovų programą. [31]

Šiuo metu mokykloje dirba 28 mokytojai ir socialinė pedagogė. Mokytojų išsilavinimas: 26 mokytojai – aukštasis, 2 – aukštesnysis, 3 – vidurinis. Aukštosiose mokyklose mokosi 1 mokytojas.

Mokytojų atestacijos kategorijos: 2 mokytojai neatestuoti, 3 – turi vyr. mokytojo kategoriją, bet dabar dėsto kitus dalykus, iš kurių neatestuoti, 1 – mokytojo, 3 – mokytojo metodininko, 1 – mokytojo eksperto, 23 – vyr., mokytojo.

Profesinės karjeros tobulinimosi problemos:

1. pedagoginių stereotipų laužymas ir mokymosi bendradarbiaujant diegimas praktikoje
2. darbo su informacinėmis technologijomis minimalus lygis.

Profesinės karjeros tobulinimosi kryptys. Balbieriškio pagrindinės mokyklos profesinės karjeros tobulinimosi programoje 2004 – 2005 m. m. nurodoma profesinės karjeros tobulinimosi kryptys ir uždaviniai.

- Ø MTP sklaida. Mokyklos MTP komanda sėkmingai dirba kartu su MTP II etapo Išlaužo mokykla bendrame projekte, skirtame šios programos sklaidai, mokytojų kolektyvas savo darbe diegė mokymosi bendradarbiaujant metodus. Mokykla suorganizavo metinę MTP konferenciją rajono mokykloms.
- Ø IT taikymas. Mokytojai teminius ugdymo planus šiais mokslo metais pateikė atspausdintus kompiuteriais, dalyvavo švietimo skyriaus organizuojamuose IT taikymo seminaruose. Kadangi kolektyve daugiausia dirba vyresnio amžiaus mokytojai IT ugdymo procese taikomos retai.
- Ø Prienų rajono savivaldybės administracijos organizuojami renginiai. Kiekvienas mokytojas pasirenka pagal asmeninius profesinės karjeros tobulinimosi ketinimus.
- Ø Rajono metodinių susivienijimų veikla. Mokytojai pasitikrins savo metodinę kompetenciją.
- Ø Mokyklos vadovų profesinės karjeros tobulinimas. Profesinę karjerą tobulinsis visomis 7-niomis išvardintomis kryptimis pagal asmeninius vadovų profesinės karjeros tobulinimosi planus.
- Ø Vidaus auditas. Įvertins vidaus audito išvadas, jomis vadovaudamiesi geriau valdys pedagoginį procesą. [31]

Mokytojų amžiaus vidurkis 48 metai. Dauguma mokytojų yra garbaus amžiaus, gana konservatyvūs, sėslūs. Naujais nariais kolektyvas daugiausiai pasipildė per 2001 – 2004 m. 7 metų laikotarpio pedagogų kaitą vaizduoja 14 lentelėje pateikti duomenys.

14 lentelė.

Darbuotojų kaita Balbieriškio pagrindinėje mokykloje 1997 – 2005 m. m.

Eilės Nr.	Mokslo metai	Bendras darbuotojų sk.	Išvykusiųjų skaičius	Atvykusiųjų skaičius
1	1997-1998	30	1	1
2	1998-1999	29	2	3
3	1999-2000	30	2	2
4	2000-2001	34	0	1
5	2001-2002	56	5	4
6	2002-2003	•	2	6
7	2003-2004	53	2	1
8	2004-2005	49	2	2

Šaltinis: [46]

Iš lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad mokytojų kaita Balbieriškio pagrindinėje mokykloje nėra didelė. Vidutiniškai per vienerius mokslo metus išvyksta 2 ir atvyksta 2 -3 mokytojai. Taip pat pastebima darbuotojų skaičiaus didėjimo tendencija. [46]

Personalo tarpusavio santykiai. Mokytojų santykiai įtakoja:

- pačių mokytojų savijautą ir darbingumą
- bendrą mokyklos klimata
- visą ugdymo procesą ir rezultatus. [11; 27]

Svarbūs ir asmeniniai, ir dalykiniai santykiai. Mokytojų kambario atmosferą veikia ir pačių mokytojų ir mokinių darbo sėkmę (pokalbiai per kavos pertraukėles, šventiniai bei proginiai pasisėdėjimai, bendri renginiai). Mokytojai:

- Bendrai aptaria tarpdalykinę integraciją, sudaro individualias dalykų programas, gabių ir atsiliekančių mokinių individualizuotas programas ir kt.
- Nuolat domisi kitų mokomųjų dalykų ir savo dalykų skirtingų koncentrų naujovėmis; dalijasi dalykų, metodų, pedagoginės psichologijos bei edukologijos naujausia informacija ir svarsto naujovių įgyvendinimo galimybes bei kliūtis
- Ieško kontaktų su kitomis mokyklomis bei švietimo institucijomis aktyviai dalyvauja reformos vyksme. [11; 27]

2.3.2. Mokyklos personalo veiklą kontroliuojančios struktūros bei jų funkcijos

Direktorius telkia mokyklos bendruomenę valstybinės ir švietimo politikos įgyvendinimui, organizuoja mokyklos plėtros programų, metinės veiklos programų rengimą, koreguoja mokyklos nuostatus, teikia tvirtinti steigėjui, palaiko ryšius arba bendradarbiauja su visuomene, mokyklos bendruomene, rajono savivaldybe, švietimo skyriumi, įvairiomis organizacijomis, priima ir atleidžia darbuotojus, organizuoja tarifikacijos sudarymą, rengia ir tvirtina darbuotojų pareigines instrukcijas, organizuoja pagrindinės mokyklos baigimo žinių patikrinimą, rūpinasi mokyklos intelektualiniais, materialiniais ir finansiniais ištekliais, koordinuoja moksleivių savivaldos organizavimą, tvirtina veiklos, ugdymo, dalykų teminius, papildomojo ugdymo užsiėmimų ir kt. planus, kuruoja gamtą ir žmogų, biologiją, chemiją, fiziką, matematiką, civilinę saugą, technologijas, kūno kultūrą vykdo socialinio pedagogo veiklos priežiūrą, organizuoja mokyklos pedagogų atestacinės komisijos veiklą, vykdo naujų technologijų, informacinių priemonių diegimą, vykdo bibliotekos darbo priežiūrą, vykdo duomenų bazės pildymo priežiūrą, koordinuoja prevencinę veiklą, prevencinių programų įgyvendinimą. [36]

Direktoriaus pavaduotoja ugdymui sudaro ataskaitas pagal bendrojo lavinimo mokyklų statistikos formas, organizuoja ugdymo plano sudarymą bei vykdymo priežiūrą, sudaro pamokų tvarkaraštį, koordinuoja papildomojo ugdymo įgyvendinimą, sudaro papildomojo ugdymo tvarkaraštį, vykdo abėcėlinės knygos pildymo priežiūrą, vykdo klasių dienynų, mokinių moksleivių asmens bylų priežiūrą, vykdo trimestrinį ir metinį ataskaitų sudarymą, vykdo olimpiadų organizavimo priežiūrą, organizuoja specialiojo ugdymo komisijos darbą, teikia pagalbą pedagogams, prižiūri, kaip vykdomi mokyklos veiklą reglamentuojantys dokumentai, koordinuoja pedagogų kvalifikacijos kėlimą, dalykinį bendradarbiavimą ir atestaciją, tvarko moksleivių ir mokyklos baigimo dokumentų apskaitą, kuruoja kalbas (lietuvių, rusų, anglų, vokiečių, prancūzų), prailgintos dienos grupės veiklą, daile, muziką, dorinį ugdymą, pradinės klases, priešmokyklinio ugdymo grupės veiklą, istoriją, geografiją, pilietinės visuomenės pagrindus, koordinuoja metodinės tarybos, metodinių susivienijimų veiklą; organizuoja pedagoginį tėvų švietimą, vykdo tiriamąjį, projektinį darbą; koordinuoja vidaus auditą; koordinuoja profesinį orientavimą ir konsultavimą.[36]

Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams rūpinasi mokyklos materialiniais ištekliais, patalpų paruošimu darbui, sanitarija ir higiena; organizuoja aptarnaujančio personalo darbą; rūpinasi mokyklos pastatų, inventoriaus ir mokymo priemonių apsauga ir apskaita; rūpinasi elektros ir šiluminio ūkio funkcionavimu; vykdo darbuotojų instruktavimą, rūpinasi darbų, civiline ir priešgaisrine sauga. [36]

2.3.3. Mokyklos specifinė paskirties grupių funkcijos

Mokyklos taryba – aukščiausia mokyklos savivaldos institucija, telkianti mokinių, jų tėvų (ar vaiko globėjų, rūpintojų) ir mokytojų atstovus svarbiausiems mokyklos veiklos tikslams numatyti ir uždaviniams spręsti. Mokyklos tarybos nuostatus tvirtina mokyklos taryba protokoliniu nutarimu. Mokyklos tarybai vadovauja pirmininkas, renkamas pirmame posėdyje po tarybos išrinkimo balsų dauguma, slaptu balsavimu. Mokyklos tarybą sudaro lygiomis dalimis tėvai, mokytojai (ikimokyklinio ugdymo pedagogai) ir mokiniai. Į mokyklos tarybą gali būti renkami socialinių partnerių bei mokyklos rėmėjų atstovai, kiti tiesiogiai ugdymo procese dalyvaujantys asmenys. [36]

Mokyklos mokytojų taryba tvirtinama mokslo metų pradžioje direktoriaus įsakymu. Ją sudaro visi mokykloje dirbantys mokytojai, taip pat bibliotekininkė, socialinė pedagogė, gydytoja. Ši taryba sprendžia svarbiausius su ugdymo procesu susijusius ir mokytojų tarybos nuostatuose numatytus klausimus.[36]

Mokinių taryba: svarsto ir suderinus su mokyklos vadovybe tvirtina svarbiausių moksleiviškų

renginių planus, teikia pasiūlymus rengiant vidaus darbo tvarkos taisykles, koordinuoja visų mokinių savivaldos institucijų veiklą, planuoja ir organizuoja mokinių popamokinį darbą ir laisvalaikį, renka atstovus į mokyklos tarybą, organizuoja mokinių socialinės rūpybos veiklą, rūpinasi drausmės ir tvarkos palaikymu mokykloje, svarsto mokinių teisių mokykloje ir už mokyklos gynimo klausimus, inicijuoja mokyklos laikraščio (sienlaikraščio) leidybą, priima sprendimus dėl neeilinio mokinių susirinkimo sušaukimo, bendraamžių tarpe organizuoja seminarus, paskaitas, diskusijas apie tabako, alkoholio, narkotikų, psichotropinių ir kitų psichoaktyvių medžiagų poveikį jaunam žmogui. [36]

Mokykloje veikia klasių tėvų komitetai, kuriuos kiekvienų mokslo metų pradžioje klasės mokinių tėvai renka balsų dauguma savo susirinkime. Klasių tėvų komitetai kartu su klasės auklėtojais planuoja klasės tėvų susirinkimus ir padeda klasės auklėjajams spręsti iškilusias organizacines problemas. Mokyklos tėvų komitetą sudaro klasių tėvų komitetų pirmininkai, mokyklos tėvų komitetas renka mokyklos tėvų komiteto pirmininką.[36]

Mokyklos metodinę veiklą organizuoja metodinė taryba. Ją sudaro dalykų ar dalykų sričių metodinių ratelių atstovai. Metodinė taryba veikia pagal direktoriaus patvirtintą metodinės tarybos darbo reglamentą. Balbieriškio pagrindinėje mokykloje veikia šia metodiniai rateliai:

- Kalbų ir socialinių mokslų metodinio susivienijimas
- Kūno kultūros, technologijų ir meninio ugdymo metodinis susivienijimas
- Pradinių klasių, priešmokyklinio, ikimokyklinio ugdymo grupių metodinis susivienijimas
- Tikslųjų ir gamtos mokslų metodinis susivienijimas
- Klasių vadovų metodinis susivienijimas veiklos darbo planas. [31]

2.3.4. Priėmimo į darbą ir apmokėjimo tvarka

Mokyklos direktorių skiria ir atleidžia mokyklos steigėjas, t.y. Prienų rajono savivaldybė Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Direktorių atostogų, tarnybinių komandiruočių metu pavaduoja pavaduotojas ugdymui. Mokyklos direktorius įstatymų nustatyta tvarka priima į darbą ir atleidžia direktoriaus pavaduotojus, pedagoginį ir kitą personalą. Ieškant reikalingo mokytojo skelbiamas konkursas, kurio metu, atrankos būdu, atrenkamas atitinkantis reikalavimus srities specialistas. Darbo apmokėjimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos įstatymai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai, Švietimo ir mokslo ministerijos teisės aktai. [36]

2.4. FINANSINIAI IR MATERIALIEJI IŠTEKLIAI

Mokykla patikėjimo teise valdo, naudojasi ir įstatymų nustatyta tvarka disponuoja priskirta žeme, valstybės ar savivaldybės pastatu, finansiniais ištekliais, inventoriumi bei mokymo priemonėmis. Mokykla finansuojama iš savivaldybės biudžeto pagal rajono savivaldybės tarybos tiems metams patvirtintus asignavimus ir asignavimų valdytojų sudarytas ir patvirtintas išlaidų (programų) sąmatas. Švietimo programoms finansuoti taikomas lėšų skyrimo vienam moksleiviui principas. Lėšos, skirtos moksleivio krepšeliui finansuoti, naudojamos pagal rajono savivaldybės tarybos patvirtintą tvarką. Išlaidų sąmatą sudaro asignavimų valdytojas, neviršydamas bendrųjų asignavimų darbo užmokesčiui ir turtui įsigyti.

Mokykla organizuoja iš biudžeto finansuojamų programų rengimą ir vykdymą, neviršijant šioms programoms patvirtintų bendrųjų asignavimų, iš jų – darbo užmokesčiui ir turtui įsigyti – sumų. Ji užtikrina finansinių ir statistinių ataskaitų teisingumą ir pateikimą laiku, užtikrina programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą. Mokykla gali gauti paramą ir labdarą iš užsienio valstybių, organizacijų, piliečių bei turėti pajamų už teikiamas paslaugas. Pajamos už teikiamas paslaugas naudojamos rajono savivaldybės nustatyta tvarka. Mokykla buhalterinę apskaitą organizuoja ir atskaitomybę tvarko savarankiškai Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir įstaigos vadovo nustatyta tvarka. [36]

2003/2004 m. m. mokykloje vyko renovacijos darbai. Suremontuota pradinė mokykla (pakeistos šildymo ir elektros instaliacijos, vėdinimo sistemos, atlikti apdailos darbai ir t.t.). Suremontuotas Žemės ūkio mokyklos (ŽMŪ) mokomasis korpusas, kuriuo pagal panaudos sutartį, mokykla naudosis 20 metų. Mokykla, kaip MTP dalyvė, užsisakė mokymo priemonių maždaug už 28 tūkst. Lt, kurios mokyklą padėjo pasiekti naujų mokslo metų pradžioje. Šių priemonių panaudojimas įgalins geriau diegti informacines technologijas, kelti ugdymo ir ugdymosi kokybę. [31]

Muzikinei ugdymo kokybei gerinti buvo įrengtas kabinetas šalia aktų salės, kad reikalui esant būtų galima laisvai ja naudotis. Muzikos kabinete pastatyti 26 nauji, reguliuojamo aukščio suolai bei reguliuojamo aukščio kėdės. Muzikos pamokoje naudojami šie ištekliai:

- 2 pianinai: vienas pradinėje mokykloje, kitas pagrindinėje mokykloje.
- 4 skudučių komplektai;
- 2 magnetofonai: pradinėje ir pagrindinėje mokykloje;
- 19 kompaktinių plokštelių skirtų muzikos klausymui;
- vadovėliai 1 – 4 kl ir 5 – 10 kl.
- papildoma literatūrinė medžiaga.

Mokykloje organizuojant renginius, koncertus, diskotekas naudojamos 2 garso kolonėlės, mikseris, stiprintuvas bei vienas laidinis mikrofonas. Tačiau aparatūra yra sena ir veikia neefektyviai. Dažnai sunku parengti muzikinį projektą dėl techninių kliūčių.

2004 m. m. mokyklą pasiekė elektrinis sintezatorius CASIO 3000, du mikrofonai su stovais, nupirkti nauji mikrofonų akumuliatoriai bei krovimo įranga. Pasipildžius nauja muzikine įranga suaktyvėjo muzikinė veikla. Organizuodami renginius mokytojai vis dažniau kreipiasi pagalbos į muzikos mokytoją bei muzikinį papildomojo ugdymo būrelį. Tačiau vis dar kyla trikdžių dėl senų garso kolonėlių bei stiprintuvo, trūksta apšvietimo sistemos, tiek renginių, tiek diskotekų metu.

2.4.1. mokyklos 2005 metų biudžetas

2005 m. mokyklos biudžeto planas sudaro 1122,8 tūkst. Lt. (žr. 15 lentelė). Lėšos skirtos mokytojų atlyginimams ir kvalifikacijai tobulinti, vadovėliams ir mokymo priemonėms pirkti – 491,2 tūkst. Lt. (žr. 16 lentelę). Mokinio krepšelio lėšų dydis 1 mokiniui – 1703 Lt.

15 lentelė.

Mokyklos metinis biudžetas

Eil. Nr.	Pavadinimas	Suma tūkst. Lt.
1.	Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti	30,9
2.	Moksleivio krepšeliui finansuoti	636,6
3.	Specialioms programoms finansuoti	11,8
4.	Kitoms neišvardintoms reikmėms atlikti	443,5
Viso:		1122,8

Šaltinis: [57]

16 lentelė.

Lėšos skirtos mokytojų atlyginimams ir kvalifikacijai tobulinti, vadovėliams ir mokymo priemonėms pirkti

Eil. Nr.	Pavadinimas	Suma tūkst. Lt.
1.	Mokytojų atlyginimams skirtos lėšos	468,9
2.	Kvalifikacijos kėlimo išlaidos	9,9
3.	Vadovėlių įsigijimui skirtos lėšos	10,00
4.	Lėšos mokymo priemonėms	2,4
Viso:		491,2

Šaltinis: [57]

Iš vadovėliams gautų lėšų 2004 – 2005 m. m. buvo atnaujinti vadovėliai 5-6 klasėms. [žr. 17 lentelę]

Muzikinio ugdymo vadovėlių ištekliai

Klasė	Autorius	Metai	Kiekis vnt.	Kaina	Suma
1	V. Krakauskaitė „Lakštutė“	1997	31	6,90	213,9
1	V. Krakauskaitė „Lakštutė“	2002	3	19,90	59,7
2	V. Krakauskaitė „Lakštutė“	2002	29	12,80	371,2
2	V. Krakauskaitė „Lakštutė“	2002	5	19,90	99,5
3	V. Krakauskaitė „Lakštutė“	2002	17	19,80	336,6
4	V. Krakauskaitė „Lakštutė“	1997	40	6,28	251,2
5	E. Balčytis	2005	15	25,70	358,5
6	E. Balčytis	2005	15	24,40	366
6	A. Dikčius, J. Vaišvilienė, E. Velička.	2003	26	15,50	403
7	E. Balčytis	2003	10	18,90	189
7	E. Balčytis	1993	32	3,0	96
8	E. Balčytis	1992	28	3,0	84
8	E. Balčytis	2003	14	16,80	235,2
9	E. Balčytis	2003	6	12,56	75,36
9	E. Balčytis	2003	17	13,20	224,4
10	E. Balčytis	2003	28	15,40	431,2
Iš viso:			xxx	xxx	3794,76

Šaltinis: *Balbieriškio pagrindinės mokyklos knygų apskaitos žiniaraštis.*

Analizuojant 21 lentelėje pateiktus duomenis galima teigti, jog pakankamai naujų muzikinio ugdymo vadovėlių turime 10 ir 2 klasėje, atsižvelgiant į tai, jog yra po vieną šių klasių komplektą. Nors kitose klasėse vadovėlių kiekis taip pat nėra mažas, tačiau atsižvelgiant į tai, kad turime po du klasių komplektus, mokiniams į namus neštis vadovėlių nepakanka. Todėl jais mokiniai gali naudotis tik pamokose. Iš viso per 12 metų yra gauta muzikos vadovėlių už 3794,76 Lt. Per 2004 – 2005 m. m. yra atnaujinti vadovėliai 5 – 6 klasėms už 724,50 Lt.

2.5. VEIKLOS SISTEMA

Muzikinio ugdymo plano turinys pagrindinėje mokykloje sudaromas remiantis bendrąją ugdymo programa bei muzikinio ugdymo standartais.

Lietuvoje pertvarkant bendrojo lavinimo mokyklos turinį, svarbūs etapai buvo „Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrųjų programų“ (1994 m.), Bendrųjų programų bei išsilavinimo standartų 1 – 10 klasėms (1997 m.) projektų rengimas ir svarstymai. Jais remiantis buvo ruošiamas ir muzikos dalykų standartų projektas, kuris buvo pateiktas svarstyti 1999 m. 2002 m. Lietuvoje patvirtinami „Valstybiniai muzikos dalyko standartai“, kurie apibrėžia siektinus bendrojo muzikinio ugdymo rezultatus, nurodo siektinus muzikos dalyko žinių, mokėjimų ir įgūdžių, gebėjimų bei vertybių kriterijus. Standartuose nurodoma, jog dėl įvairių šiandieninių priežasčių (naujų ugdymo priemonių stygiaus, pernelyg lėtos ugdymo turinio bei metodų kaitos, pedagogų inercijos, prastos muzikos kabinetų techninės bazės,

mažo muzikos pamokų skaičiaus) standartai yra pasiekiami tik iš dalies. Todėl jie turi būti taikomi atsižvelgiant į sąlygas bei galimybes.[21;129]

Muzikinio ugdymo standartai atlieka šias funkcijas:

1. leidžia įvertinti kiekvieno mokinio gebėjimus ir įgūdžius pagal visuotinius kriterijus;
2. mokytojui standartai turėtų būti parama, muzikos programai tobulinti, ieškoti naujų ugdymo būdų;
3. sąlygoja bendrojo muzikinio ugdymo perimamumo reikalavimus įvairioms grandims (pradinei, pagrindinei mokyklai).[23, 36]

Standartai apima šias muzikinio ugdymo sritis:

1. Muzikavimas – išraiškingai dainuoti į vairių žanrų ir stilių dainas, groti ritminiais ir vienu iš melodinių (arba harmoninių instrumentų).
2. Muzikos kūrimas, improvizavimas, aranžavimas, komponavimas.
3. Muzikos kalbos suvokimas ir praktika – suvokti muzikos kalbos elementus, atpažinti juos muzikos kūrinuose.
4. Klausomos bei atliekamos muzikos apibūdinimas ir vertinimas – nurodyti ypatybes, kuriomis įvairių kultūrų muzika skiriasi, nusakyti muzikos vaidmenį įvairiuose kultūrinuose kontekstuose. Klausas ir atliekant muziką parodyti estetinę nuovoką, taikyti argumentuotus vertinimo kriterijus.
5. Muzikinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje – parodyti gebėjimus savarankiškai veikti, bendradarbiauti, planuoti ir pristatyti savo veiklą. [11; 23]

Muzikinio ugdymo sritys tai veiksena, kurios savo ruožtu reikalauja konkretaus turinio, kaip ir ką reikėtų dainuoti, groti, klausytis, kurti rašyti ir skaityti. Remiantis veiksena yra numatomi pasiekimų lygiai, pagal kuriuos vaikas, ir mokytojas jaustųsi patogiai, galėdami realizuoti save. Standartuose pateikiami du pasiekimų lygmenys minimalusis ir aukštesnysis.

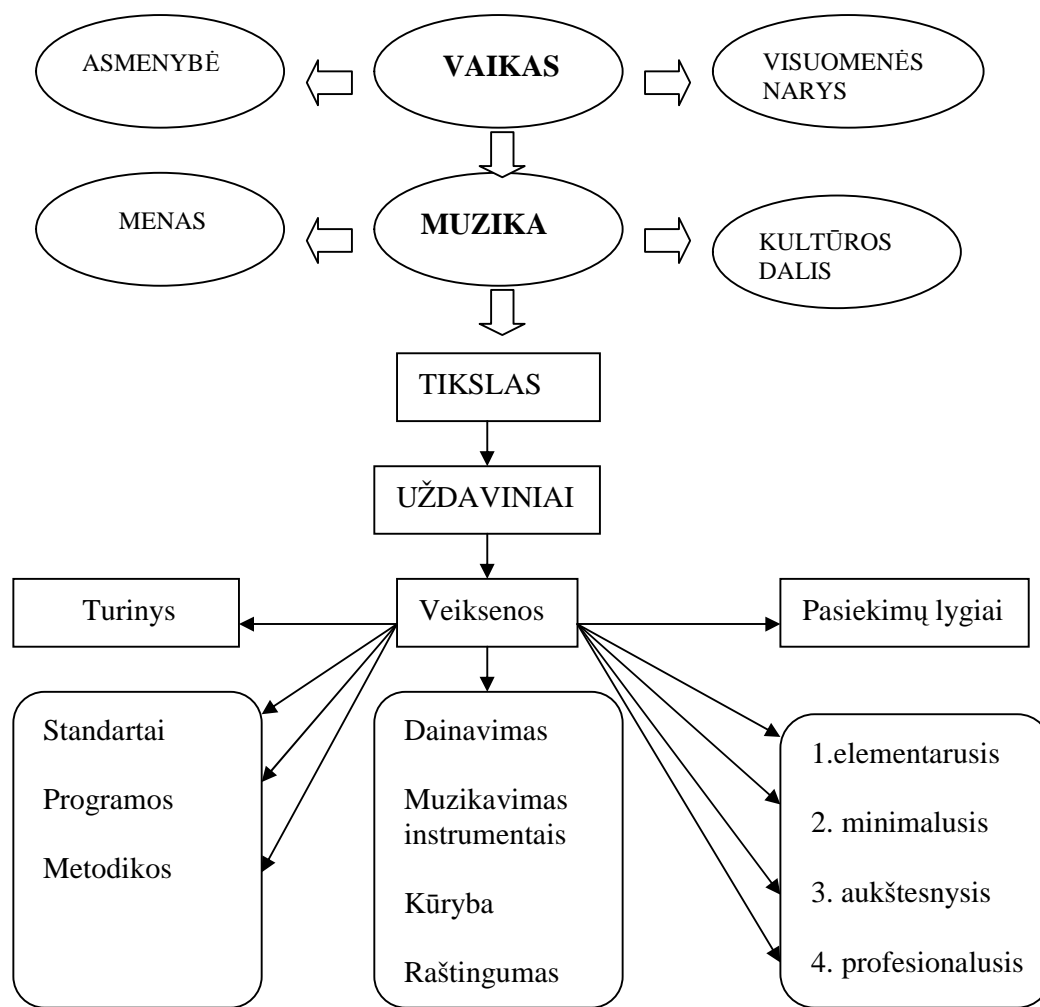
V. Umbrasienė išskiria šiuos pasiekimų lygmenis:

1. elementarusis – moksleivis susipažinęs su įvairiomis muzikinės veiklos formomis ir dirba padedamas mokytojo arba grupėje;
2. minimalusis – moksleivis turi minimalių įgūdžių, gali dirbti ir vienas, ir grupėje.
3. aukštesnysis – moksleivis sklandžiai naudojami įgūdžiais, siekdamas meninio rezultato;
4. profesionalusis – moksleivis įgudusiai dirba ir pasiekia meninio rezultato, pasižymi originaliais sprendimais.

Pasiekimo lygiai apibrėžia ir akcentuoja gebėjimą veikti, t.y. naudotis žiniomis, mokėjimais ir įgūdžiais, numatytais muzikinio ugdymo programose.

V. Umbrasienė pateikia universalų muzikinio ugdymo modelį. Pateiktoje schemeje, minėtos veiksenos yra integruojamos tarpusavyje. Integravimo santykis priklauso nuo pasirinkto išeities taško. Jeigu dainavimą integruojame su muzikos rašto mokymu, tai svorio centras teks dainavimui. Jeigu muzikos raštą (teoriją) integruojame su dainavimu (grojimu), tai svorio centras kryptis teorijos naudai. Lemia pasirinkimas, kuris diktuos individualių programų turinį. Kiekvienas pedagogas ar mokykla gali jas sukurti atsižvelgdami į siūlomus standartus kaip orientyrą. (žr.8 pav.)

Muzikos pedagogams dažnai iškyla klausimas kaip teisingai įvertinti vaiko muzikinius gebėjimus. 2004 – 2005 m. m. Balbieriškio pagrindinėje mokykloje buvo pradėta kurti muzikinio ugdymo vertinimo sistema. Vertinimo sistemą remiantis bendrosiomis programomis, standartais, ugdymą reglamentuojančiais dokumentais bei ugdymo planu, nustato dalyko mokytojas.

8 pav. Universalus muzikinio ugdymo modelis

Šaltinis [23;35]

Muzikos dalyko žinios, gebėjimai ir įgūdžiai Balbieriškio pagrindinėje mokykloje vertinamos dešimties balų sistema. Vertinimo kriterijai sudaryti pagal pagrindines muzikinio ugdymo sritis: dainavimą, muzikavimą, ritmiką, muzikos teoriją. Kiekviena sritis savo ruožtu apima tam tikras veiksenas. Kiekviena veikseną yra įvertinama tam tikru balų skaičiumi, atsižvelgiant į tai, kad bendra veiksėnų balų suma turi būti 10. Pateikiama muzikos dalyko vertinimo sistemos kriterijai:

Dainavimas: už intonavimą – 6, už žodžių raiškumą – 4. Viso 10 balų.

Muzikavimas: natų ritminis skaitymas – 4, skambinimo ir grojimo technika – 3, melodijos solfedžiavimas – 3. Viso 10 balų.

Ritmika: judesių ritmiškumas – 6, judesio veiksmų koordinavimas – 4. Viso 10 balų.

Muzikos teorija: praktinis muzikos rašto ženklų mokėjimas, jų skaitymas ir pritaikymas – 5, minčių reiškimo nuoseklumas ir tekste teisingo atsakymo radimas – 5. Viso 10 balų.

Tokia vertinimo sistema leidžia vaikui geriau suvokti už ką yra rašomas pažymys bei kokias sritis reikėtų labiau tobulinti.

Mokiniai lankantys neformaliojo muzikinio ugdymo įstaigas, pristatę iš jos pažymą, apie mokymąsi mokyklos direktoriui, muzikos pamokų gali nelankyti.

2.5.1. Papildomojo ugdymo veiklos sistema

Lietuvos tautinei mokyklai yra sudarytos bendrojo lavinimo bendrosios programos į kurias įtraukta ir popamokinė veikla. Ministerijos patvirtintame mokymo plane nurodomas pagal atitinkamus išsilavinimo standartus būtinas savaitinis kiekvienos klasės mokomojo dalyko pamokų skaičius Papildomam ugdymui taip pat yra skiriamas valandų skaičius. Šios valandos mokiniams yra neprivalomos o laisvai pasirenkamos. Jos skiriamos mokinių meninių, sportinių, mokslinių, techninių įgūdžių ugdymui. Iš papildomam ugdymui skirtų valandų ne daugiau, kaip po dvi valandas galima skirti privalomųjų dalykų papildomam mokymui. Tai mokiniams turintiems mokymosi sunkumų, labai gabiems mokiniams, rengiant juo dalykinėms olimpiadoms konkursams ir kt. [12;52]

Papildomam ugdymui pradinėse klasėse skiriama nuo 9 iki 15 pamokų per savaitę. Vyresnėms klasėms minimalus pamokų skaičius – 26 pamokos per savaitę. Į šį pamokų skaičių įeina ir pasiruošimas visos mokyklos mastu organizuojamiems renginiams, kurių forma kryptis ir skaičius priklauso nuo mokykloje keliamų tikslų ir uždavinių, mokyklos tipo, organizavimo ypatumų, mokytojų bei organizatorių kvalifikacijos, mokinių interesų ir gebėjimų, nuo mokyklos galimybių [49]

2004 mokslo metais Balbieriškio pagrindinėje mokykloje papildomam ugdymui 1 – 4 klasių buvo skirta 24 val.; 5 – 8 klasėms – 18 ir 9 – 10 klasėms 7 papildomojo ugdymo

valandos. Iš jų viena valanda skiriama 1 – 4 klasių spec. poreikių vaikams. Papildomam muzikiniam ugdymui buvo skirtos 4 valandos: 2 valandos 1 – 4 klasių ir 2 valandos 5 – 10 klasių muzikiniam ugdymui. Nuo 2005 m. m papildomam muzikiniams ugdymui skirtos 5 valandos. Papildomai viena valanda skirta sakraliniam ansambliui.[33, 34]

2.6. PLANAVIMO SISTEMA

2.6.1. Bendrieji ugdymo planai.

2005 – 2007 metų, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro patvirtinti bendrieji ugdymo planai reglamentuoja priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ir atitinkamų specialiojo ugdymo programų įgyvendinimą mokyklose 2005 – 2006 ir 2006 – 2007 mokslo metais.

Visų tipų mokyklų, teikiančių bendrąjį lavinimą, mokymo planai sudaromi vadovaujantis Ministerijos patvirtintu mokymo planu, kuriame nurodytas pagal atitinkamo išsilavinimo standartus būtinas savaitinis kiekvienos klasės mokomojo dalyko pamokų skaičius, ugdymo proceso bei papildomo ugdymo tvarka organizavimo tvarka, mokomieji dalykai..[12;52]

2.6.2. Mokyklos veiklos planas

Mokyklos planas rengiamas pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro patvirtintus bendruosius ugdymo planus, aprobuojamas mokyklos taryboje ir patvirtinamas mokyklos direktoriaus įsakymu. [32, 5]

Jį sudarant, be mokyklos administracijos, pedagogų tarybos, dalyvauja ir mokyklos taryba, į kurią įeina mokytojai, mokiniai, jų tėvai bei visuomenės atstovai. Planas yra grindžiamas savo mokyklos filosofija, individualių mokyklos tikslų ir uždavinių supratimu. Jis aptaria ne tik mokymosi, bet ir mokyklos dalyvavimo visuomenės gyvenime problemas, numato mokyklos renginius, nebiudžetinių lėšų kaupimo būdus ir išlaidas bei kt. [11; 23]

Balbieriškio pagrindinės mokyklos veiklos plane pateikiama bendroji mokyklos misija, kurioje nurodoma mokyklos paskirtis, mokyklos vizija – ateities perspektyvos po 8 metų, veiklos analizė, prioritetai, tikslai, vadovų vadybinių sričių paskirstymas, mokyklos tarybos veiklos programa, mokytojų tarybos veiklos planas, metodinės tarybos veiklos planas, metodinių susivienijimų veiklos planai, mokyklos specialiojo ugdymo komisijos veiklos planas, mokinių tarybos veiklos planas, direkciniai pasitarimai, pedagoginės veiklos priežiūra darbas su tėvais, socialinės pedagogės veiklos planas. [31, 1]

2005 / 2006 mokslo metų veiklos plane Balbieriškio pagrindinė mokykla buvo pasirinkusi šiuos veiklos prioritetus:

- Bendradarbiavimas su tėvais, jų įtraukimas į mokyklos veiklą;
- Bendradarbiavimo tarp mokytojų ir mokinių kokybės gerinimas, pagalbos mokiniui teikimas;
- Savivaldos institucijų veiklos efektyvinimas.

Atsižvelgiant į šiuos prioritetus buvo planuojama ir vykdoma visa mokyklos veikla.[85]

2.6.3. Kūno kultūros, technologijų ir meninio ugdymo susivienijimo veiklos planas

Mokyklos metodinę veiklą organizuoja metodinė taryba. Ją sudaro dalykų ar dalykų sričių metodinių ratelių atstovai. Metodinė taryba veikia pagal direktoriaus patvirtintą metodinės tarybos darbo reglamentą. [36; 11]

Kadangi Balbieriškio pagrindinė mokykla nėra didelė (žr. 2.3), metodiniai rateliai sudaromi pagal dalykų koncentrus:

- kalbų ir socialinių mokslų;
- kūno kultūros, technologijų ir meninio ugdymo;
- pradinių klasių, priešmokyklinio, ikimokyklinio ugdymo;
- tikslųjų ir gamtos mokslų. [31]

Metodinis susivienijimas jungia kūno kultūros, technologijų ir meninio ugdymo mokytojus dalykų pedagogikos teorijos ir praktikos uždavinių sprendimui. Susivienijimas savo veiklą grindžia švietimo reformos dokumentais, kaitos būtinybe, mokyklos veiklos prioritetais, pedagogine iniciatyva, bendradarbiavimu. Metodinio susivienijimo nuostatus tvirtina direktorius.

Metodiniam susivienijimui vadovauja pirmininkas. Pirmininką ir sekretorių renka susivienijimo nariai 2 metams. Metodinio susivienijimo nariu gali būti visi kūno kultūrą, technologijas bei meninio ugdymo dalykus mokantys mokytojai. Susivienijimo nariai už atliktą veiklą atsiskaito metodiniai tarybai vieną kartą per metus. Metodinės tarybos nariai klausimus svarsto vieną kartą per trimestrą, esant būtinybei ir dažniau. Nutarimai teisėti, kai juos svarstant ir priimant dalyvauja 2/3 susivienijimo narių. Nutarimai priimami dalyvaujančių narių dauguma. [31]

Mokslo metų pradžioje metodinis susivienijimas parengia bei patvirtina metodinės veiklos nuostatus bei planą. Kūno kultūros, technologijų, ir meninio ugdymo veiklos planas sudaromas vieneriems mokslo metams. Šį metodinį susivienijimą sudaro 5 asmenys: du kūno kultūros mokytojai, muzikos mokytoja bei du technologijų mokytojai.

2004 – 2005 mokslo metais kūno kultūros, technologijų ir meninio susivienijimo veiklos plane buvo siekiama įgyvendinti šiuos uždavinius:

- parengti veiklos planus ir programas atitinkančias bendrąsias programas ir

išsilavinimo standartus, moksleivių poreikius.

- ugdymo procese taikyti aktyviuosius mokymo metodus, skatinti mokymosi motyvaciją;
- taikyti tarpdalykinę ugdymo turinio integraciją, derinti sveikos gyvensenos ir dėstomo dalyko temas;
- tobulinti vertinimo sistemą;
- dalyvauti švietimo centro, rajono metodinių susivienijimų renginiuose, kelti kvalifikaciją bei metodinės kompetencijos lygį, dalintis įgyta patirtimi;
- kaupti metodinę, dalomąją, pagalbines medžiagą, turtinti kabinetus.

Buvo numatomi bei įgyvendinti 4 metodiniai pasitarimai dėl:

- teminių planų bei programų aprobavimo;
- vertinimo sistemos įtakos rezultatams;
- vertinimo sistemos kūrimo;
- susivienijimo narių kvalifikacijos kėlimo ir atestacinių rodiklių tvirtinimo.

Metodinis susivienijimas per 2004 – 2005 m. įgyvendino šiuos uždavinius:

- Mokytojai parengė bei aprobavo veiklos planus atitinkančius bendrąsias programas, išsilavinimo standartus, mokinių poreikius;
- Mokytojai dalyvavo švietimo centro bei metodinių susivienijimų renginiuose;
- Aprobavo atestacinius rodiklius. Vienas iš susivienijimo narių įgijo mokytojo kvalifikacinę kategoriją;
- Sukurtos dailės, technologijos, muzikos dalykų vertinimo sistemos. [35]

Plane buvo numatyta organizuoti ir įgyvendinti 11 renginių bei 4 projektai. Muzikinis projektas įgyvendintas Prienų „Revuonos“ vidurinėje bei „Nemuno“ pradinėje mokyklose bei Balbieriškio pagrindinėje mokykloje. Dar trys projektai organizuoti miestelio bei mokyklos bendruomenei.

Kaip ir buvo numatyta, susivienijimo nariai parengė planus bei programas atitinkančias bendrąsias programas, išsilavinimo standartus bei mokinių poreikius. Susivienijimo nariai dalyvavo švietimo centro, rajono metodinių susivienijimų renginiuose. Atestacijos metu muzikos mokytojai buvo suteikta mokytojo kvalifikacinė kategorija bei pakartotinai atestuotas kūno kultūros mokytojas. Sukaupta 15 įvairių renginių bei projektų scenarijų kuriais gali pasinaudoti Balbieriškio pagrindinės bei kitų mokyklų mokytojai.

2.6.4. Muzikinio ugdymo teminiai planai

Pagal Bendrojo lavinimo mokyklų bendruosius ugdymo planus teminių planų rengimo klausimai yra mokyklos veiklos sritis, todėl pati mokykla (pedagogų taryba) nustato teminių planų rengimo grafikus ir teminių planų skiltis. Teminio plano detalumas priklauso nuo to, kokiam laikotarpiui planuojama. Kuo ilgesniam laikotarpiui planuojama, tuo sunkiau numatyti visas detales. Pavyzdžiui, planuojant metams svarbu įvardinti veiklos tikslus ir uždavinius, išdėstyti temas ir numatyti joms skiriamą laiką bei priemones. To turėtų pakakti direktoriui tvirtinant teminius planus metams (ar pusmečiui, jei taip nusprendė pedagogų taryba). Teminiai planai detalizuojami konkrečiai kurso daliai, trumpesniam laikotarpiui, numatant konkrečius mokymosi uždavinius ir veiklas. Planai turi būti koreguojami atsižvelgiant į ugdymo proceso eigą. [43]

Muzikinio ugdymo teminiai planai sudaromi pagal bendrąsias ugdymo programas, standartus, vadovėlius. Sudarant mokymo planą atsižvelgiama į:

- atitinkamoje pakopoje ar koncentre dalykui skiriamą minimalų pamokų skaičių.
- kiekvienos klasės maksimalų pamokų skaičių per savaitę.
- mokyklos tikslus ir uždavinius, mokyklos tipą, ugdymo organizavimo ypatumus.
- mokytojų skaičių ir kvalifikaciją.
- klasių ypatumus, mokinių interesus.
- mokyklos galimybes.[12, 52]

2.6.5. Papildomo muzikinio ugdymo veiklos planas

Papildomojo muzikinio ugdymo veiklos planą sudaro muzikos mokytojas remdamasis bendrosiomis ugdymo programomis, standartais. Sudarant papildomojo muzikinio ugdymo veiklos planą atsižvelgiama į mokinių amžių, poreikius, muzikinius gebėjimus, įgūdžius. Parengtą muzikinio ugdymo veiklos planą tvirtina direktorius įsakymu.[32; 7]

Papildomojo muzikinio ugdymo veiklos plane numatomos kalendorines bei valstybines šventes, minėjimai, tradiciniai mokyklos renginiai: rugsėjo pirmoji, mokytojų diena, kalėdinis koncertas, sausio 13 minėjimas, Šv. Valentino diena, kovo 11 minėjimas, velykinė popietė, motinos diena, 10 klasės išleistuvės, paskutinis skambutis, ir kt.

2004 / 2005 m. m. 6 – 9 klasių muzikinio ugdymo plane buvo numatyta bei įgyvendinta 11 renginių. Iš jų 2 – rajoniniai , organizuojami Prienų švietimo centro, 3 – projektai miestelio bendruomenei bei rajono svečiams, organizuojami Balbieriškio pagrindinės mokyklos, 6 renginiai mokyklos bendruomenei, organizuojami integruojant į muzikinį ugdymą kitų mokomųjų dalykų pamokas. Taip pat buvo dalyvauta 6 – šiuose

renginiuose nenumatytuose papildomojo muzikinio ugdymo plane. Šiuos renginius organizavo, kitų mokomųjų dalykų mokytojai, integruodami į savo dalyko pamoką muzikinį ugdymą. [33]

2004 / 2005 m. 2 – 4 klasių muzikinio ugdymo plane buvo numatyta bei įgyvendinta 5 renginiai. Iš jų 1 muzikinis projektas skirtas 1 – 4 klasių mokiniams. Projektas įgyvendintas Balbieriškio pagrindinėje, Prienu „Revuonos“ pagrindinėje bei „Nemuno pradinėje mokyklose. 2 renginiai organizuoti mokyklos bei miestelio bendruomenei ir 2 – organizuoti pradinės mokyklos bendruomenei. Taip pat buvo dalyvauta 4 renginiuose nenumatytuose papildomojo muzikinio ugdymo plane. Šiuos renginius organizavo klasės auklėtojos, integruodamos muzikinį ugdymą, į mokomuosius dalykus.[34]

2.6.6. Darbo su tėvais planas

Darbo su tėvais plane nurodomos veiklos priemonė (visuotinis tėvų susirinkimas, klasių tėvų susirinkimas, tėvų įtraukimas į mokyklos veiklą ir kt.), atsakingas asmuo bei atlikimo terminas.

2004 – 2005 m. m. mokyklos darbo su tėvais plane buvo numatyti du visuotiniai tėvų susirinkimai: mokslo metų pradžioje siekiant supažindinti tėvus su mokyklos darbu renovuotose patalpose, bendradarbiaujant organizuoti žalingų įpročių prevenciją, mokslo metų pabaigoje pateikti bei apibendrinti mokymosi rezultatus, problemas bei uždavinius kitiems mokslo metams. Po kiekvieno trimestro arba reikalui esant klasės auklėtojos organizuoja klasių tėvų susirinkimus, siekiant supažindinti su trimestro rezultatais, problemomis, pasiekimais.

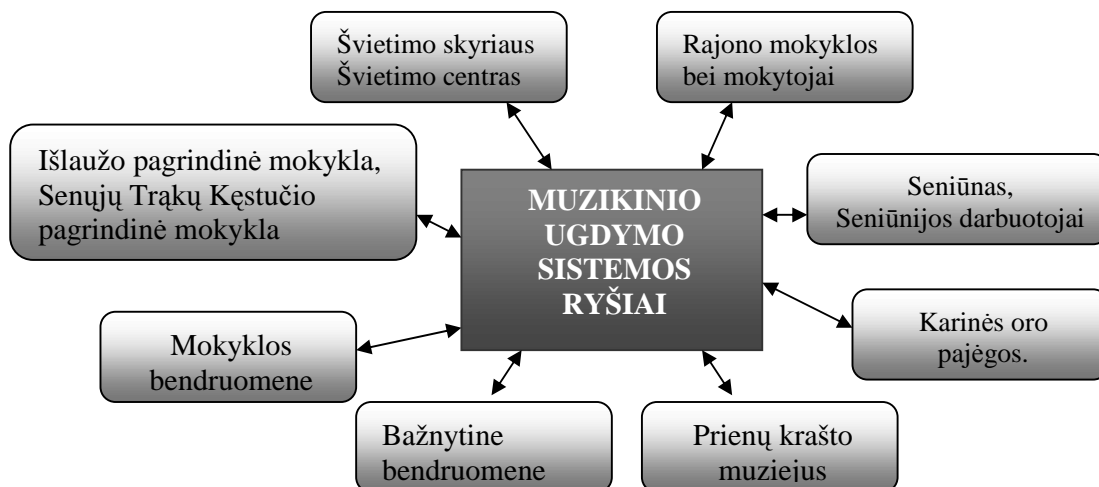
Buvo aptarta adaptacinio periodo eiga ir problemos su mokinių tėvais bei mokytojais. Nutarta pirmojo trimestro pasiekimus vertinti įskaitomis.

Tėvai pasyviai dalyvauja mokyklos veikloje, tai rodo tėvų skaičius susirinkimų bei renginių metu, todėl darbo su tėvais plane siekiama įtraukti tėvus į mokyklos veiklą, skatinti dalyvauti renginiuose, ekskursijose, budėjimuose diskotekų metu. [31]

2.7. RYŠIŲ SISTEMA

Mokykla palaiko ryšius ir bendradarbiauja su jos veikla susijusiais juridiniais ir fiziniais asmenimis, vietos bendruomene, kitomis mokyklomis, dalyvauja šalies ir tarptautiniuose projektuose. Mokyklos ryšiai su švietimo ir kitomis institucijomis pateikiami 2 priede 3 paveiksle. [36; 14]

Muzikinio ugdymo procesas reikalauja palaikyti ryšius su įvairiomis organizacijomis, siekiant išreikšti save, įgyti koncertinės patirties, siekiant pasidalinti patirtimi. [žr. 9 pav.]

9 pav. Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistemos ryšiai

Šaltinis: Balbieriškio pagrindinės mokyklos veiklos planas 2004/2005 m; Prienu rajono muzikos mokytojų metodinio susivienijimo veiklos planas 2004 / 2005 m.; Projektas: Socialinių pedagogų etatų steigimo konkursas./ Mokyklos dalyvavimas projektuose; Prienu raj., Balbieriškio pagr. m-kla. 2001m. Lietuvos karinių oro pajėgų ir Prienu raj., Balbieriškio pagrindinės mokyklos bendradarbiavimo sutartis 2002 – 07 – 07.; Prienu raj., Balbieriškio pagrindinės mokyklos ir Prienu krašto muziejaus bendradarbiavimo sutartis 2005 – 03 – 10. Balbieriškio pagrindinės mokyklos mėnesiniai darbo planai 2004 – 2005 m. m. Bendradarbiavimo programa 2005-2006 m. m. www.prienai.lt/taryba/20000316/391PI.HTM-9K [žr.d. 2005-06-16]

Muzikinio ugdymo procesą sieja ryšiai su:

Ø Švietimo skyriaus Švietimo centru. Švietimo Centras (ŠC) yra biudžetinė švietimo įstaiga, siekianti sudaryti palankesnes sąlygas švietimo sistemos pedagoginiams darbuotojams įgyti jų profesinei veiklai reikalingų teorinių žinių ir praktinių gebėjimų. Pagrindinė veiklos rūšis - profesijos tobulinimas. Savivaldybės Švietimo skyriaus Švietimo centras:

- Organizuoja kvalifikacijos tobulinimo renginius (kursus, seminarus, paskaitas ir kt.);
- Rengia arba siūlo kitų parengtas programas, aprobuotas Švietimo ir mokslo ministerijos, rengia ir dalyvauja projektuose
- Organizuoja dalykinį švietimo darbuotojų tobulinimąsi, stažuotes bei kultūrinį švietimą.
- Teikia galimybių švietimo darbuotojams kaupti ir skleisti pedagoginę patirtį kvalifikacijos tobulinimosi institucijose.
- Kaupia ir skatina švietimo įstaigoms technines bei metodines priemones.
- Teikia informaciją apie mokomąją medžiagą bei naudojimąsi ja.
- Siūlo konsultacinę paramą švietimo darbuotojams.

- Kaupia ir teikia metodinę ir techninę konsultacinę paramą dėl naujų technologijų panaudojimo ugdymo procese.
- Teikia pagalbą švietimo darbuotojams, norintiems parengti ir platinti mokomąją metodinę medžiagą.
- Užmezga nei palaiko ryšius su mūsų šalies ir užsienio šalių kvalifikacijos tobulinimo institucijomis, dalyvauja tarptautinių kvalifikacijų tobulinimo institucijų veikloje.
- Atsižvelgiant į vietos poreikius ir galimybes, ŠC gali plėsti savo veiklą (leidybinė, metodinė, kultūrinė, švietėjiška, darbas su mokiniais ir kt.) [30]

Ø Rajono mokyklomis bei mokytojais. Prienų rajone veikia muzikos mokytojų metodinis susivienijimas, kuriam priklauso visi rajone dirbantys pradinių, pagrindinių, vidurinės bei gimnazijos muzikos mokytojai. Susirinkimų metu sprendžiami kvalifikacijos kėlimo klausimai, tvirtinami atestacijos rodikliai, organizuojami bendri renginiai, dalijamasi patirtimi, teikiama pagalba jaunesniesiems mokytojams

Kasmet, muzikos mokytoju bendrai veiklai sutelkia du tradiciniai Prienų rajone organizuojami renginiai tai: festivalis, organizuojamas balandžio mėnesį, „Langas į dainą“ bei tradiciškai, organizuojama gegužės mėnesį, Prienų rajono dainų šventė „Tykiai, tykiai Nemunėlis teka“. [41]

Ø Seniūnijos darbuotojai bei seniūnas aktyviai dalyvauja Balbieriškio pagrindinės mokyklos renginiuose, konferencijose, prevenciniuose projektuose. Pagal išgales seniūnija teikia paramą bei finansuoja vaikų vasaros stovyklas. [38]

Mokykla palaiko glaudų ryšį su seniūnijos socialinėmis darbuotojomis. Kartu su mokyklos mokytojais lankomasi socialiai remtinų moksleivių šeimose bei sprendžiamos įvairios problemos. [39]

Ø Karinėmis oro pajėgomis. Balbieriškio pagrindinė mokykla ir Lietuvos karinių oro pajėgų Štabas 2002 07 07 pasirašė bendradarbiavimo sutartį. Šia sutartimi siekiama: bendradarbiauti moksleivių ugdymo bei kultūrinės veiklos srityje, skatinti, kad moksleiviai domėtusi Lietuvos kariuomenės istorijai ir dabartimi, bei ieškoti moksleivių ugdymo veiklos turinio praturtinimo galimybių. [40]

Nuo 2002 m. Balbieriškio pagrindinė mokykla bei Karinės oro pajėgos keičiasi juos dominančia kultūrine bei organizacine informacija, dalyvauja šalių organizuojamuose renginiuose, organizuoja bendrus renginius pvz. Šaulių vaikų vasaros stovyklos. Karinių oro pajėgų orkestras dalyvauja mokyklos renginiuose: rugsėjo pirmosios šventėje, iškilminguose minėjimuose. [31]

Ø Prienų krašto muziejumi. Balbieriškio pagrindinės mokyklos mokytojos jau gana seniai neformaliai bendradarbiauja su Prienų krašto muziejumi: organizuoja ekskursijas, netradicines pamokas, koncertus . Tad siekdami oficialiai įteisinti savo bendradarbiavimą 2005 m. kovo 10 dieną vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos įstatymu, Lietuvos respublikos švietimo koncepcija, Lietuvos Respublikos muziejų įstatymu, Prienų krašto muziejus ir Balbieriškio pagrindinė mokykla pasirašė bendradarbiavimo sutartį, kuria siekia: padėti moksleiviams lengviau suvokti Prienų krašto kultūrinį paveldą, skatinti mokinius giliau domėtis muziejininko profesija, ugdyti kultūros paveldo puoselėtojus bei tobulinti laisvalaikio formas. [42]

Ø Bažnytine bendruomene. Balbieriškio pradinėje ir pagrindinėje mokykloje tikybos pamokas veda parapijos klebonas, kuris aktyviai dalyvauja ir mokyklos organizuojamuose renginiuose, minėjimuose, konferencijose. Savo ruožtu mokyklos bendruomenė dalyvauja religinėse šventėse bei apeigose. Švenčių progomis papildomojo muzikinio ugdymo būreliai padedant mokyklos bendruomenei bažnyčioje organizuoja literatūrinius montažus, koncertus. [31]

Ø Mokyklos bendruomene. Atlikus Balbieriškio pagrindinės mokyklos mėnesio darbo planų analizę paaiškėjo, kad 2004 – 2005 m. m. mokykloje buvo organizuota 50 (neskaitant konferencijų, metodinių susirinkimų, posėdžių). Iš jų 26 vienaip ar kitaip buvo susiję su muzikavimu ar muzikiniu ugdymu. [44]

Balbieriškio pagrindinės mokyklos mokytojai nuolat skatinami veikti aktyviaisiais mokymo metodais. Siekiant skatinti mokinių saviraišką bei domėjimąsi aplinka vedamos integruotos pamokos atskiroms klasėms arba visai mokyklos bendruomenei. 2004 – 2005 – 2006 m. m. buvo vedamos šios su muzikiniu ugdymu integruotos pamokos:

- Matematikos pasaulyje (matematika ir muzika);
- Seminaras rajono chemijos mokytojams „Metalai aplink mus“ (chemija, biologija, muzika);
- Valstybės atkūrimo diena (istorija, muzika).
- Integruota anglų ir muzikos pamoka
- Integruota pamoka „Žalingi įpročiai“ [31]

Ø Prienų rajono Išlaužo pagrindinė mokykla ir Trakų rajono Senujų Trakų pagrindinė mokykla. Su šiomis mokyklomis parengta bendradarbiavimo programa. Organizuojami mokinių tarybų susitikimai, skatinantys mokyklų savivaldą, mokinių bendradarbiavimą. 2006 06 numatyta organizuoti bendrą projektą „ Mokinių ir mokytojų kūrybinė stovykla“. Nuolat bendraujama virtualioje aplinkoje. [86]

2.3 MUZIKINĖS UGDYMO SISTEMOS BALBIERIŠKIO PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE SSGG (SWOT) ANALIZĖ

2.3.1. Tyrimo vieta

Tyrimas atliktas Prienų rajone, Balbieriškio pagrindinėje mokykloje 2006 m. vasario mėnesį. 2005/2006 m. m. mokykloje mokosi 263 mokiniai, iš jų priešmokyklinėje grupėje ir pradinių klasių 6 komplektuose - 93, 5-10 klasių 8 komplektuose 170 mokinių. Dirba 24 mokytojai. Pradinės klasės mokosi senajame renovuotame mokyklos pastate. 5-10, įgyvendinant MTP programą, mokosi renovuotose buvusiose Balbieriškio žemės ūkio mokyklos patalpose.

Mokykla, kaip ugdymo institucija Balbieriškyje, turi garbingą šimtametę istoriją ir tradicijas, siekiančias 17 a. pradžią, kai miestelyje 1612 m. buvo įkurta evangelikų-reformatų mokyklėlė.

Mokyklos paskirtis – visapusiškos, įvairios naujausias technologijas, kūrybiškos, konstruktyvios, atsakingos už savo ateitį, pažįstančios save ir sugebančios prisitaikyti prie besikeičiančios visuomenės asmenybės ugdymas.

Mokyklos struktūra:

- *priešmokyklinis ugdymas;*
- *ikimokyklinis ugdymas;*
- *pradinis ugdymas;*
- *pagrindinis ugdymas;*

2.3.2. Tyrimo tikslas, imtis

Tyrimo tikslas: apibendrinti ir sujungti atliktos muzikinio ugdymo sistemos išorinės bei vidinės aplinkos analizės rezultatus bei parengti sėkmingą muzikinės veiklos strategiją, remiantis SSGG analizės metodika.

Siekiant atlikti muzikinio ugdymo sistemos SSGG analizę buvo apklausta 119 mokyklos bendruomenės narių: mokytojų, tėvų bei mokinių. Tyrimo apklausoje dalyvavo:

Ø 23 pradinės bei pagrindinės mokyklos mokytojai atrinkti atsitiktine tvarka. Gauta 20 anketų. Du mokytojai apklausoje dalyvauti atsisakė, motyvuodami tuo, kad su muzikos dalyku nėra susiję.

Ø 20 aktyviausių tėvų. 20 tėvų apklausai atrinkti atsižvelgiant į jų dalyvavimo mokyklos gyvenime dažnumą: tėvų susirinkimų lankymą, dalyvavimą renginiuose, priklausymą specifinės paskirties grupėms. Gauta 20 anketų.

Ø 79, 8 – 10 klasių mokiniai (8a, 8b, 9a, 9b, 10). Šios klasės apklausai atrinktos atsižvelgiant į mokinių amžiaus ypatybes, gebėjimą kritiškai mąstyti bei vertinti.

Atliekant apklausą respondentų buvo prašoma įvardinti po tris muzikinio ugdymo stiprybes, trūkumus, pavojus bei galimybes.

2.3.3. Tyrimo metodika

Apklausa - vienas populiariausių socialinių ir elgsenos mokslų metodų - plačiai taikoma ir pedagogikoje. Apklauskos būdu tiriamos nuostatos, nuomonės, žinios. Pagrindinis metodo trūkumas tai, kad apklausa visada reaktivi, tačiau metodo neblėstantį populiarumą lemia santykinis apklauskos atlikimo paprastumas, pigumas, galimybė greitai ir lengvai surinkti daug duomenų.

Tyrimo apklausa vyko 2006 metu vasario mėnesį. Anketų duomenys apdoroti Microsoft Word programa.

Iš viso gauta 119 anketų. Apklaustieji respondentai išsamiau įvardino muzikinio ugdymo sistemos stiprybes bei silpnybes. Kiek sunkiau sekėsi įvardinti muzikinio ugdymo sistemos galimybes bei grėsmes, ypatingai mokiniams. Remiantis pirminiais apklauskos duomenimis, respondentai įvardijo 48 muzikinio ugdymo stiprybes, 57 silpnybes, 61 galimybę bei 48 grėsmes.[žr. 2 priedą 5,6,7,8 lenteles.] Atlikus gautų duomenų analizę nuspręsta gautus duomenis apibendrinti, siekiant išvengti tų pačių minčių skirtingų perfrazavimų. Tokiu būdu, apibendrinus gautus rezultatus buvo išskirta 18 muzikinio ugdymo stiprybių, 24 – silpnybės, 25 – galimybė bei 29 – grėsmės. [žr. 2 priedą 9,10,11,12 lenteles] Stiprybes įvardino visi apklaustieji respondentai, silpnybių neįvardino 1 mokinys, galimybių neįvardino 5 mokiniai, grėsmių neįvardino 3 mokytojai ir 8 mokiniai.

Apklaustų respondentų atsakymai įvertinti atitinkamais koeficientais:

- mokytojų atsakymai įvertinti - 3 balais.
- tėvų – 2 balais;
- mokinių – 1 balu.

Vertinimo sistema pasirinkta atsižvelgiant į respondentų amžių, dalyvavimą mokyklos veikloje, ugdymo procese, organizuojamuose renginiuose, atsižvelgiant į ryšius su muzikiniu ugdymu.

Remiantis gautų balų suma išskirta 10 didžiausių muzikinio ugdymo sistemos stiprybių, silpnybių, galimybių bei grėsmių.

2.3.4. Tyrimo rezultatai

Atlikus gautų SSGG tyrimo duomenų analizę paaiškėjo, kad mokytojų, tėvų bei mokinių išskirtos muzikinio ugdymo sistemos stiprybės, silpnybės, galimybės be grėsmės nėra fundamentaliai skirtingos, bet skiriami skirtingi akcentai. [žr. 18 lentelę]

18 lentelė

Stiprybės

Eil. Nr.	STIPRYBĖS	DAŽNIAI			Balai
		Mokytojai-3	Tėvai-2	Mokiniai-1	
1	Muzikos aparatūra.	11	6	42	87
2	Dalyvavimas mokyklos, miestelio bei rajono organizuojamuose renginiuose.	13	3	36	81
3	Geras muzikos mokytojas (kompetetingas, energingas, kūrybingas, aktyvus, mokantis sudrausminti, puikus).	7	5	25	56
4	Papildomo muzikinio ugdymo būrelis.	5	3	28	49
5	Gerai įrengtos patalpos, tinkamos papildomam muzikiniam ugdymui bei projektinei veiklai plėtoti.	9	4	13	48
6	Tradicinės bei integruotos muzikinio ugdymo pamokos.	12	-	12	48
7	Didelė mokinių motyvacija muzikavimui.	7	8	6	43
8	Gabūs muzikos srityje mokiniai.	3	3	20	35
9	Atitinkantis šventės specifiką šiuolaikiškas repertuaras bei choreografija.	2	5	5	21
10	Gera materialinė bazė.	5	2	1	20

Didžiausia muzikinio ugdymo stiprybe 13 mokytojų laiko dalyvavimą mokyklos miestelio bei rajono organizuojamuose renginiuose. Šiam požiūriui taip pat pritaria 36 mokiniai. Dalyvavimo renginiuose, kaip muzikinio ugdymo stiprybės, tėvai neakcentuoja. Antroje vietoje didžiausia muzikinio ugdymo stiprybe mokytojai laiko tradicines bei integruotas muzikinio ugdymo pamokas, tačiau tėvai šios stiprybės visiškai neįvardino ir tik nedidelė dalis mokinių sutinka su šiuo požiūriu. Daugiausia apklaustųjų respondentų nuomonės sutapo įvardinant stiprybe muzikinio ugdymo aparatūrą. Jog tai pati didžiausia muzikinio ugdymo stiprybė akcentuoja 42 mokiniai, antruoju numeriu šią stiprybę mini 6 tėvai ir trečiuoju – 11 mokytojų. Gerai įrengtas patalpas, tinkamas papildomam muzikiniam ugdymui bei projektinei veiklai plėtoti akcentuoja 9 mokytojai, tačiau tėvai bei mokiniai šios stiprybės neakcentuoja. Stiprybę, jog Balbieriškio pagrindinėje mokykloje dirba geras muzikos mokytojas, labiausiai akcentuoja mokytojai (7) bei tėvai (5), su šia nuomone sutinka ir 25 mokiniai. Lygiaverte stiprybe prieš tai minėtai, mokytojai laiko didelę mokinių motyvaciją muzikavimui. Tėvai šią stiprybę įvardina kaip pačią svarbiausią. Mokiniai šios stiprybės neakcentuoja. Penktąją stiprybę muzikinio ugdymo sistemoje mokytojai laiko papildomo muzikinio ugdymo būrelį, mokiniams ši stiprybė pagal svarbą yra trečia. Tėvai papildomo muzikinio ugdymo būrelio kaip stiprybės neakcentuoja. Pagal stiprybių svarbą jis yra septintoje vietoje. Stiprybę, jog yra gera materialinė bazė akcentuoja 5 mokytojai. Tuo tarpu tėvų bei mokinių dėmesys šiai stiprybei nėra didelis. Šią stiprybę paminėjo 2 tėvai bei 1 mokinys. Muzikinio ugdymo svarbi stiprybė – gabūs muzikai mokiniai, labiausiai akcentuoja

mokiniai (20). Mokytojai bei tėvai šios stiprybės neakcentuoja. Mokytojų stiprybių sistemoje ši stiprybė įvardinama 9, o tėvų 8 vietoje. Taip pat viena iš svarbiausių stiprybių tėvai akcentuoja atitinkantį šventės specifiką, šiuolaikišką repertuarą bei choreografiją. Mokytojai bei mokiniai šios stiprybės nepabrėžia. Mokytojų stiprybių sistemoje ji užima paskutinę, o mokinių priešpaskutinę vietą. Analizė skirtingų mokyklos įtakos grupių aspektu pateikta priede lentelėse. [žr. 2 priedą 13,14,15,16 lenteles]

Apklaustieji respondentai gana skirtingai akcentavo muzikinio ugdymo sistemos silpnybes.

19 lentelė

Silpnybės

Eil. Nr.	SILPNYBĖS	DAŽNIAI			Balai
		Mokytojai-3	Tėvai-2	Mokiniai-1	
1	Balbieriškyje nėra muzikos mokyklos	9	3	12	45
2	Trūksta geresnės aparatūros, kadangi prastas stiprintuvas, šviestuvas, kolonėlės.	1	1	25	30
3	Mažiems vaikams nesaugu ir nepatogu važinėti į muzikos mokyklą, kadangi iki jos 15 km., todėl kartais vaikai išsina mokyti į Alytų arba į Prienus. (mažėja mokinių)	8	2	-	28
4	Mažai mokinių turinčių gerą muzikinę klausą norinčių bei gebančių dainuoti keliais balsais.	5	-	11	26
5	Atvažiuojantis muzikos mokytojas (nesudomina, nemoka bendrauti)	2	1	15	23
6	Muzikos mokytojų kaita	5	2	3	22
7	Nėra popamoknės muzikinės veikos įvairovės (trūksta grojimo instrumentu pamokų, šiuolaikinių šokių būrelių, estradinio dainavimo pamokų).	-	1	20	22
8	Mokykloje trūksta muzikos instrumentų grojimui (liaudies muzikos instrumentų).	3	1	10	21
9	Organizuojami renginiai reikalauja didelio pasirengimo, tėvai negali dalyvauti, nes netinkamas renginių laikas, o mokiniai ateina ne visi arba atėję triukšmauja.	1	5	7	20
10	Atmestinas požiūris bei mažas dėmesys muzikiniam ugdymui (klasikai) Balbieriškio pagrindinėje mokykloje.	3	2	6	19

Pagrindine muzikinio ugdymo silpnybe mokytojai laiko tai, jog nėra Balbieriškio miestelyje muzikos mokyklos. Šią silpnybę įvardina ir tėvai bei mokiniai. Tačiau ypatingai to nepabrėždami. Nors muzikinio ugdymo aparatūra apklaustųjų respondentų buvo laikoma viena iš pagrindinių stiprybių, 25 mokiniai mano, kad trūksta geresnės aparatūros, kadangi yra prastas stiprintuvas, šviestuvas bei garso kolonėlės. Bet tėvams ir mokytojams ši silpnybė nėra svarbi. Mokytojams yra labai svarbu tai, kad mažiems vaikams nesaugu ir nepatogu važinėti į muzikos mokyklą, kadangi iki jos 15 km., todėl kartais vaikai išsina mokyti į Alytų arba į Prienus. Tačiau tėvai šios silpnybės neakcentuoja, o mokiniai visai neįvardina. Silpnybę, jog mažai yra mokinių turinčių gerą muzikinę klausą, norinčių bei gebančių dainuoti keliais balsais labiausiai akcentuoja mokytojai. Tėvai neįvardina šios silpnybės, o mokiniai - įvardina, tačiau nepabrėžia. Silpnybę, jog Balbieriškio pagrindinėje mokykloje dirba atvažiuojantis muzikos mokytojas labiausiai akcentuoja mokiniai (15), tėvai bei mokytojai šios silpnybės neakcentuoja. Mokytojams pabrėžia muzikos mokytojų kaitą per 2003 – 2005 metus. Šią silpnybę įvardina ir tėvai bei mokiniai, tačiau jos nepabrėždami. 20

mokinių teigia, jog viena iš silpnųjų yra ta, kad nėra popamokinės muzikinės veiklos įvairovės (trūksta grojimo instrumentu pamokų, šiuolaikinių šokių būrelių, estradinio dainavimo pamokų), tačiau tik vienas iš 20 apklaustų tėvų mano jog tai yra silpnybė, o mokytojai – jos visai neįvardina. Mokykloje trūksta muzikos instrumentų grojimui (liaudies muzikos instrumentų) teigia 3 mokytojai, 10 mokinių bei 1 tėvų. Tačiau šios silpnybės nei viena iš trijų respondentų grupių neakcentuoja. Organizuojami renginiai reikalauja didelio pasirėngimo, tėvai negali dalyvauti, nes netinkamas renginių laikas, o mokiniai ateina ne visi arba atėję triukšmauja – šią silpnybę akcentuoja tėvai, tačiau nei mokiniai nei mokytojai šios silpnybės nepabrėžia. Mokytojai (3) teigia, jog Balbieriškio pagrindinėje mokykloje susiformavęs atmestinas požiūris į muziką bei mažas dėmesys muzikiniam ugdymui, klasikai. Su šia nuomone sutinka tėvai (2) bei mokiniai (6), tačiau šios silpnybės respondantai ypatingai neakcentuoja.

Kiek sunkiau apklaustiems respondentams sekėsi įvardinti muzikinio ugdymo sistemos galimybes bei grėsmes, ypatingai mokiniams. Atlikus apklausos duomenų analizę išskirta 10 svarbiausių galimybių. [žr.20 lentelę]

20 lentelė

Galimybės

Eil. Nr.	GALIMYBĖS	DAŽNIAI			Balai
		Mokytojai-3	Tėvai-2	Mokiniai-1	
1	Galimybė rinktis ir turėti daugiau popamokinės muzikinės veiklos būrelių	4	1	44	58
2	Galimybė kurti ir įgyvendinti projektus lėšų pritraukimui bei vaikų muzikinės kultūros ugdymui.	11	6	3	48
3	Galimybė įrengti muzikos mokyklos skyrių Balbieriškyje	6	8	8	42
4	Galimybė turėti visą naują aparatūrą bei daugiau mikrofonų.	4	-	22	34
5	Galimybė įsigyti naujų muzikos instrumentų ir įrengti muzikos instrumentų klasę	2	4	15	29
6	Galimybė skirti daugiau valandų pamokiniam ir popamokiniam muzikiniam ugdymui	3	6	6	27
7	Galimybė kompiuterizuoti muzikinį ugdymą (diegti naujoves)	6	3	2	26
8	Galimybė dažniau koncertuoti kituose miestuose bei bendradarbiauti su kitomis mokyklomis.	3	2	6	19
9	Galimybė turėti nuolatos dirbantį gerą muzikos specialistą	2	1	10	18
10	Galimybė kelti mokinių motyvacijos lygį: atsižvelgti į vaikų pageidavimus, surengti susitikimą su žymiais žmonėmis.	1	4	9	16

Galimybė rinktis ir turėti daugiau popamokinės muzikinės veiklos būrelių ypatingai akcentuoja 44 mokiniai. 4 mokytojai bei 1 tėvų taip pat išvelgia šią galimybę, tačiau jos neakcentuoja. 11 mokytojų svarbiausia galimybe akcentuoja projektų kūrimą ir įgyvendinimą, lėšų pritraukimui bei vaikų muzikinės kultūros ugdymui. Šią galimybę antroje vietoje pagal svarbumą akcentuoja 6 tėvai. Tik trys mokiniai užsimena apie šią galimybę. Nors tai, kad nėra Balbieriškio miestelyje muzikos mokyklos labiau akcentavo mokytojai (9), įvardindami galimybes tai daugiau akcentuoja tėvai (8). Taip pat šią galimybę pabrėžia ir 6 mokytojai.

Mokiniai šios galimybės neakcentuoja (8). Tačiau 15 mokinių išvėgia galimybę įsigyti naujų muzikos instrumentų ir įrengti muzikos instrumentų klasę. 4 tėvai bei 2 mokytojai taip pat mano esant tokią galimybę. Mokinių nuomone, yra galimybė turėti visą naują aparatūrą bei daugiau mikrofonų. 4 mokytojai taip pat pritaria šiai nuomonei, tačiau tėvai šios galimybės neįvardina. Trečioje vietoje pagal svarbą, tėvai laiko galimybę skirti daugiau valandų pamokiniam ir popamokiniam muzikiniam ugdymui. Mokytojai bei mokiniai šią galimybę įvardina, tačiau jos neakcentuoja. Mokytojai akcentuoja galimybę kompiuterizuoti muzikinį ugdymą (diegti naujoves). Šio požiūrio laikosi ir 3 tėvai. Tačiau tik 2 mokiniai išvėgia tokią galimybę. Galimybė dažniau koncertuoti kituose miestuose bei bendradarbiauti su kitomis mokyklomis įvardina 3 mokytojai, 2 tėvai bei 6 mokiniai. Galimybę turėti nuolatos dirbantį gerą muzikos specialistą labiausiai pabrėžia mokiniai. Mokytojai ir tėvai šios galimybės neakcentuoja. Galimybė kelti mokinių motyvacijos lygį: atsižvelgti į vaikų pageidavimus, surengti susitikimą su žymiais žmonėmis labiau pabrėžia tėvai (4), 1 mokytojas bei 9 mokiniai taip pat įvardina šią galimybę, bet jos svarbos nepabrėžia.

Remiantis muzikinio ugdymo sistemos apklausos duomenimis galima išskirti 10 didžiausių grėsmių. Pastebėta, kad apklaustųjų respondentų nuomonės išvėgiant grėsmes daugeliu atvejų sutampa. [žr. 21 lentelę]

21 lentelė

Grėsmės

Eil. Nr.	GRĖSMĖS	DAŽNIAI			Balai
		Mokytojai-3	Tėvai-2	Mokiniai-1	
1	Mažėjančioje mokinių skaičiumi mokykloje, gali neatsirasti aukštos kvalifikacijos muzikos mokytojas, kuris užsiimtų muzikinės veiklos organizavimu,	8	3	22	52
2	Mokykloje nuolat mažėja mokinių skaičius.	12	5	2	48
3	Balbieriškyje įsteigtas muzikos mokyklos skyrius gali nesugebės konkuruoti su kitomis miesto (Alytaus, Prienų) muzikos mokyklomis, nesurinkti reikiamo mokinių skaičiaus.	7	5	16	47
4	Gali trūkti lėšų (nebus įmanoma įsigyti trūkstamos naujos aparatūros, nuvykti į kitas mokyklas, įsigyti muzikos instrumentų, pasikviesti įžymių žmonių, apsaugai šokių metu, muzikos specialisto atlygiui).	3	-	25	34
5	Jaunimas vis mažiau domisi liaudiška muzika, papročiais bei tradicijomis, savo krašto kultūriniu paveldu.	2	4	-	14
6	Parengtiems projektas finansavimas gali būti neskirtas arba projekte gautos lėšos naudojamos neefektingai	1	3	3	12
7	Gabūs vaikai mielai renkasi ir kitus mokykloje esančius būrelius, todėl muzikos būreliui gali nesusidomėti – būreliui gali trūkti mokinių.	1	2	4	11
8	Gali sugesti ir gera muzikos aparatūra	-	-	11	11
9	Siekiant daugiau renginių bei diskotekų, gali neatsirasti geras „didžėjus“, norintis bei mokantis profesionaliai dirbti su aparatūra.	1	-	7	10
10	Mokiniai siekia greito rezultato, todėl jiems gali nusibosti dirbti siekiant profesionalumo muzikos srityje.	2	1	-	9

Įvardinant didžiausią grėsmę Balbieriškio pagrindinėje mokykloje sutapo tėvų bei mokytojų nuomonės. 12 mokytojų bei 5 tėvai teigia, jog pagrindinė grėsmė yra ta, kad

mokykloje nuolat mažėja mokinių. Tai pastebi ir 2 mokiniai. Mažėjančioje mokinių skaičiumi mokykloje, gali neatsirasti aukštos kvalifikacijos muzikos mokytojas, kuris užsiimtų muzikinės veiklos organizavimu, tai akcentuoja 8 mokytojai bei 22 mokiniai. Šiai nuomonei pritaria ir 3 tėvai. Tiek mokytojai, tiek tėvai bei mokiniai akcentuoja grėsmę, kad Balbieriškyje įsteigtas muzikos mokyklos skyrius gali nesugebės konkuruoti su kitomis miesto (Alytaus, Prienu) muzikos mokyklomis, nesurinkti reikiamo mokinių skaičiaus. Mokiniai, kaip didžiausią grėsmę akcentuoja tai, kad gali trūkti lėšų. Tuomet nebus įmanoma įsigyti trūkstamos naujos aparatūros, nuvykti į kitas mokyklas, įsigyti muzikos instrumentų, pasikviesti įžymių žmonių, apsaugai šokių metu, muzikos specialisto atlygiui. Šią grėsmę išvelgia ir 3 mokytojai, tėvai šios grėsmės neįvardina. 4 tėvai kaip grėsmę įvardina tai, kad jaunimas vis mažiau domisi liaudiška muzika, papročiais bei tradicijomis, savo krašto kultūriniu paveldu. Tai išvelgia ir 2 mokytojai. Mokiniai šios grėsmės neįvardina. Kaip pagrindinę galimybę įvardinę tėvai bei mokytojai, projektų rengimą lėšų pritraukimui, išvelgia ir grėsmę, kad gautos lėšos gali būti neefektingai panaudojamos arba finansavimas gali būti neskiriamas. 3 mokiniai taip pat išvelgia šią grėsmę. Gabūs vaikai mielai renkasi ir kitus mokykloje esančius būrelius, todėl muzikos būreliui gali nesusidomėti – būreliui gali trūkti mokinių teigia 1 mokytojas, 2 tėvai ir 4 mokiniai. Taip pat, 11 mokinių išvelgia grėsmę, kad gali sugesti ir gera muzikos aparatūra. Tėvai bei mokytojai šios grėsmės neįvelgia. 7 mokiniai bei vienas mokytojas teigia, jog siekiant daugiau renginių bei diskotekų, gali neatsirasti geras „didžėjus“, norintis bei mokantis profesionaliai dirbti su aparatūra. Tėvai šios grėsmės neįvelgia. 2 mokytojai bei 1 tėvas teigia, kad mokiniai siekia greito rezultato, todėl jiems gali nusibosti dirbti siekiant profesionalumo muzikos srityje. Mokiniai šios grėsmės neįvardina.

Iš atliktos analizės duomenų galima daryti šias išvadas: respondentai, įvardindami muzikinio ugdymo sistemos SSGG, skiria skirtingus akcentus. Šiuos akcentus galima suskirstyti į keletą stambių bloku: Materialinė bazė; muzikinio ugdymo mokytojas; mokiniai, jų motyvacija bei muzikiniai gabumai; pamokinė bei popamokinė muzikinio ugdymo veikla; muzikos skyriaus įsteigimas Balbieriškio miestelyje.

Mokytojai akcentuoja mažėjantį mokinių skaičių, muzikos skyriaus įsteigimą bei kylančias grėsmes. Mažiau akcentuoja mokinių motyvacijos kėlimą, pamokinę bei popamokinę veiklą. Tėvai taip pat akcentuoja, muzikos skyriaus įdiegimą Balbieriškio miestelyje. Pabrėžia mokinių skaičių mažėjimą, mokinių gabumus bei motyvaciją muzikavimui ir mažiau akcentuoja popamokinę veiklą bei materialinę bazę. Mokiniai ypatingai akcentuoja muzikos aparatūrą bei galimybes ir grėsmes susijusias su ja. Taip pat pabrėžia popamokinę veiklą: būrelius, renginius.

2.4. BALBIERIŠKIO PAGRINDINĖS MOKYKLOS MUZIKINIO UGDYMO SISTEMOS VEIKLOS STRATEGIJA

2.4.1. Misija, vizija, filosofija, vertybės, principai, strateginis tikslas

Misija. Būti muzikinio ugdymo sistema, dalyvaujančia muzikinio ugdymo tikslo realizavime ikimokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo programose, savo veikla prisidėti prie mokyklos tradicijų ir šalies muzikinės kultūros puoselėjimo bei bendruomenės narių muzikinės kultūros integracijos į ES.

Vizija. Muzikinis ugdymas prieinamas kiekvienam mokyklos bendruomenės nariui taikant įvairias veiklos formas bei metodus, diegiant informacines technologijas, ugdant tarpusavio bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, kultūrą, toleranciją kitoms kultūroms, nuolat dalyvaujant mokyklos, rajono ir šalies kultūriniame gyvenime, savo muzikinio ugdymo pasiekimus lyginant su šalies bei Europos muzikiniais pasiekimais.

Filosofija. Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistema grindžiama humanistinio ugdymo filosofija, kurios pagrindinės vertybės yra meilė ir pagarba vaikui, grožis, teisingumas, gėris. Vadovaujantis demokratiškumo, humaniškumo principais, sudaromos mokyklos bendruomenei saugaus darbo bei tobulėjimo sąlygos. Svarbiausia – pagarba vaikui, jo teisėms ir nepriklausomybei, darbuotojų reikšmingumo pripažinimas, jų kompetencijos ugdymas bei asmenybės kompetencijos skatinimas.

Muzikinio ugdymo sistema remiasi pasaulinėmis muzikinio ugdymo koncepcijomis bei lietuvių pedagogų E. Balčyčio, A. Piličiausko, V. Krakauskaitės ir kt. metodikomis. Muzikinio ugdymo sistemoje plačiau taikomas muzikos ir gyvenimo ryšio principas – mokoma muzikos įvairaus amžiaus, įvairių socialinių grupių, istorinių epochų charakteristikų, lyčių, žmogaus būsenų, etninių siekių supratimo. Muzikinis ugdymas yra būtina asmenybės harmoningo, visapusiško ugdymo dalis.

Vertybės. Asmenybė, gebanti dalyvauti bei vertinti gimtosios ir kitų pasaulio šalių muzikinę kultūrą.

Principai. Muzikinio ugdymo veikla organizuojama pagal bendruosius švietimo principus:

1. Humanizmas, demokratiškumas, tautiškumas, atsinaujinimas. Ypatingai svarbūs du principai: aktyvumo ir labilumo, leidžiantys vaikams pasirinkti ir keisti veiklą.
2. Užbėgimo priekini ir grįžimo atgal principas – nevengiant platesnių dalykinių temų, kurių bus mokomasi po metų ar dar vėliau, tačiau nuolat yra grįžtama prie girdėtos muzikos, liestų temų.
3. Muzikos ir gyvenimo ryšio principas.

2.4.2. Muzikinio ugdymo sistemos strateginis tikslas: Materialiai aprūpinta, kompiuterizuota muzikinio ugdymo sistema, gebanti tenkinti mokyklos bendruomenės poreikius.

Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistemos programa

1. Tikslas. *Ugdyti kūrybišką, aktyvią ir emocingą, estetiniai ir kultūrinei patirčiai atvirą, prasmingai savo išgales tenkinti gebančią asmenybę, teikti kiekvienam žmogui būtiną muzikinį išprusimą.*

Uždaviniai.

1. Efektyvios muzikinės ugdymo sistemos kūrimas.
2. Parengti mokinių skatinimo sistemą.
3. Sukurti gabių muzikai mokinių su stipria mokymosi motyvacija ugdymo sistemą.

Priemonės.

1. Siekiant užtikrinti muzikinės ugdymo sistemos kokybę, būtina diegti patikimą nuolatinio kokybės vertinimo bei valdymo sistemą. Ugdymo turinys turi užtikrinti bendrųjų programų ir išsilavinimo standartų reikalavimus. Muzikinio ugdymo veikla turi atitikti šiuolaikinės visuomenės poreikius bei paklausą ir realias finansavimo galimybes. Sudaryti sąlygas muzikuoti visiems socialinių ir mokymosi problemų turintiems vaikams. Diegti aktyvius, savarankiškumą ir bendradarbiavimą skatinančius metodus. Aktyviau bendradarbiauti su mokinių tėvais bei mokyklos mokytojais įtraukiant juos į muzikinę veiklą.

2. Siekiant ugdyti muzikalią asmenybę, reikalinga atrasti būdų bei metodų, kad vaikai patys norėtų muzikuoti, aktyviai dalyvauti renginiuose, konkursuose ir kitoje popamokinėje veikloje. Mokinių dalyvavimui renginiuose, būreliuose ir mokinių tarybos veikloje, pamokų lankomumui, pastangoms moksle, klasių kabinetų tvarkymui, nusižengimams įvertinti sudaroma mokinių skatinimo ir drausminimo sistema. Šios sistemos tikslai: ugdyti pareigos, atsakomybės jausmą, populiarinti aktyvią mokinių pamokinę ir popamokinę veiklą; išaiškinti geriausią klasę bei pažangiausius ir aktyviausius mokinius; paskatinti geriausius mokyklos bendruomenės narius.

Už sistemos įgyvendinimą atsakingi visi mokyklos nariai. Mokinių veiklos rezultatai žymimi suvestinėje, už kurios pildymą atsakingas direktoriaus pavaduotojas ugdymui. Mokslo metams pasibaigus išaiškinama klasė nugalėtoja bei pažangiausi ir aktyviausi mokiniai, kurie paskatinami mokomąja-pažintine ekskursija. Klasės nugalėtojos mokiniai, turintys elgesio problemų, nusižengimų klasėje bei mokykloje, į ekskursiją nevyksta. Pažangiausi ir aktyviausi mokiniai, turintys elgesio problemų, nusižengimų klasėje bei mokykloje, į ekskursiją taip pat nevyksta. Vertinimo kriterijai klasėms pateikiami lentelėje [žr. 22 lentelę]

Vertinimo kriterijai klasėms

	Vertinimo kriterijai klasėms
Pamoka.	Praleistos pamokos: skaičiuojamas klasės mokinių praleistų pamokų vidurkis. Mažiausiai pamokų praleidusiai klasei skiriama 10 balų; toliau balų skaičius mažinamas iki 9 ir t.t. Už kiekvienus 5 pavėlavimus klasei atimamas 1 balas.
Dalyvavimas renginiuose.	I. Mokyklos organizuojami renginiai: 1. kiekviename renginyje dalyvavusi klasė (ar jos komanda) gauna po 1 balą; 2. už renginio organizavimą ar pravedimą klasei skiriamas 1 balas; 3. už prizines vietas balai skiriami papildomai: 1 vieta-3 balai, 2 vieta-2 balai, 3 vieta-1 balas. II. Dalyvavimas savivaldybės renginiuose vertinamas pagal 1 punktą. III. Respublikiniai renginiai: 1. kiekvienas mokinys, dalyvavęs apskrityje, respublikos, tarptautiniuose renginiuose, gauna po 1 balą; 2. už prizinę vietą kiekvienas mokinys gauna 1 balą; 3. mokinys, dalyvavęs tarptautiniuose renginiuose ir patekęs geriausiųjų sąrašą, gauna 1 balą.
Pastangos moksle.	Vedamos kiekvienos klasės pažangumo vidurkis. Klasei, kurios pažangumo vidurkis aukščiausias, skiriama 10 balų; toliau balų skaičius mažinamas iki 9 ir t.t.
Dalyvavimas būreliuose	Už kiekvienus 5 mokinius dalyvaujančius būrelyje klasei skiriamas 1 balas. Kiekvienas mokyklos mokinių tarybos narys už aktyvų dalyvavimą klasei prideda po 1 balą.
Nusižengimai.	Už mokyklos vidaus taisyklių nesilaikymą pamokų bei pertraukų metu minus 1 balas
Klasės kabinetas	1. Jei klasės baldai švarūs, tvarkingi – 5 balai. 2. Jei stendai turiningi, estetiški – 3 balai. 3. Bendras klasės estetinis vaizdas – 2 balai.

Vertinimo kriterijai (mokiniams) Pažangiausias mokinys - labai gerai ir gerai besimokantis mokinys (pagal pažangumo suvestines). Aktyviausias mokinys – aktyviai dalyvaujantis popamokinėje veikloje, aktyvus klasės ar mokinių tarybos narys, neturi neigiamų įvertinimų trimestruose, neturi nuobaudų ir vykdo mokyklos reikalavimus.

Pastaba. Ši sistema gali būti keičiama arba papildoma mokyklos tarybai pritarus.

3. Didelį dėmesį kreipiant į problemiškus ar mokslo sunkumų turinčius vaikus, dažnai pamirštami gabūs vaikai. Svarbu atkreipti dėmesį į gabius vaikus bei juos paskatinti. Gabių vaikų muzikinio ugdymo sistema bus sukurta vykdant talentų paiešką, skelbiant mokymosi rezultatus, ruošiant vaikus konkursams, organizuojant pažintines ekskursijas į teatrus, koncertus.

2. Tikslas. Pedagoginės kvalifikacijos kėlimas.

Uždaviniai:

1. Kelti kvalifikacinę kategoriją

2. Įgyti naujų kvalifikacijų
3. Bendrauti ir bendradarbiauti su kitų mokyklų muzikinio ugdymo specialistais.

Priemonės.

1. Patiems organizuoti bei dalyvauti kitų organizuojamuose seminaruose, mokslinėse konferencijose. Dalyvauti rajoniniuose, respublikiniuose bei tarptautiniuose konkursuose. Bendradarbiaujant su mokyklos mokytojais, integruoti muzikinį ugdymą su kitais mokomaisiais dalykais. Rengti straipsnius spaudai muzikinio ugdymo temomis.

2. Didėja pedagogų poreikis ne tik tobulinti kvalifikaciją, bet ir įgyti naujų kvalifikacijų. Vykdamas švietimo įstatymą, siekti užimamą pareigybę atitinkančios kvalifikacijos ir atitinkamos pedagoginės kompetencijos aukštesnės pakopos studijose. Nuolat domėtis muzikinio ugdymo tendencijomis šalyje bei pasaulyje.

3. Bendraujant ir bendradarbiaujant su kitų mokyklų muzikinio ugdymo specialistais organizuoti bendrus muzikinius renginius, dainų festivalius, vesti bei stebėti atviras pamokas. Aptarti organizuojamus seminarus bei parengti jų vykdymo planą. Metodiniuose rateliuose pristatyti atestacijai reikalingus rodiklius bei skleisti gerą patirtį.

3. Tikslas. Metodinės ir materialios bazės plėtra.

Uždaviniai:

1. Kompiuterizuoti muzikinio ugdymo sistemą.
2. Kaupti ir komplektuoti didaktinę bei padalomąją medžiagą.
3. Atnaujinti muzikos aparatūrą.

Priemonės.

1. Vystantis informacinėms technologijoms ir daugėjant informacijos būtina kompiuterizuoti muzikinį ugdymą. Rašyti projektus į įvairius Lietuvos bei užsienio fondus siekiant gauti lėšų naujiems kompiuteriams, kompiuterinėms muzikinio ugdymo programoms, apmokymams bei darbui su šiomis programomis organizuoti.

2. Didaktinės medžiagos kaupimas ir atnaujinimas kompiuterinėje sistemoje. Rašyti bei tobulinti muzikinio ugdymo planus, programas, scenarijus, informacijos bei idėjų ieškant naujausioje literatūroje, internete. Rengti kontrolines užduotis, testus, kryžiažodžius ir kitą pamokoms reikalingą medžiagą, ją komplektuojant pagal klases bei planuose nurodomas temas. Planuoti fonogramų, muzikos klausymui reikalingų kompaktinių diskų, vaizdinės medžiagos įsigijimą iš mokinio krepšelio.

3. Rašyti projektus į įvairius Lietuvos bei užsienio fondus, siekiant atnaujinti seną bei įsigyti naujos muzikos aparatūros. Reikalinga naujas stiprintuvas, garso kolonėlės, šviesos efektai ir pora naujų mikrofonų bei pakrovėjų. Diskotekų metu ir mokamų renginių metu surinktas lėšas galima taip pat panaudoti aparatūros atnaujinimui.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Remiantis atlikto tyrimo duomenimis galima pagrįsti iškeltą hipotezę, jog Balbieriškio pagrindinės mokyklos muzikinio ugdymo sistema pasižymi šiomis pagrindinėmis strateginėmis kryptimis:

- 1. *Mokiniamis suteikti muzikinės, estetiškos kompetencijos bei socialinės kultūrinės brandos pagrindus, ugdyti kūrybišką, aktyvią, emociingą, estetiniai ir kultūrinei patirčiai atvirą mokinio asmenybę, gebančią prasmingai dalyvauti aplinkos muzikiniame gyvenime.***

Atlikus išorinių bei vidinių veiksnių analizę galima teigti, jog Prienų rajonas ypatingai gausus kultūros ir etnografiniais paveldais. Tai sudaro sąlygas vesti integruotas pamokas. Palankios bendradarbiavimo sąlygos su kitomis mokyklomis, išplėtota ryšių sistema. Parengti pamokinio bei popamokinio muzikinio ugdymo planai, kurie skatina mokinius dalyvauti kūrybinėje, atlikėjiškoje pažintinėje veikloje bei įgyti muzikinės kalbos ir stiliaus nuovoką bei muzikos kultūrinio, socialinio, istorinio konteksto supratimą, užtikrinantys veiklos nuoseklumą, atitinkantys muzikinio ugdymo standartų bei bendrųjų ugdymo planų reikalavimus.

Atlikta muzikinio ugdymo sistemos SSGG analizė atskleidžia muzikinės ugdymo sistemos stiprybes: dalyvavimas renginiuose, tradicinės bei integruotos muzikinio ugdymo pamokos, popamokinės muzikinės veiklos būrelis, gabūs muzikos srityje mokiniai bei didelė mokinių motyvacija muzikavimui. Tačiau išryškėjo ir muzikinio ugdymo sistemos silpnosios vietos: Balbieriškyje nėra muzikos mokyklos, pasigendama popamoknės muzikinės veikos įvairovės (trūksta grojimo instrumentu pamokų, šiuolaikinių šokių būrelių, estradinio dainavimo pamokų), organizuojami renginiai reikalauja didelio pasirengimo, tačiau į juos mažai ateina tėvų.

- 2. *Muzikos specialistams kelti pedagoginę kvalifikaciją.***

Mažėja neatestuotų mokytojų dalis. Tiek šalies, tiek savivaldybės mastu daugiausia mokytojų yra įgijusių vyresniojo mokytojo kategoriją, daugėja mokytojų metodininkų bei mokytojų ekspertų. Balbieriškio pagrindinės mokyklos mokytojų personas yra aukštos kvalifikacijos. Dirba 1 mokytojas ekspertas, 3 metodininkai, 21 vyresnysis mokytojas, 2 mokytojai kelia savo kvalifikaciją aukštesiose mokyklose ir 1 mokytojas turi aukštesnįjį išsilavinimą.

Geras muzikos mokytojas – viena iš pagrindinių muzikinio ugdymo sistemos stiprybių, tačiau pasigendama daugiau kvalifikuotų specialistų, galinčių užsiimti muzikinio ugdymo organizavimu, papildomomis instrumento pamokomis. Įžvelgiama grėsmė, jog

kvalifikuotas specialistas, gali neatsirasti Balbieriškio pagrindinėje mokykloje dėl mažėjančio mokinių skaičiaus.

3. Metodinės ir materialios bazės plėtra.

Atlikta išorinių bei vidinių veiksnių analizė rodo, kad po truputį didėja finansavimas švietimo įstaigoms. Įgyvendinant mokyklų tinklo pertvarkymo programą mažos mokyklos tapo didesniųjų skyriais. Po mokyklos tinko pertvarkymo Prienų rajone suformuota 1 gimnazija, 1 vidurinė mokykla reorganizuota į pagrindinę, 15 mažakomplekčių mokyklų ir kaimo darželių tampa pagrindinių ir vidurinių mokyklų skyriais. Tokiu būdu Balbieriškio pagrindinės mokyklos priešmokyklinio ugdymo skyriumi tapo vaikų darželis bei pradinio ugdymo mokykla.

Šis sprendimas pagerino bazinių mokyklų materialinės bazės panaudojimą, mokiniai ir jų tėvai susipažįsta su kitų mokyklų patirtimi, įgauna bendravimo įgūdžių, skyriai sulaukia bazinių mokyklų socialinių pedagogų, logopedų, psichologų pagalbos.

Tobulinant švietimo infrastruktūrą, racionaliau komplektuojamos klasės, todėl efektyviau naudojamos švietimui skiriamos lėšos, nuolat auga 1 mokiniui tenkančios lėšos.

LR švietimo ir mokslo ministerija vykdo Mokyklų tobulinimo programą (MTP) ir 2005 m. skyrė lėšas mokymo priemonėms mokykloms, dalyvaujančioms trečiajame MTP etape: Balbieriškio pagrindinei mokyklai buvo skirta 4 727,19 Lt.

Išorinių bei vidinių muzikinio ugdymo sistemos analizės duomenimis 2003 / 2004 m. mokyklą pasiekė elektrinis sintezatorius CASIO 3000, du mikrofonai su stovais, nupirkti nauji mikrofonų akumuliatoriai bei krovimo įranga. 2004 / 2005 atnaujinti vadovėliai 5-6 klasėms. Pasipildžius nauja muzikine įranga suaktyvėjo muzikinė veikla.

Atliktos SSGG analizės duomenimis viena didžiausių stiprybių apklaustieji respondentai laiko muzikinio ugdymo aparatūrą. Tačiau įvardindami silpnybes išskiria, jog būtina atnaujinti esamą seną aparatūrą: stiprintuvą, garso įrangą, reikalingi šviesos efektai.

Iš atliktos analizės duomenų galima daryti šias išvada: respondentai, įvardindami muzikinio ugdymo sistemos SSGG, skiria skirtingus akcentus. Šiuos akcentus galima suskirstyti į keletą stambių bloką: Materialinė bazė, muzikinio ugdymo mokytojas, mokiniai, jų motyvacija bei muzikiniai gabumai, pamokinė bei popamokinė muzikinio ugdymo veikla, muzikos skyriaus įsteigimas Balbieriškio miestelyje.

Didžiausia muzikinio ugdymo stiprybe mokytojai laiko dalyvavimą mokyklos miestelio bei rajono organizuojamuose renginiuose. Šiam požiūriui taip pat pritaria mokiniai. Antroje vietoje didžiausia muzikinio ugdymo stiprybe mokytojai laiko tradicines bei integruotas muzikinio ugdymo pamokas, tačiau tėvai šios stiprybės visiškai neįvardino ir tik nedidelė dalis mokinių sutinka su šiuo požiūriu. Daugiausia apklaustųjų respondentų

nuomonės sutapo įvardinant stiprybę muzikinio ugdymo aparatūrą. Jog tai pati didžiausia muzikinio ugdymo stiprybė akcentuoja 42 mokiniai, antruoju numeriu šią stiprybę mini 6 tėvai ir trečiuoju – 11 mokytojų.

Pagrindine muzikinio ugdymo silpnybe mokytojai laiko tai, jog nėra Balbieriškio miestelyje muzikos mokyklos. Šią silpnybę įvardina ir tėvai bei mokiniai. Nors muzikinio ugdymo aparatūra apklaustųjų respondentų buvo laikoma viena iš pagrindinių stiprybių, 25 mokiniai mano, kad trūksta geresnės aparatūros, kadangi yra prastas stiprintuvas, šviestuvas bei įgarsinimo sistema. Mokytojams yra labai svarbu tai, kad mažiems vaikams nesaugu ir nepatogu važinėti į muzikos mokyklą, kadangi iki jos 15 km., todėl kartais vaikai išeina mokytis į Alytų arba į Prienus.

Kiek sunkiau apklaustiems respondentams, ypačiai mokiniams, sekėsi įvardinti muzikinio ugdymo sistemos galimybes. Mokiniai ypačiai akcentuoja galimybę rinktis ir turėti daugiau popamokinės muzikinės veiklos būrelių. Mokytojų svarbiausia galimybė akcentuoja projektų kūrimą ir įgyvendinimą, lėšų pritraukimui bei vaikų muzikinės kultūros ugdymui. Šią galimybę antroje vietoje pagal svarbumą akcentuoja tėvai. Nors tai, kad nėra Balbieriškio miestelyje muzikos mokyklos labiau akcentavo mokytojai, įvardindami galimybes tai daugiau akcentuoja tėvai. Mokiniai išvelgia galimybę įsigyti naujų muzikos instrumentų ir įrengti muzikos instrumentų klasę. 4 tėvai bei 2 mokytojai taip pat mano esant tokią galimybę.

Įvardinant didžiausią grėsmę Balbieriškio pagrindinėje mokykloje sutapo tėvų bei mokytojų nuomonės. Pagrindinė grėsmė yra ta, kad mokykloje nuolat mažėja mokinių. Mažėjančioje mokinių skaičiumi mokykloje, gali neatsirasti aukštos kvalifikacijos muzikos mokytojas, kuris užsiimtų muzikinės veiklos organizavimu, tai akcentuoja ir mokytojai, ir mokiniai. Tiek mokytojai, tiek tėvai bei mokiniai akcentuoja grėsmę, kad Balbieriškyje įsteigtas muzikos mokyklos skyrius gali nesugebės konkuruoti su kitomis miesto (Alytaus, Prienu) muzikos mokyklomis, nesurinkti reikiamo mokinių skaičiaus. Mokiniai, kaip didžiausią grėsmę akcentuoja tai, kad gali trūkti lėšų užsiimti įvairia muzikine veikla bei įsigyti trūkstamos aparatūros.

Pasiūlymai:

Ū Įgyvendinti mokinių skatinimo sistemą, vadovaujantis nurodytais kriterijais. Ši sistema ne tik skatintų mokinius veikti, konkuruoti tarpusavyje, bet ir atliktų elgesio kontrolės funkciją, skatintų būti vieningais.

Ū Skirti daugiau valandų popamokiniam muzikiniam ugdymui. Nors papildomam muzikiniam ugdymui jau yra skirta 5 valandos (2 val. 1-4 kl., 3 val. 5-10 kl.), tačiau organizuojami renginiai ir koncertai, rengiami festivaliai reikalauja dažnesnių repeticijų ir

daugiau laiko nei 2 val. per savaitę. Pasiruošimas gerai pasirodyti konkurse ir kituose renginiuose reikalauja nuoseklaus ugdymo ir nuolatinio kasdienio darbo.

Ū Suburti Balbieriškio pagrindinėje mokykloje muzikinę grupę. Į šią veiklą galima įtraukti muzikuojančius tėvus. Tokiu būdu atsirastų muzikinės veiklos pasirinkimo galimybės, tėvai būtų įtraukti į mokyklos renginių organizavimą bei dalyvavimą juose.

Ū Suburti norinčių dainuoti mokytojų kolektyvą. Praktika rodo, jog dainuojančių mokytojų mokykloje tikrai nemažai, tačiau jie gana konservatyvūs ir į atlikėjišką veiklą žiūri skeptiškai. Viena iš muzikinio ugdymo SSGG analizės silpnybių buvo įvardintas atmestinas požiūris į muzikinį ugdymą Balbieriškio pagrindinėje mokykloje. Reikalinga skatinti mokytojus dalyvauti įvairiuose pasirodymuose. Patys aktyviai dalyvaudami muzikinėje veikloje rodytų tinkamą pavyzdį mokiniams bei tėvams, neliktų abejingi muzikos dalykui kaip ugdymo sistemai.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Bagdonas E., Bagdonienė L.. Administravimo principai. Kaunas: Technologija 2000 m. (ps.38)
2. Butkus F. S. Vadyba: organizacijos veiklos operatyvaus valdymo pagrindai. Vilnius: Eugrimas 2003 m.(ps.17)
3. Dobranskienė R. Mokyklos bendruomenės vadyba/Monografija. Klaipėda 2002 m.
4. Everard B. ir Morris G.. Efektyvus mokyklos valdymas. Vilnius: Poligrafija ir informatika 1997 m.
5. Gutskey Th. R.. Profesinio tobulinimosi vertinimas. Vilnius: Garnelis 2004 m.
6. Fullan M. Pokyčių jėgos/skverbimasis į ugdymo reformos gelmes. Vilnius 1998 m.
7. Jucevičienė P. ir kiti. Lyginamoji edukologija/Monografija. Kaunas: Technologija 1997m.
8. Jucevičius R., Jucevičienė P., Jankūnaitė B, Cibulskas G.. Mokyklos strategija/Strateginio vystymo vadovas. Kaunas 2003 m.
9. Lukoševičius K., B. Martinkus. Mažųjų ir vidutinių įmonių vadyba/Mokomoji knyga. Kaunas: Technologija 2001 m.(ps.47)
10. Lusthausas CH. Mokyklų veiklos vertinimo ir tobulinimo principai/Švietimo vadyba: Vilnius 1997 m.
11. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų programos. I – X / Red. Jackūnas Ž., Kuolys D., Lukšienė M. Vilnius 1997 m. (ps.23)
12. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos Bendrosios programos/projektai. Vilnius 1994 m.
13. Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos, Mokytojų tobulinimo centro projektas: Pagrindinė mokykla – besimokanti organizacija/Trisdešimties mokyklų patirtis. Vilnius: Kronta 2003 m.
14. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Švietimas savivaldybėse. Vilnius 2003 m. (ps.134)
15. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija; Švietimo plėtotės centras. Lietuvos švietimas 2002. Vilnius 2003 m.
16. Makštutis A., Veiklos vadyba/Teorija ir praktika. Vilnius 1999 m., (ps.242)
17. Moksleivių papildomas ugdymas. Vilnius 1994 m.
18. Rado P. Švietimas pereinamuoju laikotarpiu/Švietimo politikos kūrimo kryptys Vidurio Europos ir Baltijos šalyse. Vilnius: Garnelis 2003 m.
19. Rinkevičius Z. Muzikinis mąstymas ir jo ugdymas mokykloje. (Psichopedagoginiai ir filosofiniai aspektai)/Mokslinė monografija. Klaipėda 2002 m.
20. Rinkevičius Z. Muzikos pedagogika (Bendrais muzikinis ugdymas). Klaipėda.1998 m.
21. Stoškuvienė R. Muzikinio skirtumo Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje bendrumai bei skirtumai/Tiltai/Priedas: mokslo darbai 2004, Nr. 20, (ps.130). Klaipėdos universitetas.
22. Švietimo reforma ir mokytojų rengimas I d. Vilnius 1996 m.
23. Umbrasienė V., Ne vien solfedžio/Muzikos žurnalas „Gama“; Nr. 19; - Vilnius. 1998 m.
24. Vasiliauskas A. Firmų strateginis valdymas studentams ir verslininkams/Mokomoji knyga. Vilnius: VVK 2001 m.
25. Velička E. Garsų ir tylos paslaptys/Muzika 1 – 4 klasėje.
26. Želvys R.. Švietimo organizacijų vadyba/Mokomoji priemonė. Vilniaus universiteto leidykla 2003 m.
27. www.smm.lt/teisine_baze/docs/nutarimai745.htm [žr.d. 2005-06-16]
28. www.Imm.ku.lt/publikacijos.htm [žr.d. 2005-06-16]
29. www.pedagogika.lt/standart/programos.pdf [žr.d. 2005-06-16]
30. www.prienai.lt/taryba/20000316/391-P1.HTM-9K [žr.d. 2005-06-16]
31. Balbieriškio pagrindinės mokyklos veiklos planas 2004/2005 m.
32. Bendrieji ugdymo planai 2005 – 2007 metų.
33. Papildomojo muzikinio ugdymo, vokalinio ansamblio, 2004/2005 m. m. veiklos planas.
34. Papildomojo muzikinio ugdymo, pradinių klasių, 2004/2005 m. m. veiklos planas.

35. Kūno kultūros, technologijų ir meninio ugdymo susivienijimo 2004/2005 m.m. veiklos planas.
36. Prienų rajono, Balbieriškio pagrindinės mokyklos 2005 m.m. nuostatai
37. Mokyklos tarybos veiklos programa 2004/2005 m.m.
38. Projektas: „Nemuno vingis“/dieninė vaikų ir vasaros stovykla /Mokyklos dalyvavimas projektuose. Prienų raj., Balbieriškio pagr. m-kla. 2005 m.
39. Projektas: Socialinių pedagogų etatų steigimo konkursas./Mokyklos dalyvavimas projektuose; Prienų raj., Balbieriškio pagr. m-kla. 2001m.
40. Lietuvos karinių oro pajėgų ir Prienų raj., Balbieriškio pagrindinės mokyklos bendradarbiavimo sutartis 2002-07-07.
41. Prienų rajono muzikos mokytojų metodinio susivienijimo veiklos planas 2004/2005 m.
42. Prienų raj., Balbieriškio pagrindinės mokyklos ir Prienų krašto muziejaus bendradarbiavimo sutartis 2005-03-10.
43. Ugdymo turinio planavimas.
http://www.smm.lt/ugdymas/docs/de_teminiu_planu_rengimo.doc
44. Balbieriškio pagrindinės mokyklos mėnesiniai darbo planai 2004 – 2005 m.m.
45. Kaminskienė V. Mokytojų atestacija/Švietimo naujienos/Informacinis leidinys 2005 m. Nr.5(200)
46. Balbieriškio pagrindinės mokyklos 1997 – 2004 m. m. veiklos sąvadai.
47. Penkių linijų labirintuose/Muzikos žurnalas Gama 92 m. Nr.1,
48. Pradinio bei muzikinio ugdymo programos <http://www.smm.lt/fil/vplanai/mplanas.htm> [žr.2005-06-27]
49. Balbieriškio pagrindinės mokyklos ugdymo turinio organizavimas 2004 – 2005 m. m.
50. Informacija apie ugdymo proceso higienos reikalavimų įgyvendinimą Kauno aps. Bendrojo lavinimo mokyklose <http://www.Kaunas.aps.lt/svietimas/internetui.doc> [žr. 2005 07 01].
51. Rinkevičius Z. Mokinių muzikinis ugdymas/Teorinių pagrindų matmenys/Monografija. Mokymo priemonė aukštųjų mokyklų studentams. – Klaipėda 1993 m.
52. Kievišas J., Jakštonienė Z., Bagdonienė A. Muzikos specialisto ugdymas.Vilnius 2001 m.
53. Muzikos žurnalas „Gama“, Nr. 24./Dalkroze‘as apie improvizavimą ir judesius. 2000 m.
54. Muzikos žurnalas „Gama“ Nr. 17/Moksleivių muzikinių pasiekimų vertinimas. 1997 m.
55. Jucevičius R. Strateginis organizacijų vystymas/Monografija. Kaunas 1998 m.
56. Vasiliauskas A. Strateginis valdymas/Enciklopedija. Vilnius 2002 m.
57. Balbieriškio pagrindinės mokyklos internetinė svetainė www.klevas.w3.lt
58. Chandler, A. D. Jr. (1962) Strategy and Structure: Chapters in the History of the Industrial enterprise. Cambridge, Mass.: MIT Press.
59. Ansoff, H. I. (1979) Strategic Management. N. Y.:John Wiley
60. Beernaert, Y.(2001). Overview of competencies of the evaluator. European dimension portfolio: KHLeuve, p. 85.
61. www.forumas.smm.lt
62. Ališauskas, R. (2003). Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas. Lietuvoje Švietimo visiems kokybė: pagrindiniai mokymosi visa gyvenimą įgūdžiai, Europos dimensija ir Baltijos šalių vizija // Regioninė konferencija, Vilnius, (p.27-31).
63. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija (2004). Lietuvos švietimas. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, (p.151).
64. Lietuvos valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatos <http://www.smm.lt/kiti/strategija2003-12.doc>
65. Bruzgelevičienė R. Švietimo reformos darbai tūkstantmečių sandūroje: tendencijos, lūkesčiai./Lietuvos švietimo kaita. Vilnius: Garnelis, 2001 m.
66. Louise Stoll, Dean Fink. Keičiame mokyklą. Vilnius: Margi raštai 1998 m.
67. David Hopkins, Mel Ainscow, Mel West. Kaita ir mokyklos tobulinimas/XX a. pedagogikos klasika. Vilnius: Tyto alba, 1998. (p.320)

68. Lietuvos respublikos Švietimo ir mokslo ministerija. <http://www.smm.lt>
69. Dagienė V. Šiuolaikinės informacinės technologijos švietime: kalbos problema / Matematikos ir informatikos institutas <http://aldona.mii.lt/pms/kalba/kalb-pr.html>
70. Informacinės technologijos švietimo įstaigose <http://www.std.lt>
71. Prienų rajono savivaldybė tinklapis. Straipsnis iš Vikipedijos, laisvosios enciklopedijos. <http://lt.wikipedia.org/wiki> [žr. 2006-01-31]
72. Prienų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2004 m. veiklos ataskaita http://www.prienai.lt/text_lt/DirAtask.pdf
73. 2004 – 2012 metų, Prienų rajono plėtros strateginis planas www.prienai.lt
74. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija. Švietimas regionuose 2005/ Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius 2005 m.
75. Vitkauskas R. Humanistinio ugdymo tendencijos muzikos pedagogikoje. Pedagogika 2002. (p. 63)
76. Stoškuvienė R. Muzikinio ugdymo Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje bendrumai ir skirtumai/ Muzikinis ugdymas mokykloje: tradicijos ir inovacijos/Tiltai Nr. 20. Klaipėda 2004 m.
77. Jarekaitė S. Muzikinio ugdymo idėjų ir tikslų formulavimas Vakarų Europoje/Tiltai Nr. 20 Priedas: Mokslo darbai. Klaipėda 2004 m.
78. Šumskis A. Bendrojo muzikinio ugdymo problemos švietimo reformos kontekste/ Muzikinis ugdymas: Tęstinumo ir grandžių sąveikos problemos/ III Respublikinės mokslinės konferencijos pranešimai. Vilnius 1999 m. vasario 5-6 d.
79. Čepinskas R. Lietuvos muzikinio švietimo koordinavimo klausimu./Muzikos kultūros situacija nepriklausomoje Lietuvoje/Tarptautinės mokslinės praktinės konferencijos pranešimai. Margi raštai, Lietuvos muzikos akademija. Vilnius 1996m.
80. Kubiliūnas A. Akligatvio vingiai arba kur einame? <http://www.muzikosbarai.lt/kritik95.htm>
81. Visockienė J. Socialinės pedagogikos pagrindai. Vilnius 1995 m. (ps.11)
82. Želvys R. Švietimo vadyba ir kaita. Vilnius 1999 m. (ps.61)
83. Prienų rajono savivaldybės tarybos 2005 m. veiklos ataskaita. www.prienai.lt [žr.2006-05-13].
84. Balbieriškio pagrindinės mokyklos bibliotekos apskaitos žiniaraštis.
85. Balbieriškio pagrindinės mokyklos tarybos posėdžio protokolas Nr.1. 2005-08-31 d.

1 PRIEDAS

1 lentelė.

Nedarbo lygis (gyventojų užimtumo tyrimo duomenimis) %

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Vidutinis metinis gyventojų sk.	3601,6	3575,1	3549,3	3524,2	3499,5	3481,3	3469,1	3454,2	3435,6	...
Nedarbo lygis (gyventojų užimtumo tyrimo duomenimis) %	...	14,1	13,2	14,6	16,4	17,4	13,8	12,4	11,4	7,2

Šaltinis: [70];

2 lentelė modifikuota.

Pagrindiniai demografiniai gyventojų pokyčiai 2000 -2005 m.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005*
Gimusių skaičius	34149	31546	30014	30598	30419	30568
Mirusių skaičius	38919	40399	41072	40990	41340	43526
Natūralus gyventojų prieaugis/sumažėjimas	-4770	-8853	-11058	-10392	-10921	-12958
Santuokų skaičius	16906	15764	16151	16975	19130	19773
Ištuokų skaičius	10882	11024	10579	10599	10997	11196
Gimusiųjų	9,8	9,1	8,6	8,9	8,8	9,0
Mirusiųjų	11,1	11,6	11,8	11,9	12,0	12,8
Natūralaus gyventojų prieaugio/sumažėjimo	-1,3	-2,5	-3,2	-3,0	-3,2	-3,8
Santuokų	4,8	4,5	4,7	4,9	5,6	5,8
Ištuokų	3,1	3,2	3,1	3,1	3,2	3,3

Išankstiniai duomenys *

Šaltinis: [70];

3 lentelė iš dalies modifikuota.

Kompiuteriai ir internetas švietimo įstaigose

Mokslo metų pradžioje	Iš viso kompiuterių	Kompiuterių, prijungtų prie interneto, skaičius		Kompiuterių, naudojamų mokymui, skaičius		100 mokinių ir studentų tenka kompiuterių, naudojamų mokymui.
		iš viso	%	iš viso	%	
Bendrojo lavinimo mokyklos						
2002–2003	20913	10224	48,9	14030	67,1	2,5
2003–2004	27406	17086	62,3	22222	81,1	4,0
2004–2005	31816	22499	70,7	24872	78,2	4,6
Profesinės mokyklos						
2002–2003	3249	2257	69,5	2362	72,7	5,3
2003–2004	3745	2962	79,1	2576	68,9	5,8
2004–2005	5080	4298	84,6	3355	66,0	7,2
Aukštesniosios mokyklos						
2002–2003	4496	3592	79,9	3226	71,8	14,4
2003–2004	2450	2033	83,0	1673	68,3	13,6
2004–2005	1362	1141	83,8	921	67,6	19,0
Kolegijos						
2002–2003	3239	2800	86,4	2244	69,3	8,6
2003–2004	4020	3526	87,7	2622	65,2	6,5
2004–2005	5162	4584	88,8	3290	63,7	6,3
Universitetai						
2002–2003	10598	9859	93,0	5306	50,1	4,4
2003–2004	12108	11647	96,2	6064	50,1	4,7
2004–2005	13996	13498	96,4	7282	52,0	5,3

Šaltinis: [70];

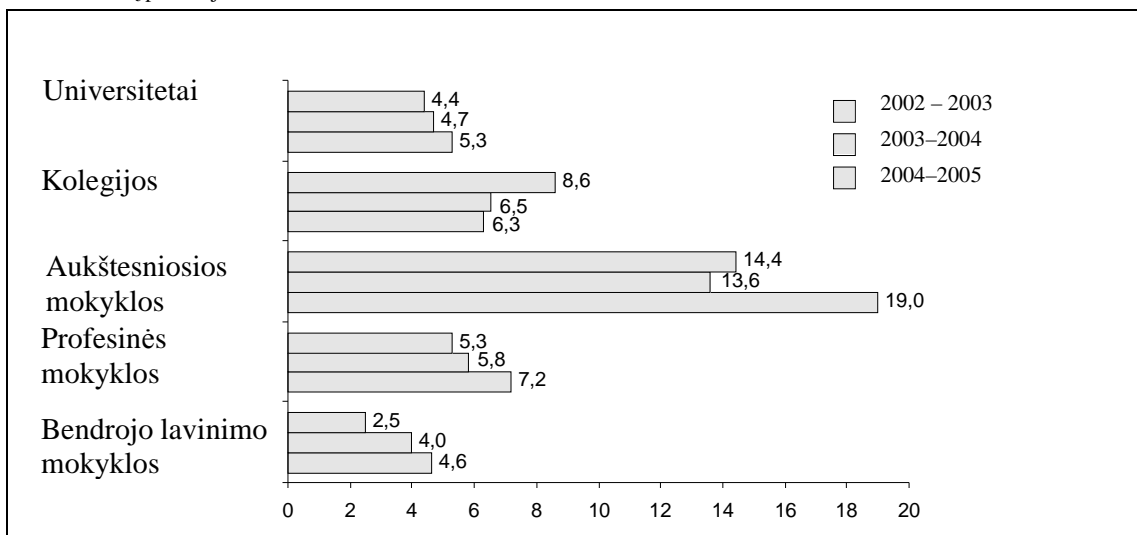
4 lentelė.

Gyventojų skaičius, teritorija ir tankumas apskrityse ir savivaldybėse

	Gyventojų skaičius				Teritorija, km ²	Gyventojų skaičius 1 km ² 2005 m. pradžioje
	Metų pradžioje		Vidutinis metinis	Liepos 1d.*		
	2004	2005	2004	2005		
Iš viso:	3445857	3425324	3435591	3412770	65300	52,5
Kauno apskritis	691445	685723	688584	682594	8089	84,8
Birštono sav.	5376	5309	5343	5331	124	42,8
Jonavos r. sav.	52305	52388	52346	52246	944	55,5
Kaišėdorių r. sav.	37211	36885	37048	36654	1087	33,9
Kauno m. sav.	368913	364059	366486	361274	157	2318,8
Kauno r. sav.	84104	84569	84336	85509	1496	56,5
Kėdainių r. sav.	65049	64656	64853	64271	1677	38,6
Prienujų r. sav.	35017	34785	34901	34498	1031	33,7
Raseinių r. sav.	43470	43072	43271	42811	1573	27,4

Šaltinis: [71];

Mokslo metų pradžioje

2 pav. Kompiuterių skaičius 100-ai mokinių ir studentų

Šaltinis: [70];

2 PRIEDAS

5 lentelė

Pirminiai SSGG analizės rezultatai. Stiprybės

Eil. Nr.	Stiprybės	Dažniai		
		Mokytojai -3	Tėvai-2	Mokiniai-1
1	Geras muzikos mokytojas (kompetetingas, energingas, kūrybingas, aktyvus, mokantis sudrausminti, puikus)	7	5	25
2	Kvalifikuoti mokytojai	2	-	-
3	Geros mokymo priemonės	2	-	1
4	Mokinių gebėjimas pasiruošti tradiciniams renginiams	1	-	-
5	Dalyvavimas įvairiose religinėse šventėse	1	-	-
6	Susipažįsta su muzikos instrumentų istorija	1	-	-
7	Aparatūra	3	4	13
8	Gera aparatūra	-	-	24
9	Nebloga aparatūra	4	-	4
10	Gera materialinė bazė	5	2	1
11	Ilgarsinimo sistema	4	2	1
12	Gabūs muzikai mokiniai (daug dainuojančių mokinių)	3	3	17
13	Gerai vaidinantys mokiniai	-	-	1
14	Turime būtinus muzikos pamokoms instrumentus	1	1	4
15	Naujas elektrinis muzikos instrumentas	2	1	1
16	Aktų salė (gera, didelė, graži)	6	4	12
17	Didelės patalpos (tinkamos papildomam muzikiniam ugdymui, projektinei veiklai plėtoti)	3	-	-
18	Aprūpintas muzikos kabinetas	1	1	3
19	Papildomo muzikinio ugdymo būrelis	5	3	28
20	Aktyvi mokinių raiška renginių metu	1	-	-
21	Mokykloje organizuojami geri renginiai	7	2	18
22	Organizuojama daug renginių su muzika	-	-	10
23	Integruotos pamokos	7	-	4
24	Dalyvavimas įvairiuose renginiuose(mokyklos, miestelio bei rajono renginiuose.	2	-	8
25	Bendri renginiai su miestelio bendruomene	4	1	
26	Gerai solistai	-	-	1
27	Bendradarbiavimas su tėvais	1	-	-
28	Mokinių didelė motyvacija muzikavimui	5	3	-
29	Mokinių aktyvus dalyvavimas muzikinėje veikloje	1	5	1
30	Darbštūs mokiniai	-	-	1
31	Aktyvūs mokiniai	-	-	1
32	Galimybė laisvai pasirinkti ir ugdyti savo gebėjimus	1	-	-
33	Gerai ryšiai su mokinių tėvais	1	-	-
34	Gilios mokyklos tradicijos	2	-	-
35	Repertuaras atitinkantis šventės specifiką	2	4	-
36	Vykdomi projektai	1	-	-
37	Unikali geografinė padėtis (Dzūkijos ir Suvalkijos regionų sankirta)	-	1	-
38	Muzikos pamokos (gerai išmokoma dainuoti)	3	-	8
39	Asmenybės tobulėjimas	-	-	1
40	Nauji muzikos vadovėliai 5-10 kl. vadovėliai	-	-	9
41	Choreografija atliekant dainas	-	1	-
42	Gerai „didžėjai“	-	-	1
43	Diskotekos	-	-	1
44	Muzikos mokyklas lankantys mokiniai	-	-	1
45	Šiuolaikinės dainos	-	-	5
46	Savarankiškai besimokantys šokti mokiniai	-	-	3
47	Naujos mokyklos patalpos	-	-	1
48	Gerai, bet griežti mokytojai	-	-	1

Pirminiai SSGG analizės rezultatai. Silpnybės

Eil. Nr.	Silpnybės	Dažniai		
		Mokytojai -3	Tėvai-2	Mokiniai-1
1	Neatsakė	-	-	1
2	Atmestinas požiūris į muziką	2	1	5
3	Muzikos mokytojas (nesudomina, nemoka bendrauti)	1	1	15
4	Muzikos mokytojas, važinėjantis iš Prienu	1	-	-
5	Mokomos diskotekos	-	-	1
6	Muzikos pamokos (neįdomios, trūksta drausmės)	-	-	6
7	Muzikos pamokose daug rašoma, mažai dainuojama	-	-	6
8	Mažai dėmesio skiriama balso lavinimui	-	-	1
9	Mažas dėmesys pamokoje skiriamas dainavimui	-	-	8
10	Trūksta geresnės aparatūros (prastas stiprintuvas, šviestuvas, garso kolonėlės)	1	-	13
11	Trūksta garso aparatūros	-	1	8
12	Gendantis aparatūra	-	-	4
13	Vaikai neturi atsakomybės dirbti su aparatūra	-	1	-
14	Solidus mokytojų amžius	-	-	1
15	Nenorintys dainuoti mokiniai	2	-	8
16	Nesugebėjimas ir nenoras dainuoti keliais balsais	1	-	-
17	Maža mokinių motyvacija, ypač berniukų	2	-	-
18	Į muzikinę veiklą neįtraukiami berniukai	-	1	-
19	Ne visi mokiniai spėja užsirašyti per pamokas	-	-	1
20	Ne visi mokiniai turi sąlygas dalyvauti popamokinėje veikloje, nes nustatytu laiku, mokyklinis autobusas išvežioja mokinius į namus.	2	-	4
21	Nevisiems mokiniams užtenka naujų muzikos vadovėlių, todėl jie negali jų nešioti į namus, nes iš vieno vadovėlių komplekto mokosi dvi paralelinės klasės.	-	1	3
22	Patenkinamai įrengtas muzikos kabinetas	-	-	1
23	Mažai rengiama renginių	-	-	1
24	Nėra popamoknės muzikinės veiklos įvairovės (trūksta grojimo instrumentu pamokų ir t.t.)	-	1	9
25	Tėvai neaktyviai dalyvauja mokyklos popamokiniame gyvenime (renginiuose, susirinkimuose)	1	3	5
26	Organizuojami renginiai reikalauja didelio pasirengimo, o jų pažiūrėti ateina ne visi, arba atėję mokiniai triukšmauja.	-	-	2
27	Autobusas ne visuomet spėja laiku atvežti mokinius į pamokas	-	-	1
28	Blogai įrengtas muzikos kabinetas	-	-	1
29	Nėra šiuolaikinių šokių būrelių	-	-	9
30	Balbieriškyje nėra muzikos mokyklos	9	3	12
31	Dirba tik vienas muzikos mokytojas	1	-	1
32	Trūksta mokytojų platesnei papildomai muzikinio ugdymo veiklai organizuoti	1	1	-
33	Mažai dainuojančių mokinių	-	-	3
34	Trūksta muzikos instrumentų grojimui.	2	1	10
35	Mokykla silpnai apsirūpinusi liaudies muzikos instrumentais	1	-	-
36	Muzikos mokytojų kaita	4	2	3
37	Mažas dėmesys muzikiniam ugdymui Balbieriškio pagrindinėje mokykloje	-	-	1
38	Nėra rėmėjų (reikalingos papildomos investicijos)	4	-	2
39	Dauguma vaikų bijo lipti į sceną	-	-	1
40	Nesimokoma iš vadovėlių	-	-	1
41	Trūksta Balbieriškio miestelyje vasarą koncertų	-	-	1
42	Nevažiuojama į kitur vykstančius renginius	-	-	1
43	Nėra estradinio dainavimo pamokų	-	-	2
44	Mokiniai nenoriai dalyvauja renginiuose	-	-	3
45	Mažas muzikos pamokų skaičius	1	2	1
46	Mažai valandų skiriama papildomam meniniam ugdymui mokykloje	1	2	-
47	Mažas dėmesys skiriamas etnokultūrai	5	1	1
48	Mažai mokinių turinčių gerą muzikinę klausą	2	-	-
49	Mažėja mokinių skaičius mokykloje	2	1	-
50	Mažiems vaikams nesaugu ir nepatogu važinėti į muzikos mokyklą.	6	1	-

	kadangi iki jos 15 km., todėl kartais vaikai išeina mokytis į Alytų arba į Prienus.			
51	Renginiai silpni muzikiniu požiūriu, nes mokytojo kita veiklos sritis.	1	-	-
52	Socialiai remtini vaikai neturi galimybių papildomam muzikiniam ugdymui muzikos mokyklose	2	-	-
53	Į muzikinę veiklą neįtraukiami grojantys vaikai	1	-	-
54	Muzikalūs, bet apleisti vaikai	1	-	-
55	Mažas dėmesys klasikais	1	-	-
56	Netinkamas renginių laikas, tėvai negali dalyvauti.	-	2	-
57	Mažas mokinių skaičius renkasi tolimesnį muzikinį kelią.	-	1	-

7 lentelė

Pirminiai SSGG analizės rezultatai. Galimybės

Eil. Nr.	Galimybės	Dažniai		
		Mokytojai -3	Tėvai-2	Mokiniai-1
1	Neatsakė	-	-	5
2	Galimybė įsigyti naujų muzikos instrumentų	1	2	15
3	Muzikos moksle yra galimybė pasiekti aukštumų	-	-	3
4	Galimybė per diskotekas surinkti lėšų mokyklai	-	-	1
5	Galimybė ilgiau ir dažniau rengti diskotekas	-	-	10
6	Galimybė turėti nemokamas diskotekas	-	-	1
7	Turint gerą aparatūrą yra galimybė tinkamai priimti atvykstančius svečius	-	-	1
8	Turint gerą aparatūrą yra galimybė dalyvauti renginiuose	-	-	1
9	Galimybė turėti visiškai naują aparatūrą	3	-	19
10	Galimybė turėti daugiau mikrofonų	1	-	3
11	Galimybė turėti naują muzikos mokytoją	-	-	5
12	Grojimo pamokos muzikos instrumentu	2	1	9
13	Galimybė rinktis papildomo ugdymo būrelius	-	-	2
14	Galimybė geriau mokintis	-	-	3
15	Galimybė daugiau organizuoti renginių susijusių su muzika	-	-	6
16	Galimybė turėti daugiau muzikos pamokų	-	-	3
17	Galimybė turėti šokių būrelių	-	-	17
18	Galimybė tobulinti vokalą	-	-	9
19	Galimybė kompiuterizuoti muzikinį ugdymą	5	3	1
20	Galimybė kurti muziką kompiuteriais	-	-	1
21	Galimybė įrengti muzikos mokyklos skyrių Balbieriškyje	6	8	8
22	Galimybė popamokinėje veikloje turėti muzikos mokytoją profesionalą	-	-	5
23	Galimybė daugiau koncertuoti kituose miestuose	1	1	6
24	Galimybė labiau pritraukti tėvus į renginius	1	1	1
25	Galimybė kurti ir įgyvendinti projektus lėšų pritraukimui	10	6	3
26	Galimybė dalyvauti projektuose tam, kad ugdytume vaikų muzikinę kultūrą	1	-	-
27	Suburti mokinių muzikinę grupę	-	-	6
28	Galimybė skirti daugiau valandų muzikiniam ugdymui	2	-	3
29	Galimybė turėti kelis muzikos mokytojus profesionalus	1	2	2
30	Galimybė turėti daugiau popamokinės veiklos būrelių	-	-	1
31	Galimybė bendradarbiauti su kitomis mokyklomis	2	1	-
32	Galimybė daugiau informacijos gauti iš vadovėlių	-	-	1
33	Galimybė padrašinti vaikus	-	-	1
34	Galimybė surengti susitikimą žymiais žmonėmis	-	1	7
35	Galimybė atsižvelgti į vaikų pageidavimus	-	-	1
36	Galimybė kelti mokinių motyvacijos lygį	1	1	-
37	Galimybė įrengti liaudies instrumentų klasę	1	-	-
38	Galimybė įrengti muzikos instrumentų klasę	-	2	-
39	Galimybė turėti sustiprintą muzikinį ugdymą	1	-	-
40	Galimybė turėti nuolatos dirbantį gerą muzikos specialistą	2	-	-
41	Galimybė dažniau organizuoti išvykas į teatrus, koncertus.	2	1	-
42	Galimybė mokinti groti vaikus privačiai	1	-	-
43	Galimybė mokinius neturinčius motyvacijos įtraukti į muzikinę veiklą	2	-	-
44	Galimybė spec. poreikių vaikus įtraukti į muzikinę veiklą	1	-	-
45	Galimybė bendrauti su kaimo žmonėmis galinčiais perduoti jaunajai kartai papročius bei tradicijas, dainas.	1	1	-
46	Galimybė puoselėti lietuvių liaudies dainas ir šokius	-	2	-

47	Galimybė muzikos pamokas vesti pradinių klasių mokytojams	1	-	-
48	Galimybė turėti atskirą ansamblinio dainavimo pamoką.	1	-	-
49	Gabiems muzikai mokiniams skirti papildomas muzikinio ugdymo pamokas	1	1	-
50	Galimybė daugiau skirti valandų popamokiniam muzikiniam ugdymui.	-	6	-
51	Galimybė propaguoti klasikinę muziką	1	-	-
52	Galimybė diegti naujoves muzikiniame ugdyme	1	-	-
53	Galimybė kryptingai eiti link estradinio dainavimo srities	1	-	-
54	Galimybė didesnį dėmesį, muzikos atžvilgiu, skirti pradinėse klasėse	1	-	-
55	Galimybė koncertų metu pasirodyti tiems mokiniams, kurie lanko muzikos mokyklas	1	-	-
56	Galimybė nelankyti muzikos pamokų jei mokaisi muzikos mokykloje	1	-	-
57	Galimybė pagerinti muzikinio ugdymo kokybę	-	1	-
58	Galimybė geriau informuoti tėvus apie vykstančius renginius	-	2	-
59	Galimybė tėvams ir mokytojams labiau bendradarbiauti	-	1	-
60	Galimybė sumažinti mokytojų kaitą	-	1	-
61	Galimybė rengti renginius vėlesniu laiku	-	1	-

8 lentelė

Pirminiai SSGG analizės rezultatai. Grėsmės

Eil. Nr.	Grėsmės	Dažniai		
		Mokytojai -3	Tėvai-2	Mokiniai-1
1	Neatsakė	3	-	8
2	Gali sužlugti susidomėjimas muzika, muzikos supratimas	-	-	3
3	Dainuojant senamadišką muziką, grėsmė, kad nesuprasime šiuolaikinės muzikos ypatybių	-	-	2
4	Šokių laiko gali nepailginti ir nesutikti dažnai juos rengti	-	-	1
5	Jeigu nebus skirta lėšų, naujos aparatūros galime ir neįsigyti	2	-	6
6	Gali trūkti lėšų (nebus įmanoma nuvykti į kitas mokyklas, įsigyti muzikos instrumentų, pasikviesti įžymių žmonių, apsaugai šokių metu, muzikos specialisto atlygiui).	1	-	19
7	Grėsmė, kad įsigijus muzikos instrumentus vaikai su jais elgsis neatsakingai.			1
8	Po diskotekos gali būti subraižyti suolai	-	-	1
9	Be gero muzikos specialisto, bus blogas muzikinis vaikų išsilavinimas	-	-	2
10	Gali sugesti ir gera muzikos aparatūra	-	-	11
11	Gavus naują aparatūrą, gali būti apvogta mokykla.	-	-	1
12	Nemokant muzikos žmonės gali nustoti dainuoti	-	-	1
13	Siekiant daugiau renginių bei diskotekų, gali neatsirasti geras „didžėjus“, norintis bei mokantis profesionaliai dirbti su aparatūra.	1	-	7
14	Gali neatsirasti tinkamas muzikos mokytojas	5	2	14
15	Mokykla neturėtų galimybės priimti daugiau muzikos specialistų.	-	1	1
16	Galime nesugebėti paruošti programų, su kuriomis galėtume koncertuoti	-	-	1
17	Mokykloje nuolat mažėja mokinių	10	5	2
18	Vaikai mielai renkasi ir kitus mokykloje esančius būrelius, todėl muzikos būreliui gali trūkti mokinių.	-	2	4
19	Balbieriškyje įsteigtas muzikos mokyklos skyrius gali nesurinkti reikiamo mokinių skaičiaus.	4	5	12
20	Parengtiems projektas finansavimas gali būti neskirtas	-	1	3
21	Gali neskirti daugiau valandų popamokiniam muzikiniam ugdymui	-	-	2
22	Gali nebūti patalpų muzikos mokyklos skyriui įsteigti	2	-	1
23	Ruošiantis suburti muzikinę grupę gali neatsirasti gabių vaikų	-	-	1
24	Neatsiras žmogus, kuris užsiimtų muzikinės veiklos organizavimu.	-	-	3
25	Į papildomo ugdymo būrelius ne visi mokiniai spėtų ateiti, nes mokyklinis autobusas išvežioja vaikus tam tikru laiku į namus.	-	-	5
26	Surengus renginį gali nesusirinkti žiūrovai, nes mokiniai dažnai iš renginių pabėga.	1	-	3
27	Norinčių muzikuoti vaikų tėvai, gali neturėti pinigų susimokėti už pamokas muzikos mokykloje			4
28	Gerai mokytojai, radę kitą darbą, gali išeiti iš Balbieriškio pagrindinės mokyklos.	-	-	1
29	Gali neatsirasti vaikų sugebančių šokti, dainuoti, groti.	-	-	3
30	Mokytojai gali atsisakyti ilgiau organizuoti šokius.	-	-	3
31	Daug dėmesio skiriant muzikai, apleisti gali likti kiti dalykai.	-	-	1

32	Dėl pamokų metu vykstančių renginių nukenčia kiti ugdomieji dalykai.	-	-	1
33	Neskatunami mokiniai bijos lipti į sceną	-	-	1
34	Mažėja jaunų žmonių gyvenančių mokyklos mikrorajone.	2	-	-
35	Papildomo ugdymo valandas atidavus neformaliojo ugdymo įstaigoms, Balbieriškio mokyklos mokiniai neteks kai kurių papildomo ugdymo veiklos sričių.	1	-	-
36	Tėvams gali pristigti pasitikėjimo savimi dalyvauti renginiuose, lipanti į sceną, dėl įvairių apkalbų.	2	-	-
37	Ne maža dalis tėvų nesirūpina meniniu vaikų ugdymu.	1	1	-
38	Neefektingai naudojamos projekte gautos lėšos.	1	2	-
39	Mažėjančioje mokinių skaičiumi mokykloje gali trūkti pilno krūvio pedagogui, kuris bus aukštos kvalifikacijos: jis bus priverstas ieškoti papildomo darbo.	3	1	3
40	Iš kitur važinėjančiam mokytojui gali kilti susisiekimo problemų.	1	-	-
41	Balbieriškio muzikos mokykla nesugebės konkuruoti su kitomis miesto (Alytaus, Prienų) muzikos mokyklomis.	3	-	-
42	Jaunimas vis mažiau domisi liaudiška muzika, papročiais bei tradicijomis, savo krašto kultūrinio paveldu.	2	4	-
43	Mokiniai siekia greito rezultato, todėl jiems gali nusibosti dirbti siekiant profesionalumo muzikos srityje.	2	1	-
44	Mokykloje daugėja specialiųjų poreikių mokinių.	2	1	-
45	Gabūs vaikai dalyvauja įvairiuose užsiėmimuose, todėl muzika jie gali nesusidomėti.	1	-	-
46	Mažėja mokinių turinčių muzikinę klausą, gebančių atlikti muzikines užduotis.	2	-	-
47	Mokyklos vadovas prioritetą teiks kitoms veiklos sritims.	-	2	-
48	Tėvai gali nesidomėti mokykloje vykstančiais renginiais, net ir gerai juos informavus.	1	1	-

9 lentelė

Suvestiniai SSGG analizės rezultatai. Stiprybės

Eil. Nr.	STIPRYBĖS	DAŽNIAI			Balų suma
		Mokytojai-3	Tėvai-2	Mokiniai-1	
1	Gerai, griežti, kvalifikuoti mokytojai.	2	-	1	7
2	Geras muzikos mokytojas (kompetetingas, energingas, kūrybingas, aktyvus, mokantis sudrausminti, puikus).	7	5	25	56
3	Dalyvavimas mokyklos, miestelio bei rajono organizuojamuose renginiuose.	13	3	36	81
4	Tradicinės bei integruotos muzikinio ugdymo pamokos.	12	-	12	48
5	Muzikos aparatūra.	11	6	42	87
6	Gera materialinė bazė.	5	2	1	20
7	Muzikos pamokose naudojami tradiciniai (pianinas) bei šiuolaikiniai (sintezatorius) instrumentai.	3	2	5	18
8	Bendradarbiavimas su tėvais.	2	-	-	4
9	Papildomo muzikinio ugdymo būrelis.	5	3	28	49
10	Gabūs muzikos srityje mokiniai.	3	3	20	35
11	Didelė mokinių motyvacija muzikavimui.	7	8	6	43
12	Gerai „didžėjai“ ir diskotekos	-	-	2	2
13	Gerai įrengtos patalpos, tinkamos papildomam muzikiniam ugdymui bei projektinei veiklai plėtoti.	9	4	13	48
14	Aprūpintas muzikos kabinetas.	1	1	3	8
15	Galimybė laisvai pasirinkti ir ugdyti savo gebėjimus	1	-	1	4
16	Atitinkantis šventės specifiką šiuolaikiškas repertuaras bei choreografija.	2	5	5	21
17	Nauji 5 – 10 klasių muzikos vadovėliai.	2	-	10	16
18	Unikali geografinė padėtis (Dzūkijos ir Suvalkijos regionų sankirta) bei gili mokyklos tradicijos	2	1	-	8

Suvestiniai SSGG analizės rezultatai. Silpnybės

Eil. Nr.	SILPNYBĖS	DAŽNIAI			Balų suma
		Mokytojai-3	Tėvai-2	Mokiniai-1	
1	Atvažiuojantis muzikos mokytojas (nesudomina, nemoka bendrauti)	2	1	15	23
2	Muzikos mokytojų kaita	5	2	3	22
3	Solidus mokytojų amžius	-	-	1	1
4	Muzikos pamokos (neįdomios, trūksta drausmės, daug rašoma, mažai dainuojama, mažai dėmesio skiriama balso lavinimui)	-	-	14	14
5	Yra mažai mokinių turinčių gerą muzikinę klausą.	2	-	-	6
6	Trūksta geresnės aparatūros, kadangi prastas stiprintuvas, šviestuvas, kolonėlės.	1	1	25	30
7	Vaikai neturi atsakomybės dirbti su aparatūra.	-	1	-	2
8	Mažai mokinių turinčių gerą muzikinę klausą norinčių bei gebančių dainuoti keliais balsais.	5	-	11	26
9	Į muzikinę veiklą neįtraukiami berniukai, nes jie turi mažą motyvaciją muzikinei veiklai.	2	1	-	8
10	Ne visi mokiniai turi sąlygas dalyvauti popamokinėje veikloje, nes nustatytu laiku, mokyklinis autobusas išvežioja mokinius į namus.	2	-	4	10
11	Patenkinamai įrengtas muzikos kabinetas.	-	-	2	2
12	Nevisiems mokiniams užtenka naujų muzikos vadovėlių, todėl jie negali jų nešiotis į namus, nes iš vieno vadovėlių komplekto mokosi dvi paralelinės klasės.	-	1	3	5
13	Trūksta mokytojų platesnei papildomai muzikinio ugdymo veiklai organizuoti	2	1	1	9
14	Mokykloje trūksta muzikos instrumentų grojimui (liaudies muzikos instrumentų).	3	1	10	21
15	Atmetinas požiūris bei mažas dėmesys muzikiniam ugdymui (klasikai) Balbieriškio pagrindinėje mokykloje.	3	2	6	19
16	Nevisiems mokiniams užtenka naujų muzikos vadovėlių, todėl jie negali jų nešiotis į namus, nes iš vieno vadovėlių komplekto mokosi dvi paralelinės klasės.	-	1	3	5
17	Organizuojami renginiai reikalauja didelio pasirėngimo, tėvai negali dalyvauti, nes netinkamas renginių laikas, o mokiniai ateina ne visi arba atėję triukšmauja.	1	5	7	20
18	Mažiems vaikams nesaugu ir nepatogu važinėti į muzikos mokyklą, kadangi iki jos 15 km., todėl kartais vaikai išeina mokyti į Alytų arba į Prienus. (mažėja mokinių)	8	2	-	28
19	Mažai valandų skiriama muzikiniam pamokiniam ugdymui ir popamokiniam meniniam ugdymui.	2	4	1	15
20	Trūksta Balbieriškio miestelyje vasarą koncertų, nevažiuojama į kitur vykstančius renginius, nes nėra rėmėjų. (reikalingos papildomos investicijos).	4	-	2	12
21	Nėra popamokinės muzikinės veikos įvairovės (trūksta grojimo instrumentu pamokų, šiuolaikinių šokių būrelių, estradinio dainavimo pamokų).	-	1	20	22
22	Balbieriškyje nėra muzikos mokyklos	9	3	12	45
23	Socialiai remtini vaikai neturi galimybių papildomam muzikiniam ugdymui muzikos mokyklose	2	-	-	6
24	Į muzikinę veiklą neįtraukiami vaikai, lankantys muzikos mokyklas, bei muzikalūs, bet apleisti vaikai.	2	-	-	6
25	Neatsakė	-	-	1	1

Suvestiniai SSGG analizės rezultatai. Galimybės

Eil. Nr.	GALIMYBĖS	Dažniai			Balų suma
		Mokytojai -3	Tėvai-2	Mokiniai-1	
1	Galimybė diskotekų metu surinkti lėšų mokyklai.	-	-	10	10
2	Galimybė turėti visą naują aparatūrą bei daugiau mikrofonų.	4	-	22	34
3	Turint gerą aparatūrą galimybė organizuoti bei dalyvauti renginiuose.	-	-	8	8
4	Galimybė turėti nuolatos dirbantį gerą muzikos specialistą	2	1	10	18
5	Galimybė turėti kelis muzikos mokytojus profesionalus	1	2	2	9
6	Galimybė rinktis ir turėti daugiau popamokinės muzikinės veiklos būrelių	-	-	3	3
7	Ansamblio dainavimo pamoka	1	-	-	3
8	Galimybė kryptingai eiti link estradinio dainavimo srities	1	-	-	3
9	Galimybė tobulinti vokalą	-	-	9	9
10	Grojimo pamokos muzikos instrumentu	2	1	9	17
11	Šokių būrelis	-	-	17	17
12	Suburti bei dirbti su mokinių muzikine grupe	-	-	6	6
13	Galimybė įrengti muzikos mokyklos skyrių Balbieriškyje	6	8	8	42
14	Gabiems muzikai mokiniams skirti papildomas muzikinio ugdymo pamokas arba mokinti privačiai.	2	1	-	8
15	Galimybė kompiuterizuoti muzikinį ugdymą (diegti naujoves)	6	3	2	26
16	Galimybė skirti daugiau valandų pamokiniam ir popamokiniam muzikiniam ugdymui	3	6	6	27
17	Galimybė įsigyti naujų muzikos instrumentų ir įrengti muzikos instrumentų klasę	2	4	15	29
18	Galimybė kurti ir įgyvendinti projektus lėšų pritraukimui bei vaikų muzikinės kultūros ugdymui.	11	6	3	48
19	Galimybė dažniau koncertuoti kituose miestuose bei bendradarbiauti su kitomis mokyklomis.	3	2	6	19
20	Galimybė dažniau organizuoti išvykas į teatrus, koncertus.	2	1	-	8
21	Galimybė kelti mokinių motyvacijos lygį: atsižvelgti į vaikų pageidavimus, surengti susitikimą su žymiais žmonėmis.	1	4	9	16
22	Galimybė spec. poreikių vaikus bei mokinius neturinčius motyvacijos įtraukti į muzikinę veiklą.	3	-	-	9
23	Galimybė puoselėti lietuvių liaudies dainas bei šokius, bendrauti su kaimo žmonėmis galinčiais perduoti jaunajai kartai papročius bei tradicijas.	1	3	-	9
24	Galimybė geriau mokintis bei muzikos moksle pasiekti aukštumų.	-	-	6	6
25	Galimybė muzikos pamokas vesti pradinėse klasių mokytojams	1	-	-	3
26	Galimybė didesnę dėmesį, muzikos atžvilgiu, skirti pradinėse klasėse	1	-	-	3
27	Galimybė labiau pritraukti tėvus į mokykloje vykstančius renginius organizuojant juos vėlesniu laiku.	1	2	1	8
28	Galimybė tėvams ir mokytojams labiau bendradarbiauti bei geriau informuoti tėvus apie vykstančius renginius.	-	3	-	6
29	Galimybė koncertų metu pasirodyti tiems mokiniams, kurie lanko muzikos mokyklas bei nelankyti muzikos pamokų Balbieriškio pagrindinėje mokykloje.	2	-	-	6
30	Galimybė daugiau informacijos gauti iš vadovėlių	-	-	1	1
31	Galimybė propaguoti klasikinę muziką	1	-	-	3
32	Neatsakė	-	-	5	5

Suvestiniai SSGG analizės rezultatai. Grėsmės

Eil. Nr.	GRĖSMĖS	Dažniai			Balų suma
		Mokytojai -3	Tėvai-2	Mokiniai-1	
1	Nemokant muzikos žmonės gali nustoti dainuoti, grėsmė, kad gali sužlugti susidomėjimas muzika, muzikos supratimas, nesuprasime šiuolaikinės muzikos ypatybių.	-	-	4	5
2	Dainuojant senamadišką muziką, grėsmė, kad nesuprasime šiuolaikinės muzikos ypatybių	-	-	2	
3	Gali trūkti lėšų (nebus įmanoma įsigyti trūkstamos naujos aparatūros, nuvykti į kitas mokyklas, įsigyti muzikos instrumentų, pasikviesti įžymių žmonių, apsaugai šokių metu, muzikos specialisto atlygiui).	3	-	25	34
4	Mokytojai gali atsisakyti ilgiau ir dažniau organizuoti šokius.	-	-	5	5
5	Mokykloje nuolat mažėja mokinių skaičius.	12	5	2	48
6	Balbieriškyje įsteigtas muzikos mokyklos skyrius gali nesugebės konkuruoti su kitomis miesto (Alytaus, Prienų) muzikos mokyklomis, nesurinkti reikiamo mokinių skaičiaus.	7	5	16	47
7	Gali nebūti patalpų muzikos mokyklos skyriui įsteigti	2	-	1	7
8	Mažėjančioje mokinių skaičiumi mokykloje, gali neatsirasti aukštos kvalifikacijos muzikos mokytojas, kuris užsiimtų muzikinės veiklos organizavimu,	8	3	22	52
9	Mokykla neturėtų galimybės priimti daugiau muzikos specialistų.	-	1	1	3
10	Gabūs vaikai mielai renkasi ir kitus mokykloje esančius būrelius, todėl muzikos būreliui gali nesusidomėti – būreliui gali trūkti mokinių.	1	2	4	11
11	Mokyklos vadovas prioritetą teiks kitoms veiklos sritims, todėl gali neskirti daugiau valandų popamokiniam muzikiniam ugdymui.	-	2	2	6
12	Papildomo ugdymo valandas atidavus neformaliojo ugdymo įstaigoms, Balbieriškio mokyklos mokiniai neteks kai kurių papildomo ugdymo veiklos sričių.	1	-	-	3
13	Mažėja mokinių turinčių muzikinę klausą, gebančių atlikti muzikines užduotis.	2	-	-	6
14	Ne maža dalis tėvų nesirūpina meniniu vaikų ugdymu.	1	1	-	5
15	Tėvams gali pristigti pasitikėjimo savimi dalyvauti renginiuose, lipanti į sceną, dėl įvairių apkalbų.	2	-	-	6
16	Tėvai gali nesusidomėti mokykloje vykstančiais renginiais, net ir gerai juos informavus.	1	1	-	5
17	Surengus renginį gali nesusirinkti žiūrovai, nes mokiniai dažnai iš renginių pabėga.	1	-	3	6
18	Parengtiems projektams finansavimas gali būti neskirtas arba projekte gautos lėšos naudojamos neefektingai	1	3	3	12
19	Siekiant daugiau renginių bei diskotekų, gali neatsirasti geras „didžėjus“, norintis bei mokantis profesionaliai dirbti su aparatūra.	1	-	7	10
20	Gali sugesti ir gera muzikos aparatūra	-	-	11	11
21	Gerai mokytojai, radę kitą darbą, gali išeiti iš Balbieriškio pagrindinės mokyklos, nes gali kilti susisiekimo problemų.	1	-	1	4
22	Daug dėmesio skiriant muzikai bei renginiams, apleisti gali likti kiti dalykai.	-	-	2	2
23	Jaunimas vis mažiau domisi liaudiška muzika, papročiais bei tradicijomis, savo krašto kultūrinio paveldu.	2	4	-	14
24	Mokiniai siekia greito rezultato, todėl jiems gali nusibosti dirbti siekiant profesionalumo muzikos srityje.	2	1	-	9
25	Grėsmė, kad įsigijus muzikos instrumentus vaikai su jais elgsis neatsakingai, gali būti apvogta mokykla.	-	-	2	2
26	Į papildomo ugdymo būrelius ne visi mokiniai spėtų ateiti, nes mokyklinis autobusas išvežioja vaikus tam tikru laiku į namus.	-	-	5	5
27	Mokykloje daugėja specialiųjų poreikių mokinių.	2	1	-	8
28	Neskatunami mokiniai bijos lipi į sceną	-	-	1	1
29	Galime nesugebėti paruošti programų, su kuriomis galėtume koncertuoti	-	-	1	1
30	Neatsakė	3	-	8	17

Respondentų SSGG analizės akcentai pagal svarbą. Stiprybės

Eil. Nr.	Mokytojai	Tėvai	Mokiniai
1	Dalyvavimas mokyklos, miestelio bei rajono organizuojamuose renginiuose.	Didelė mokinių motyvacija muzikavimui.	Muzikos aparatūra.
2	Tradicinės bei integruotos muzikinio ugdymo pamokos.	Muzikos aparatūra.	Dalyvavimas mokyklos, miestelio bei rajono organizuojamuose renginiuose.
3	Muzikos aparatūra.	Geras muzikos mokytojas (kompetetingas, energingas, kūrybingas, aktyvus, mokantis sudrausminti, puikus).	Papildomo muzikinio ugdymo būrelis.
4	Gerai įrengtos patalpos, tinkamos papildomam muzikiniam ugdymui bei projektinei veiklai plėtoti.	Atitinkantis šventės specifika šiuolaikiškas repertuaras bei choreografija.	Geras muzikos mokytojas (kompetetingas, energingas, kūrybingas, aktyvus, mokantis sudrausminti, puikus).
5	Geras muzikos mokytojas (kompetetingas, energingas, kūrybingas, aktyvus, mokantis sudrausminti, puikus).	Gerai įrengtos patalpos, tinkamos papildomam muzikiniam ugdymui bei projektinei veiklai plėtoti.	Gabūs muzikos srityje mokiniai.
6	Didelė mokinių motyvacija muzikavimui.	Dalyvavimas mokyklos, miestelio bei rajono organizuojamuose renginiuose.	Gerai įrengtos patalpos, tinkamos papildomam muzikiniam ugdymui bei projektinei veiklai plėtoti.
7	Papildomo muzikinio ugdymo būrelis.	Papildomo muzikinio ugdymo būrelis.	Tradicinės bei integruotos muzikinio ugdymo pamokos.
8	Gera materialinė bazė.	Gabūs muzikos srityje mokiniai.	Didelė mokinių motyvacija muzikavimui.
9	Gabūs muzikos srityje mokiniai.	Gera materialinė bazė.	Atitinkantis šventės specifika šiuolaikiškas repertuaras bei choreografija.
10	Atitinkantis šventės specifika šiuolaikiškas repertuaras bei choreografija.	-	Gera materialinė bazė.

Respondentų SSGG analizės akcentai pagal svarbą. Silpnybės

Eil. Nr.	Mokytojai	Tėvai	Mokiniai
1	Balbieriškyje nėra muzikos mokyklos	Organizuojami renginiai reikalauja didelio pasirengimo, tėvai negali dalyvauti, nes netinkamas renginių laikas, o mokiniai ateina ne visi arba atėję triukšmauja.	Trūksta geresnės aparatūros, kadangi prastas stiprintuvas, šviestuvas, kolonėlės.
2	Mažiems vaikams nesaugu ir nepatogu važinėti į muzikos mokyklą, kadangi iki jos 15 km., todėl kartais vaikai išeina mokytis į Alytų arba į Prienus (mažėja mokinių).	Balbieriškyje nėra muzikos mokyklos	Nėra popamoknės muzikinės veikos įvairovės (trūksta grojimo instrumentu pamokų, šiuolaikinių šokių būrelių, estradinio dainavimo pamokų).
3	Mažai mokinių turinčių gerą muzikinę klausą norinčių bei gebančių dainuoti keliais balsais.	Mažiems vaikams nesaugu ir nepatogu važinėti į muzikos mokyklą, kadangi iki jos 15 km., todėl kartais vaikai išeina mokytis į Alytų arba į Prienus (mažėja mokinių).	Atvažiuojantis muzikos mokytojas (nesudomina, nemoka bendrauti)
4	Muzikos mokytojų kaita.	Muzikos mokytojų kaita.	Balbieriškyje nėra muzikos mokyklos.
5	Mokykloje trūksta muzikos instrumentų grojimui (liaudies muzikos instrumentų).	Atmestinas požiūris bei mažas dėmesys muzikiniam ugdymui (klasikai) Balbieriškio pagrindinėje mokykloje.	Mažai mokinių turinčių gerą muzikinę klausą norinčių bei gebančių dainuoti keliais balsais.

6	Atvažiuojantis muzikos mokytojas (nesudomina, nemoka bendrauti)	Trūksta geresnės aparatūros, kadangi prastas stiprintuvas, šviestuvai, kolonėlės.	Mokykloje trūksta muzikos instrumentų grojimui (liaudies muzikos instrumentų).
7	Trūksta geresnės aparatūros, kadangi prastas stiprintuvas, šviestuvai, kolonėlės.	Atvažiuojantis muzikos mokytojas (nesudomina, nemoka bendrauti)	Organizuojami renginiai reikalauja didelio pasirėngimo, tėvai negali dalyvauti, nes netinkamas renginių laikas, o mokiniai ateina ne visi arba atėję triukšmauja.
8	Organizuojami renginiai reikalauja didelio pasirėngimo, tėvai negali dalyvauti, nes netinkamas renginių laikas, o mokiniai ateina ne visi arba atėję triukšmauja.	Nėra popamoknės muzikinės veikos įvairovės (trūksta grojimo instrumentu pamokų, šiuolaikinių šokių būrelių, estradinio dainavimo pamokų).	Atmestinas požiūris bei mažas dėmesys muzikiniam ugdymui (klasikai) Balbieriškio pagrindinėje mokykloje.
9	Atmestinas požiūris bei mažas dėmesys muzikiniam ugdymui (klasikai) Balbieriškio pagrindinėje mokykloje.	Mokykloje trūksta muzikos instrumentų grojimui (liaudies muzikos instrumentų).	Muzikos mokytojų kaita.
10	Nėra popamoknės muzikinės veikos įvairovės (trūksta grojimo instrumentu pamokų, šiuolaikinių šokių būrelių, estradinio dainavimo pamokų).	Mažai mokinių turinčių gerą muzikinę klausą norinčių bei gebančių dainuoti keliais balsais.	Mažiems vaikams nesaugu ir nepatogu važinėti į muzikos mokyklą, kadangi iki jos 15 km., todėl kartais vaikai išeina mokyti į Alytų arba į Prienus (mažėja mokinių).

15 lentelė

Respondentų SSGG analizės akcentai pagal svarbą. Galimybės

Eil. Nr.	Mokytojai	Tėvai	Mokiniai
1	Galimybė kurti ir įgyvendinti projektus lėšų pritraukimui bei vaikų muzikinės kultūros ugdymui.	Galimybė įrengti muzikos mokyklos skyrių Balbieriškyje.	Galimybė rinktis ir turėti daugiau popamokinės muzikinės veiklos būrelių.
2	Galimybė įrengti muzikos mokyklos skyrių Balbieriškyje.	Galimybė kurti ir įgyvendinti projektus lėšų pritraukimui bei vaikų muzikinės kultūros ugdymui.	Galimybė turėti visą naują aparatūrą bei daugiau mikrofonų.
3	Galimybė kompiuterizuoti muzikinį ugdymą (diegti naujoves).	Galimybė skirti daugiau valandų pamokiniam ir popamokiniam muzikiniam ugdymui.	Galimybė įsigyti naujų muzikos instrumentų ir įrengti muzikos instrumentų klasę.
4	Galimybė turėti visą naują aparatūrą bei daugiau mikrofonų.	Galimybė įsigyti naujų muzikos instrumentų ir įrengti muzikos instrumentų klasę.	Galimybė turėti nuolatos dirbantį gerą muzikos specialistą.
5	Galimybė rinktis ir turėti daugiau popamokinės muzikinės veiklos būrelių	Galimybė kelti mokinių motyvacijos lygį: atsižvelgti į vaikų pageidavimus, surengti susitikimą su žymiais žmonėmis.	Galimybė kelti mokinių motyvacijos lygį: atsižvelgti į vaikų pageidavimus, surengti susitikimą su žymiais žmonėmis.
6	Galimybė skirti daugiau valandų pamokiniam ir popamokiniam muzikiniam ugdymui.	Galimybė kompiuterizuoti muzikinį ugdymą (diegti naujoves).	Galimybė įrengti muzikos mokyklos skyrių Balbieriškyje.
7	Galimybė dažniau koncertuoti kituose miestuose bei bendradarbiauti su kitomis mokyklomis.	Galimybė dažniau koncertuoti kituose miestuose bei bendradarbiauti su kitomis mokyklomis.	Galimybė skirti daugiau valandų pamokiniam ir popamokiniam muzikiniam ugdymui.
8	Galimybė įsigyti naujų muzikos instrumentų ir įrengti muzikos instrumentų klasę.	Galimybė rinktis ir turėti daugiau popamokinės muzikinės veiklos būrelių	Galimybė dažniau koncertuoti kituose miestuose bei bendradarbiauti su kitomis mokyklomis.
9	Galimybė turėti nuolatos dirbantį gerą muzikos specialistą.	Galimybė turėti nuolatos dirbantį gerą muzikos specialistą.	Galimybė kurti ir įgyvendinti projektus lėšų pritraukimui bei vaikų muzikinės kultūros ugdymui.
10	Galimybė kelti mokinių motyvacijos lygį: atsižvelgti į vaikų pageidavimus, surengti susitikimą su žymiais žmonėmis.	Galimybė turėti visą naują aparatūrą bei daugiau mikrofonų.	Galimybė kompiuterizuoti muzikinį ugdymą (diegti naujoves).

Respondentų SSGG analizės akcentai pagal svarbą. Grėsmės

Eil. Nr.	Mokytojai	Tėvai	Mokiniai
1	Mokykloje nuolat mažėja mokinių skaičius.	Mokykloje nuolat mažėja mokinių skaičius.	Gali trūkti lėšų (nebus įmanoma įsigyti trūkstamos naujos aparatūros, nuvykti į kitas mokyklas, įsigyti muzikos instrumentų, pasikviesti įžymių žmonių, apsaugai šokių metu, muzikos specialisto atlygiui).
2	Mažėjančioje mokinių skaičiumi mokykloje, gali neatsirasti aukštos kvalifikacijos muzikos mokytojas, kuris užsiimtų muzikinės veiklos organizavimu.	Balbieriškyje įsteigtas muzikos mokyklos skyrius gali nesugebės konkuruoti su kitomis miesto (Alytaus, Prienų) muzikos mokyklomis, nesurinkti reikiamo mokinių skaičiaus.	Mažėjančioje mokinių skaičiumi mokykloje, gali neatsirasti aukštos kvalifikacijos muzikos mokytojas, kuris užsiimtų muzikinės veiklos organizavimu.
3	Balbieriškyje įsteigtas muzikos mokyklos skyrius gali nesugebės konkuruoti su kitomis miesto (Alytaus, Prienų) muzikos mokyklomis, nesurinkti reikiamo mokinių skaičiaus.	Jaunimas vis mažiau domisi liaudiška muzika, papročiais bei tradicijomis, savo krašto kultūriniu paveldu.	Balbieriškyje įsteigtas muzikos mokyklos skyrius gali nesugebės konkuruoti su kitomis miesto (Alytaus, Prienų) muzikos mokyklomis, nesurinkti reikiamo mokinių skaičiaus.
4	Gali trūkti lėšų (nebus įmanoma įsigyti trūkstamos naujos aparatūros, nuvykti į kitas mokyklas, įsigyti muzikos instrumentų, pasikviesti įžymių žmonių, apsaugai šokių metu, muzikos specialisto atlygiui).	Mažėjančioje mokinių skaičiumi mokykloje, gali neatsirasti aukštos kvalifikacijos muzikos mokytojas, kuris užsiimtų muzikinės veiklos organizavimu.	Gali sugesti ir gera muzikos aparatūra.
5	Mokiniai siekia greito rezultato, todėl jiems gali nusibosti dirbti siekiant profesionalumo muzikos srityje.	Parengtiems projektas finansavimas gali būti neskirtas arba projekte gautos lėšos naudojamos neefektingai.	Mokiniai siekia greito rezultato, todėl jiems gali nusibosti dirbti siekiant profesionalumo muzikos srityje.
6	Jaunimas vis mažiau domisi liaudiška muzika, papročiais bei tradicijomis, savo krašto kultūriniu paveldu.	Gabūs vaikai mielai renkasi ir kitus mokykloje esančius būrelius, todėl muzikos būreliui gali nesusidomėti – būreliui gali trūkti mokinių.	Siekiant daugiau renginių bei diskotekų, gali neatsirasti geras „didžėjus“, norintis bei mokantis profesionaliai dirbti su aparatūra.
7	Parengtiems projektas finansavimas gali būti neskirtas arba projekte gautos lėšos naudojamos neefektingai.	Mokiniai siekia greito rezultato, todėl jiems gali nusibosti dirbti siekiant profesionalumo muzikos srityje.	Gabūs vaikai mielai renkasi ir kitus mokykloje esančius būrelius, todėl muzikos būreliui gali nesusidomėti – būreliui gali trūkti mokinių.
8	Gabūs vaikai mielai renkasi ir kitus mokykloje esančius būrelius, todėl muzikos būreliui gali nesusidomėti – būreliui gali trūkti mokinių.	Gali trūkti lėšų (nebus įmanoma įsigyti trūkstamos naujos aparatūros, nuvykti į kitas mokyklas, įsigyti muzikos instrumentų, pasikviesti įžymių žmonių, apsaugai šokių metu, muzikos specialisto atlygiui).	Parengtiems projektas finansavimas gali būti neskirtas arba projekte gautos lėšos naudojamos neefektingai.
9	Siekiant daugiau renginių bei diskotekų, gali neatsirasti geras „didžėjus“, norintis bei mokantis profesionaliai dirbti su aparatūra.	Gali sugesti ir gera muzikos aparatūra	Mokykloje nuolat mažėja mokinių skaičius.
10	Gali sugesti ir gera muzikos aparatūra.	Siekiant daugiau renginių bei diskotekų, gali neatsirasti geras „didžėjus“, norintis bei mokantis profesionaliai dirbti su aparatūra.	Jaunimas vis mažiau domisi liaudiška muzika, papročiais bei tradicijomis, savo krašto kultūriniu paveldu.